

COI Focus

SOMALIË

Veiligheidssituatie in Mogadishu

22 oktober 2019 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	6
Kaart	8
1. Korte geschiedenis	9
2. Huidige toestand van het conflict	13
3. Strijdende partijen	16
3.1. Terreurorganisaties	16
3.1.1. Harakaat al-Shabaab al-Mujaahidiin (al-Shabaab)	16
3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS)	18
3.1.3. Al-Shabaab versus Islamitische Staat in Somalië	20
3.2. Nationale en internationale strijdkrachten	20
3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten.....	20
3.2.2. African Union Mission in Somalia (AMISOM) en de Verenigde Naties (VN)	26
3.3. Andere mogendheden	27
3.4. Andere gewapende groepen en milities.....	27
4. Typologie van het geweld.....	28
4.1. Aantal incidenten.....	28
4.2. Aard van de incidenten.....	29
5. Doelwitten van het geweld.....	35
5.1. Data	35
5.2. Analyse	37
6. Geografische verdeling.....	39
7. Verplaatsingen van de bevolking.....	42
7.1. Algemeen	42
7.2. Ontheemden uit Mogadishu.....	43
7.3. Ontheemden naar Mogadishu	44
7.4. Terugkeer.....	45
7.4.1. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia	47
7.4.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen.....	48
7.4.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië	48
7.4.4. Terugkeer van de diaspora	48
8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven.....	50
8.1. Ordehandhavingdiensten en mogelijkheid tot bescherming van de burgers.....	50
8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders	51
8.3. Algemene economische activiteit	52
8.4. Gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting	53
8.4.1. Gezondheidszorg	53
8.4.2. Onderwijs.....	54
8.4.3. Werkgelegenheid.....	56
8.4.4. Huisvesting.....	56
9. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk	58
Samenvatting	60
Bibliografie.....	62

Lijst van afkortingen

ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
AMISOM	African Union Mission in Somalia
AA	Anadolu Agency
AS	al-Shabaab
ASR	Assisted Spontaneous Return
AU	African Union
AWEPA	Association of European Parliamentarians with Africa
Bbp	bruto binnenlands product
BFA	Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl
BRA	Benadir Regional Administration
CCCM	Camp Coordination and Camp Management
CCTARC	Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell
CFR	Council for Foreign Relations
CGVS	Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen
CIC	Center on International Cooperation
CTC	Combating Terrorism Center
DDG	Danish Demining Group
DIIS	Danish Institute for International Studies
DSU	Durable Solution Unit
EASO	European Asylum Support office
EEAS	European External Action Service
EHRM	het Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EUCAP	European Union Maritime Capacity Building Mission to Somalia
EUTM	European Union Training Mission Somalia
EVRM	het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
FGS	Federal Government of Somalia
FMS	Federal Member States
GBVIMS	Gender-Based Violence Information Management System
GCPEA	Global Coalition to Protect Education from Attack
HIPS	The Heritage institute for Policy Studies
HRW	Human Rights Watch
ICG	International Crisis Group
ICU	Islamic Courts Union
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	Internally Displaced People
IED	Improvised Explosive Device
IGAD	Intergovernmental Authority on Development

IIED	International Institute for Environment and Development
IMF	International Monetary Fund/ Internationaal Monetair Fonds
IPI	International Peace Institute
ISIL	Islamitische Staat van Irak en de Levant
ISS	Islamic State in Somalia
JIPS	Joint IDP Profiling Service
JPP	Joint Policing Programme
NISA	National Intelligence and Security agency
NUPI	Norwegian Institute of International Affairs
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
PRI	Public Radio International
SEM	Staatssekretariaat für Migration
SEU	Somalia Economic Update
SPF	Somali Police Force
SNA	Somalia National Army
SIPRI	Stockholm International Peace Research Institute
SVBIED	Suicide Vehicle-Bound Improvised Explosive Device
PRMN	Protection and Return Monitoring Network
RCIED	Radio Controlled Improvised Explosive Device/ Remote Controlled Improvised Explosive Devices
ReDSS	Regional Durable Solutions Secretariat
ROP	Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix
RUSI	Royal United Services Institute for Defense and Security Studies
RVI	The Rift Valley Institute
TBIJ	The Bureau of Investigative Journalism
TFG	Transitional Federal Government
UNFPA	United Nations Population Fund
UNSOM	UN Assistance Mission in Somalia
U.S.	United States
US AFRICOM	US Africa Command
USAID	United States Agency for International Development
USDOS	United States Department of State
UVIED	Under-Vehicle Improvised Explosive Device
VAE	Verenigde Arabische Emiraten
VBIED	Vehicle Borne Improvised Explosive Device
VOA	Voice of America
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten van Amerika

Inleiding

Dit onderzoek maakt een stand van zaken op over de veiligheidssituatie in de Somalische hoofdstad Mogadishu. Het richt zich in het bijzonder op de periode van 1 januari tot en met 31 augustus 2019. Dit document is een update van de COI Focus van 25 maart 2019. Cedoca heeft het onderzoek afgesloten op 15 september 2019.

De analyse bestaat uit negen hoofdstukken. Het eerste deel beschrijft kort de historische achtergrond van de oorlog in Somalië met bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen in Mogadishu. Hoofdstuk twee bespreekt de huidige toestand van het gewapend conflict in de hoofdstad. Het derde hoofdstuk beschrijft de belangrijkste strijdende partijen, zowel de regeringsgezinde als degene die de overheid bestrijden, en de lokale als de internationale actoren die actief zijn in de hoofdstad. De aard van het geweld dat zich voordoet in Mogadishu komt aan bod in hoofdstuk vier. Het biedt een overzicht van de gewelddadige incidenten die tussen 1 januari en 31 augustus 2019 in de hoofdstad hebben plaatsgevonden. Het vijfde hoofdstuk beschrijft de doelwitten van het geweld in Mogadishu en bekijkt in welke mate er burgerslachtoffers vallen. Hoofdstuk zes brengt de geografische verdeling van het geweld in de hoofdstad in kaart. Hoofdstuk zeven ontleedt de situatie van vluchtelingen en ontheemden (*internally displaced persons*, IDP's) en gaat na of er sprake is van gedwongen of vrijwillige terugkeer naar Somalië. Hoofdstuk acht toont de impact van het geweld op het dagelijkse leven in de hoofdstad. Het laatste hoofdstuk geeft de rechtspraak weer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Britse Upper Tribunal.

Cedoca baseerde zich voor dit onderzoek op een groot aantal publiek beschikbare lokale en internationale bronnen. Naast Somalische kranten en nieuwssites, zoals Goobjoog News, Shabelle Media Network of Horseed Media, werden verschillende internationale media geraadpleegd, waaronder Reuters, Voice of America (VOA) en Al Jazeera. Cedoca deed verder een beroep op de publicaties van uiteenlopende internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's) zoals Human Rights Watch (HRW) en International Crisis Group (ICG). Maar Cedoca putte ook informatie uit rapporten van gouvernementele bronnen, zoals het US Department of State (USDOS) en verschillende Europese overheidsdiensten die *country of origin information* (COI) publiceren en van intergouvernementele bronnen, zoals de verschillende instellingen van de Verenigde Naties (VN), waaronder de UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea, en het European Asylum Support Office (EASO). Cedoca raadpleegde ook publicaties van experts zoals Ken Menkhaus, gespecialiseerd in de Hoorn van Afrika en professor politieke wetenschappen aan het Davidson College, Noord-Carolina, V.S.;¹ Mary Harper, BBC-journalist, fellow bij het Rift Valley Institute (RVI) en The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS);² Stig Jarle Hansen, werkzaam aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika en al-Shabaab (AS);³ en Harun Maruf, journalist bij VOA.⁴

In het kader van dit onderzoek contacteerde Cedoca per e-mail professor Stig Jarle Hansen, die per e-mail antwoordde op 24 augustus 2019 en het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), dat op 12 en 25 september 2019 per e-mail antwoordde op de vragen van Cedoca.⁵

Deze COI Focus maakt gebruik van cijfergegevens over veiligheidsincidenten uit de databank van ACLED, een Amerikaanse non-profitorganisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en

¹ Davidson College, s.d., [url](#)

² Harper M., 28/02/2012, [url](#)

³ Norwegian University of Life Sciences (NMBU), s. d., [url](#)

⁴ Maruf H. (@HarunMaruf), s.d., [url](#); VOA, s.d., [url](#)

⁵ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

in kaart brengt. Ervaren onderzoekers verzamelen de data op basis van een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties. Voor Mogadishu zijn dat onder meer Xinhau, Radio Dalsan, Somali Memo, Shabelle Media Network en lokale bronnen.

De databank is publiek beschikbaar op de website van ACLED en wordt voortdurend aangevuld en bijgewerkt wanneer nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident) aan het licht komt.⁶ De cijfers van ACLED die Cedoca in deze COI Focus gebruikt zijn opgevraagd op 2 september 2019.⁷ De inventaris van ACLED geeft het type van geweld, de actoren van geweld, een beschrijving van de incidenten, de locatie en het aantal dodelijke slachtoffers weer.⁸ ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de verslaggeving door media en organisaties weerspiegelen en dat een onderschatting van het geweld mogelijk is.⁹

In zijn *Codebook* licht ACLED de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.¹⁰ Gelet op de methodologie, codering en invoering van gegevens kunnen de cijfers van ACLED volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot geweld in een bepaalde periode.

In een aantal hoofdstukken gebruikt Cedoca de ACLED-cijfers uit de gelijknamige COI Focus van 25 maart 2019.¹¹ Cedoca wijst erop dat ACLED sindsdien de categorieën op basis waarvan het incidenten indeelt, heeft veranderd.¹²

De geraadpleegde bronnen hanteren vaak verschillende schrijfwijzen voor Somalische plaats- en persoonsnamen. Cedoca neemt de meest courante schrijfwijze uit Engelstalige bronnen over.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Mogadishu voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen zouden voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan zal Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bijwerken.

⁶ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

⁸ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁹ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

¹⁰ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

¹¹ CGVS - CEDOCA, 25/03/2019, [url](#)

¹² ACLED, 14/03/2019, [url](#)

Kaart

Kaart 1: Kaart van Mogadishu¹³

¹³ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 109, [url](#)

1. Korte geschiedenis

De Somalische hoofdstad Mogadishu grenst aan de regio's Middle Shabelle, Lower Shabelle en de Indische Oceaan. De hoofdstad omvat de administratieve regio Benadir (ook gekend als Banaadir). Mogadishu wordt bestuurd door een burgemeester die ook de functie van gouverneur van de regio Benadir uitoefent.¹⁴ Mogadishu, lokaal gekend onder de naam Xamar, is de grootste stad in Somalië en is naast de zetel van de federale overheid ook het economische centrum van het land.¹⁵ Volgens een rapport van het Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) van november 2018 is Mogadishu de dichtstbevolkte stad in Afrika. Droogte, de zoektocht naar bestaansmiddelen, geweld en moeilijke leefomstandigheden in de rurale gebieden drijven de inwoners naar de hoofdstad.¹⁶

Precieze gegevens over het bevolkingsaantal in Mogadishu zijn niet voorhanden. In 2014 woonden er volgens een schatting van het United Nations Population Fund (UNFPA) 1,6 miljoen mensen in de regio Mogadishu.¹⁷ Zowel Demographia World Urban Areas en het onafhankelijke onderzoekscentrum International Institute for Environment and Development (IIED) schatten respectievelijk in 2018 en 2019 het aantal inwoners op 2,6 miljoen.¹⁸

Sinds de val van president Siad Barre in 1991 is Mogadishu het voorwerp van de politieke en militaire strijd in het land.¹⁹ De stad is gedurende meer dan twee decennia het toneel van gevechten tussen clangerelateerde krijgsheren, terreurgroepen en regerings- en vredestroepen die de zwakke overheid ondersteunen.²⁰

Na 1991 breken tussen verschillende krijgsheren en hun milities gevechten uit over de controle van de wijken. Grote delen van het stadcentrum worden hierdoor vernield. Dit geweld geeft aanleiding tot een massale volksverhuizing.²¹

In 2006 komt de stad onder de controle van de Unie van Islamitische Rechtbanken (Islamic Courts Union, ICU)²² en de hieraan gelieerde milities waaronder het toekomstige al-Shabaab (AS). Na een half jaar relatieve rust breekt het geweld opnieuw uit wanneer Somalische veiligheidstroepen samen met het Ethiopische leger de ICU-milities verdrijven uit de stad.²³ De Ethiopische troepen trekken zich een jaar later terug en de stad komt grotendeels onder de controle van AS.^{24,25} Opnieuw worden grote delen van de stad vernield en vele inwoners ontvluchten het geweld. Tegen 2008 controleert AS grotendeels de stad.²⁶

In opdracht van de Vredes- en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie (African Union Peace and Security Council) en de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (United Nations Security Council, verder VN-Veiligheidsraad) worden in maart 2007 troepen van de African Union Mission in Somalia

¹⁴ EASO, 20/12/2017, p. 78, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, pp. 23-24, [url](#); BRA, 21/03/2019, [url](#)

¹⁵ AMISOM, 25/08/2016, pp. 2, 4, [url](#); The Guardian (Ahmed S., Abdulahi F.), 24/08/2015, [url](#)

¹⁶ IDMC, 11/12/2018, [url](#)

¹⁷ UNFPA, 10/2014, p. 31, [url](#)

¹⁸ Demographia, 03/2018, p. 55, [url](#); IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#)

¹⁹ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

²⁰ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

²¹ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#); AMISOM, 25/08/2016, p. 2, [url](#)

²² Stanford University, 30/03/2016, [url](#)

²³ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); TBIJ, 22/02/2012, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

²⁴ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); Stanford, 2019, [url](#)

²⁵ In december 2006 verlaat AS de Unie van de Islamitische Rechtbanken en wordt een onafhankelijke organisatie. Bron: Stanford, 2019, [url](#)

²⁶ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

(AMISOM) in Mogadishu ingezet.²⁷ De politieke en militaire situatie van Somalië wijzigt drastisch vanaf augustus 2011 wanneer, na een hevige strijd, AMISOM de islamistische rebellen van AS uit Mogadishu verdrijft. In mei 2012 is de volledige terugtrekking van AS uit de hoofdstad een feit.²⁸

Sinds 1991 poogt de internationale gemeenschap verschillende malen een regering te vormen en zo de stabiliteit in de stad en het land te herstellen. In 2004 leidt internationale bemiddeling door de Oost-Afrikaanse intergouvernementele organisatie Intergovernmental Authority on Development (IGAD) tot de vorming van een federale overgangsregering (Transitional Federal Government, TFG).²⁹ Deze overgangsregering wordt internationaal erkend.³⁰ Door de onveilige situatie in Mogadishu kan de TFG in de beginperiode niet in de hoofdstad zetelen.³¹ Onder impuls van de internationale gemeenschap starten in 2012 politieke hervormingen. Dit leidt in augustus 2012 tot de goedkeuring van een voorlopige Grondwet en het vormen van de Somalische federale regering (Federal Government of Somalia, FGS) met federale lidstaten (Federal Member States, FMS).³² De regeringsvorming zet de wederopbouw van de stad, een relatieve toename van de veiligheid en economische groei in gang.³³ In Mogadishu kiezen parlementsleden op 10 september 2012 Hassan Sheikh Mohamud onrechtstreeks tot president van de republiek. Al zijn voorgangers werden om veiligheidsredenen in naburige landen verkozen.³⁴ Eind 2016 kiezen 14.025 afgevaardigden, door clanoudsten verkozen, de leden van het Lagerhuis terwijl parlementsleden van de federale lidstaten de leden van het Hogerhuis kiezen.³⁵ Het federale parlement start eind december 2016 haar werkzaamheden.³⁶ Wat het federalisatieproces betreft, raakt men het niet eens over het statuut van de hoofdstad Mogadishu / de regio Benadir.³⁷

Door de oprichting van de FGS verbetert de toekomst van Mogadishu, aldus een onderzoek van het HIPS en het RVI in 2017, maar wat de veiligheidssituatie betreft zijn er nog uitdagingen. AS is opnieuw geïnfiltrerd in verschillende districten in de hoofdstad en voert frequent en met relatief gemak aanslagen uit. De veiligheid blijft grotendeels afhankelijk van de aanwezigheid van de AMISOM-troepen.³⁸ AS profiteert van de zwakke federale regering en lidstaten die moeite hebben om, zelfs in de door hen gecontroleerde gebieden, het bestuur uit te oefenen, basisdiensten te verlenen en de erfenis van corruptie en wanbeheer van staatsinstellingen te overwinnen.³⁹ Volgens een rapport van de Deense Immigratiedienst van maart 2017 staat Mogadishu tot op bepaalde hoogte onder de controle van het Somalische leger (Somalia National Army, SNA) en de AMISOM-troepen. Verschillende bronnen geven aan dat AS geïnfiltrerd is in de hoofdstad, inclusief Villa Somalia, de officiële presidentiële residentie,⁴⁰ en de internationale luchthaven van Mogadishu.⁴¹ AS vormt een constante bedreiging. De meeste moorden en aanslagen (IED's, schietpartijen en aanslagen met autobommen) in Somalië worden door AS uitgevoerd in Mogadishu omwille van de aanwezigheid van

²⁷ IPI, 22/04/2019, [url](#)

²⁸ Danish Immigration Service, Landinfo, 08/05/2013, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

²⁹ AWEPA (Abukar A.), 22/09/2015, p. 29, [url](#); TBIJ, 22/02/2012, [url](#); CFR, 12/05/2008, [url](#)

³⁰ TBIJ, 22/02/2012, [url](#)

³¹ CFR, 12/05/2008, [url](#)

³² ROP (Barguès J.G.), 15/06/2012, [url](#); AMISOM, 25/08/2016, pp. 3-4, [url](#); European Union Institute for Security Studies (Balthasar D.), 06/2014, p. 3, [url](#)

³³ IIED (Kamau C., Bonnet C., Mahamoud A.M. et al.), 01/01/2019, p. 3, [url](#)

³⁴ AFP, 10/09/2012, [url](#)

³⁵ Saferworld, 03/2017, p. 4, [url](#)

³⁶ UN Security Council, 09/01/2017, p. 1, [url](#)

³⁷ Saferworld, 25/08/2016, p. 3, [url](#)

³⁸ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

³⁹ CFR (Felter C., Masters J., Sergie M. A.), 31/01/2019, [url](#)

⁴⁰ Somalia Federal Government, laatste update: 01/2019, [url](#)

⁴¹ Danish Immigration Service, 03/2017, p. 11, [url](#)

high value targets. Het grootste risico voor burgers is om indirect slachtoffer te worden van het geweld door AS (*collateral damage*), volgens bronnen geraadpleegd door de Deense Immigratiedienst.⁴² AS pleegt in oktober 2017 haar dodelijkste aanslag in Mogadishu waarbij naar schatting tussen 300 en 587 doden vallen,⁴³ de meerderheid burgers. De terreurgroep heeft deze aanslag nooit opgeëist.⁴⁴

Een onderzoek van de Deense Immigratiedienst van maart 2017 stelt dat er naast het geweld door AS ook politiek gemotiveerd clangeweld en crimineel geweld is in de hoofdstad.⁴⁵

Op 8 februari 2017 verkiest het parlement Mohamed Abdullahi Mohamed, alias Farmajo, tot president.⁴⁶ De nieuwe ministerraad benoemt in april 2017 Thabi Ahmed Mohamed als nieuwe burgemeester van de hoofdstad.⁴⁷

Onder president Farmajo sluiten in 2017 de federale en regionale overheden een aantal overeenkomsten met betrekking tot de verschillende veiligheidsinstellingen, zowel op het federale niveau als op dat van de lidstaten. In mei 2017 bereiken de FGS en de federale lidstaten een akkoord over de National Security Architecture. Diezelfde maand keurt de overheid een International Security Pact goed. Volgens Michael Keating, de voormalige speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal voor Somalië, en Sagal Abshir, onderzoeker aan het Center on International Cooperation (CIC) aan de Universiteit van New York, weerspiegelt de timing van deze akkoorden de groeiende nood aan een efficiënte veiligheidsinfrastructuur die, zonder buitenlandse hulp, de veiligheid van de bevolking kan garanderen en zo geleidelijk aan de rol van AMISOM kan overnemen.⁴⁸ Resolutie 2372 van de VN-Veiligheidsraad van 30 augustus 2017 vermindert, voor de eerste keer, het aantal AMISOM-personeelsleden met 1.500 man (van de in totaal 21.600) tegen eind oktober 2018.⁴⁹

Vanaf eind 2017 is de Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS) ook actief in de hoofdstad.⁵⁰ Dit leidt tot een intra-jihadstrijd in de tweede helft van 2018.⁵¹ Eind december 2018 verklaart AS de oorlog aan ISS.⁵²

In januari 2018 ontslaat president Farmajo de burgermeester van Mogadishu, Thabi Abdi Mohamed. Hij wordt beschuldigd van fraude en de illegale verkoop van openbare gronden.⁵³ Volgens verschillende bronnen wilde de burgemeester meer autonomie voor de stad en voor de regio Benadir. Dit leidde tot conflicten met de centrale regering.⁵⁴ Mohamed wordt vervangen door Abdirahman Omar Osman, die op dat moment de minister van Informatie is.⁵⁵ In maart 2018 stelt de centrale overheid het Transition Plan voor dat het gefaseerde proces uittekent en vastlegt naar een veiligheidsplan in eigen beheer. Dit overgangsplan krijgt internationale steun.⁵⁶ Het overgangsplan bevat onder meer de overdracht

⁴² Danish Immigration Service, 03/2017, p. 12, [url](#)

⁴³ The Guardian (Burke J.), 16/10/2017, [url](#); VOA (Maruf H.), 14/10/2018, [url](#); UK House of Commons Library (Lunn J.), 17/01/2019, pp. 15-16, [url](#)

⁴⁴ UK House of Commons Library (Lunn J.), 17/01/2019, pp. 15-16, [url](#)

⁴⁵ Danish Immigration Service, 03/2017, p. 12, [url](#)

⁴⁶ ICG, 25/04/2017, [url](#)

⁴⁷ Africa News, 06/04/2017, [url](#); Standard Digital (Jamah A.), 10/12/2017, [url](#)

⁴⁸ CIC (Keating M., Abshir S.), 04/2018, pp. 1-4, [url](#)

⁴⁹ CIC (Keating M., Abshir S.), 04/2018, p. 3, [url](#); UN Human Rights Council, 06/09/2017, [url](#)

⁵⁰ Hiraal Institute, The global Strategy Network, 31/07/2018, p. 11, [url](#); Hansen S. J., 2019, p. 189; VOA (Maruf H.), 03/12/2018, [url](#); VOA (Maruf H.), 01/02/2019, [url](#)

⁵¹ Hiraal Institute, 27/02/2019, pp. 2-3, [url](#); VOA (Maruf H.), 03/12/2018, [url](#); CTC (Weiss C.), 04/2019, p. 30, [url](#)

⁵² CTC (Weiss C.), 04/2019, p. 32, [url](#)

⁵³ BBC News, 21/01/2018, [url](#); Garowe Online, 21/01/2018, [url](#)

⁵⁴ BBC News, 21/01/2018, [url](#); Garowe Online, 20/01/2018, [url](#); Standard Digital (Ally J.), 10/12/2017, [url](#)

⁵⁵ Garowe Online, 21/01/2018, [url](#); AFP via News 24, 21/01/2018, [url](#)

⁵⁶ IPI (Blyth F.), 22/04/2019, p. 9, [url](#)

van de verantwoordelijkheid van AMISOM aan de Somalische veiligheidstroepen. Deze overdracht staat ingepland in drie fasen tot eind 2021.⁵⁷

De Britse denktank Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) schets in 2018 een somber beeld van de regeringsstructuren in Mogadishu: de federale regering functioneert nauwelijks, de burgemeester volgt zijn eigen agenda, vele politionele en militaire eenheden zijn geïnfiltreerd door milities of AS-sympathisanten en een groot deel van de gevechten en het politiewerk wordt uitgevoerd door clanmilities en paramilitairen. Het ontbreekt de regering aan politieke wil en de capaciteit om dit aan te pakken.⁵⁸ Verschillende bronnen, waaronder Vanda Felbab-Brown van The Brookings Institute in Washington D. C.,⁵⁹ merken op dat de centrale regering er niet in geslaagd is de controle in de hoofdstad uit te breiden naar de rest van het land.⁶⁰

⁵⁷ IPI (Blyth F.), 22/04/2019, p. 2, [url](#)

⁵⁸ RUSI (Hills A.), 2018, p. 26

⁵⁹ Felbab-Brown is gespecialiseerd in internationale en interne conflicten en onconventionele veiligheidsdreigingen, zoals illegale economieën, georganiseerde misdaad en stedelijk geweld. In: CIC, 12/06/2019, [url](#)

⁶⁰ Felbab-Brown V., 14/11/2018, [url](#); Columbia University (Stremlau N.), 09/01/2019, [url](#)

2. Huidige toestand van het conflict

De VN-Veiligheidsraad beschouwt de veiligheidssituatie tussen eind 2018 en augustus 2019 als volatiel AS is nog steeds de voornaamste dader van aanvallen tegen regeringsgebouwen, ambtenaren en veiligheidsdiensten alsook restaurants en hotels.⁶¹ James Swan, de nieuwe⁶² speciale vertegenwoordiger van de VN-secretaris-generaal voor Somalië en hoofd van de UN Assistance Mission in Somalia (UNSOM), verklaart in augustus 2019 dat de veiligheidssituatie in Somalië een ernstig probleem blijft. Hij ziet ook bemoedigende ontwikkelingen: de Somalische veiligheidsdiensten boekten vooruitgang, in samenwerking met AMISOM, de VN en internationale partners, door het heroveren en stabiliseren van gebieden in handen van AS in de periferie (regio Lower Shabelle) van de hoofdstad.⁶³

ICG meldt in februari 2019 dat AS haar acties in de hoofdstad opvoert.⁶⁴ Verschillende bronnen, waaronder ACLED, stellen een verslechtering van de veiligheidssituatie in de hoofdstad in maart - april 2019 vast. Er vinden dan bijna dagelijks incidenten met geïmproviseerde explosieven plaats.⁶⁵ Volgens verschillende bronnen, zoals ICG, voert AS de aanvallen in de hoofdstad op in de maand juli 2019.⁶⁶ De burgemeester van Mogadishu raakt ernstig gewond wanneer op 24 juli 2019 een zelfmoordterroriste een aanval uitvoert in zijn kantoor. Hij overlijdt een week later aan de verwondingen.⁶⁷ AS eist deze aanslag op en verklaart dat het eigenlijke doelwit van deze terreurdaad James Swan was. De speciale vertegenwoordiger van de VN-secretaris-generaal voor Somalië had het kantoor al verlaten op het moment van de aanslag.⁶⁸ President Farmajo benoemt op 22 augustus 2019 Omar Mohamud Mohamed⁶⁹ tot de nieuwe burgemeester van Mogadishu en de nieuwe gouverneur van de regio Benadir.⁷⁰

In de loop van 2019 vermelden verschillende bronnen dat door de toename van luchtaanvallen tegen AS-doelwitten op het Somalische platteland deze terreurgroep haar acties verhoogt in de steden, in het bijzonder in Mogadishu, waar droneaanvallen niet mogelijk zijn.⁷¹

Voor de periode van 1 januari tot en met 31 augustus 2019 registreert ACLED 441 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt ACLED 195 incidenten als *battles*, 119 als *explosions/remote violence* en 127 als *violence against civilians*.⁷²

In onderstaande grafiek geeft Cedoca een overzicht, maand per maand, van het door ACLED gecodeerde geweld in de hoofdstad tijdens de verslagperiode.

⁶¹ UN Security Council, 15/05/2019, p. 3, [url](#); UN Security Council, 15/08/2019, p. 3, [url](#)

⁶² Op 30 mei 2019 wordt James Swan de speciale vertegenwoordiger van de VN-secretaris-generaal voor Somalië en hoofd van de UN Assistance Mission in Somalia (UNSOM). Swan volgt Nicolas Haysom op die in januari 2019 het land werd uitgezet door de Somalische overheid. In: VOA (Besheer M.), 30/05/2019, [url](#)

⁶³ UNSOM (Swan J.), 21/08/2019, p. 4, [url](#)

⁶⁴ ICG, 28/02/2019, [url](#)

⁶⁵ UN Security Council, 15/05/2019, p. 3, [url](#); Arab24, 30/03/2019, [url](#); VOA, 18/04/2019, [url](#); The Defense Post, 01/03/2019, [url](#); ACLED, 02/04/2019, [url](#); PRI (Gikandi H.), 22/04/2019, [url](#); Daily Nation (Kelley K. J.), 24/05/2019, [url](#)

⁶⁶ ICG, 31/07/2019, [url](#); The Jamestown Foundation, 12/07/2019, [url](#)

⁶⁷ ICG, 31/07/2019, [url](#); The Guardian (Weaver M.), 01/08/2019, [url](#); Shabelle Media Network, 01/08/2019, [url](#); NRC Handelsblad, 01/08/2019, [url](#); Al Jazeera, 01/08/2019, [url](#)

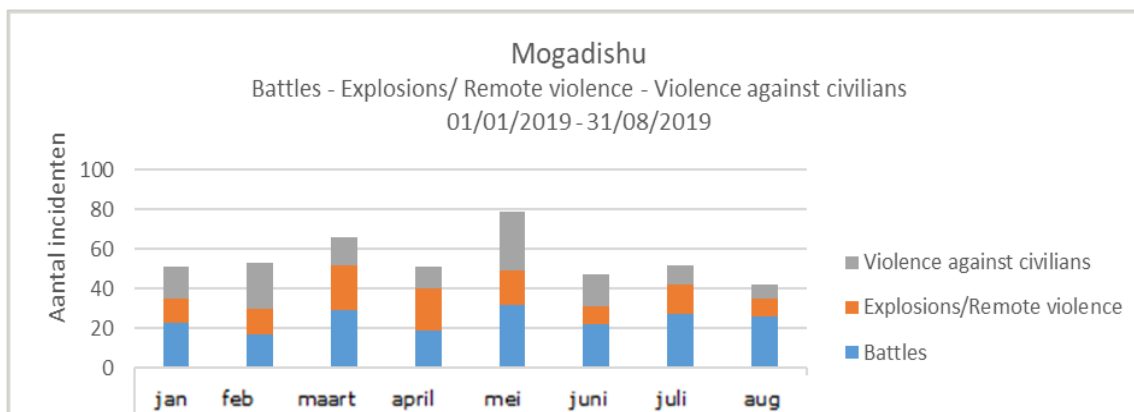
⁶⁸ The Guardian (Weaver M.), 01/08/2019, [url](#); The New York Times, 01/08/2019, [url](#); Independent (Osborne S.), 25/07/2019, [url](#)

⁶⁹ Omar Mohamud Mohamed is een voormalige krijgsheer en parlamentslid. In: Garowe Online, 22/08/2019, [url](#)

⁷⁰ Shabelle Media Network, 22/08/2019, [url](#); Reuters (Sheikh A.), 22/08/2019, [url](#)

⁷¹ Daily Nation (Kelley K. J.), 24/05/2019, [url](#); Goobjoog News, 04/03/2019, [url](#); Hiraal Institute, 27/02/2019, p. 3, [url](#)

⁷² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

Grafiek 1: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 – 31/08/2019⁷³

Het aantal incidenten onder de noemer *explosions / remote violence* ligt hoger in de maanden maart, april, mei en juli 2019. In mei 2019 registreert ACLED de meeste incidenten.⁷⁴ (zie § 4. Typologie van het geweld)

Tijdens de verslagperiode worden een aantal veiligheidsmaatregelen genomen door zowel de federale regering als de regionale administratie in de hoofdstad. Eind maart 2019 beslist de ministerraad onder leiding van eerste minister Hassan Ali Kheyre een nieuw offensief tegen AS uit te voeren.⁷⁵ Er volgt een herschikking binnen de bevelstructuur van het Somalische leger en de politie.⁷⁶

Tijdens de ramadan, van 6 mei 2019 tot en met 4 juni 2019⁷⁷, worden de veiligheidsmaatregelen verscherpt in de hoofdstad.⁷⁸ Volgens het Keniaanse bedrijf Salama Fikira, actief in beveiliging en risicobeheer, voeren de veiligheidsdiensten in aanloop naar de ramadan een reeks zoekacties uit. Ze arresteren hierbij enkele honderden verdachten en werpen in de stad een uitgebreid netwerk van wegblokkades op. Dat laatste stuit op protest van de inwoners.⁷⁹ Op 12 juni 2019 overloopt de burgemeester de maatregelen die het stadsbestuur nam om het stijgend aantal aanslagen in de maanden februari en maart 2019 te counteren:

- In alle districten bemannen soldaten dag en nacht strategisch belangrijke checkpoints, die door een subcomité worden geëvalueerd zodat alles verloopt zoals voorzien in het Mogadishu Security Plan. Voor het eerst zijn er ook in alle 72 buurtcentra politieagenten aanwezig.
- Veiligheidsdiensten en burgers patrouilleren samen in elke buurt volgens een buurtwachtschema.
- De politie voert dag en nacht veiligheidsoperaties uit in de voorbije twee maanden.
- Een mobiele veiligheidsdienst voert *stop-and-search*-acties uit bij personen en voertuigen.
- Dagelijkse veiligheidsvergaderingen vinden plaats onder leiding van de burgemeester samen met alle veiligheidsdiensten, het stadsbestuur en vertegenwoordigers van het ministerie van Veiligheid en de eerste minister.

⁷³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

⁷⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

⁷⁵ Somaliland.com, 31/03/2019, [url](#)

⁷⁶ Somaliland.com, 31/03/2019, [url](#); Shabelle Media Network, 31/03/2019, [url](#)

⁷⁷ Hamari Web, s.d., [url](#)

⁷⁸ Shabelle Media Network, 30/05/2019, [url](#); Halbeeg.com, 28/05/2019, [url](#); Shabelle Media Network, 29/05/2019, [url](#)

⁷⁹ Salama Fikira, 03/05/2019, p. 4, [url](#)

- Op een meldpunt (*hotline number*) kunnen burgers verdachte activiteiten melden.⁸⁰

Burgemeester Osman ziet, ondanks deze maatregelen, nog vele uitdagingen, zoals het tekort aan middelen om het Mogadishu Security Plan operationeel te houden.⁸¹

De secretaris-generaal van de VN besluit in zijn rapport van augustus 2019, over de periode 5 mei 2019 tot 4 augustus 2019, dat de federale regering de veiligheidsmaatregelen in de hoofdstad verbeterd heeft.⁸²

Sinds 2018 is Mogadishu de dichtstbevolkte stad in Afrika.⁸³ Volgens het Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) zijn er tijdens de verslagperiode 68.000 nieuwe IDP's aangekomen in de hoofdstad. De meerderheid van deze IDP's komen uit de regio Lower Shabelle (64.000) en de regio Middle Shabelle (3.000).⁸⁴ (zie § 7.3. Ontheemden naar Mogadishu)

De regionale overheid van Benadir (Benadir Regional Administration, BRA) heeft in samenwerking met de federale overheid een vierjarenplan opgesteld voor de geleidelijke afbouw van de ontheemding in de hoofdstad tegen 2023. De BRA lanceert op 31 januari 2019 de Durable Solutions Unit (DSU) onder leiding van de gouverneur van de regio Benadir.⁸⁵ De BRA legt in haar beleid de nadruk op de integratie van de IDP-gemeenschap in de samenleving. Deze zal de economische, politieke en sociale cohesie positief beïnvloeden en een impact hebben op de veiligheidssituatie in de stad.⁸⁶

Op 13 juni 2019 kondigt burgemeester Osman aan dat de overlegstructuren binnen de DSU operatief zijn, dat een Forced Evictions Task Force opgericht wordt en dat de bouw van 300 huizen voor IDP's gestart is.⁸⁷

⁸⁰ Somali Times, 13/06/2019, [url](#); Radio Dalsan, 13/06/2019, [url](#)

⁸¹ Somali Times, 13/06/2019, [url](#); Radio Dalsan, 13/06/2019, [url](#)

⁸² UN Security Council, 15/08/2019, p. 16, [url](#)

⁸³ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#); Demographia, 03/2018, p. 55, [url](#); Reuters via VOA, 11/12/2018, [url](#)

⁸⁴ UNHCR, 08/09/2019, [url](#); UNHCR, 31/08/2019, [url](#)

⁸⁵ ReDSS, 13/05/2019, pp. 19-20, [url](#); UNHCR, 31/01/2019, p. 3, [url](#); Goobjoog News, 23/01/2019, [url](#)

⁸⁶ ReDSS, 13/05/2019, p. 19, [url](#)

⁸⁷ Somaliland Standard, 13/06/2019, [url](#)

3. Strijdende partijen

3.1. Terreurorganisaties

3.1.1. Harakaat al-Shabaab al-Mujaahidiin (al-Shabaab)

Sinds eind 2006 geldt Harakat al-Shabaab Al-Mujaahidiin of kortweg al Shabaab (AS) ("de jeugd", in het Arabisch), ontstaan uit de radicale tak van de Unie van Islamitische Rechtbanken (UIR), als de belangrijkste tegenstander van de federale regering en AMISOM.⁸⁸ De groepering ijvert voor de invoering van een islamitisch theocratisch regime en legt in de zones onder haar controle een strenge interpretatie van de sharia op.⁸⁹ Dit doel verklaart, volgens een onderzoek van oktober 2018 van Sunguta West van de Jamestown Foundation, waarom AS aanvallen uitvoert op militairen, regeringsfunctionarissen en ambtenaren.⁹⁰

Wat de getalsterkte van AS betreft zijn er geen exacte cijfers voorhanden in de geconsulteerde bronnen. Een rapport van Combatting Terrorism Center (CTC) van 2017 geeft aan dat AS over 5.000 tot 9.000 strijders beschikt. De meesten onder hen zijn Somaliërs. AS heeft ook een groot aantal buitenlandse strijders in haar rangen, afkomstig uit Kenia, Oeganda en Tanzania, en strijders uit Arabische en Westerse landen.⁹¹

AS heeft een sterke organisatorische en operationele infrastructuur opgebouwd sinds haar ontstaan. De huidige emir (leider) van AS is Ahmed Umar (ook gekend als Abu Ubaidah of Ahmed Diriye).⁹² Andere belangrijke figuren en afgevaardigden van de emir zijn: Mahan Karate (ook gekend als Abdirahman Warsame, hoofd van de inlichtingendienst Amniyat), Maalim Osman (bevelhebber van de infanterie) en Ali Dheere (de woordvoerder).⁹³

Volgens een adviseur van het Somalische ministerie van Defensie is het een publiek geheim dat regeringsleden en mensen van de internationale gemeenschap AS-milities inhuren om hun politieke rivalen te intimideren of te vermoorden.⁹⁴ In de gebieden waar AS invloed maar geen controle heeft, functioneert het als een schaduwregering.⁹⁵ In Mogadishu heeft AS voor ieder district een eigen gouverneur, zo schrijft BBC-journaliste Mary Harper.⁹⁶ AS stelt op 9 juli 2019 een nieuwe *waalli* (gouverneur/burgemeester) aan verantwoordelijk voor Mogadishu, Dahir Moalim Salaad. De vorige *waalli*, Ali Jabal, werd gedood tijdens een luchtaanval in de regio Lower Shabelle.⁹⁷

Als schaduwregering voert de groep een aantal bestuursactiviteiten uit zoals rechtspraak in shariarechtbanken, vergaderingen met clanoudsten en de verstrekking van hulp verzameld via de verplichte religieuze belasting (*zakat*).⁹⁸ Verschillende door EASO geraadpleegde bronnen stellen dat

⁸⁸ ROP (Barguès J-G.), 15/06/2012, [url](#)

⁸⁹ CFR (Masters J.), 09/07/2013, [url](#); RFI (Chanda T.), 10/04/2015, [url](#)

⁹⁰ The Jamestown Foundation (West S.), 12/10/2018, [url](#)

⁹¹ CTC (Warner J., Weiss C.), 21/11/2017, [url](#)

⁹² Council on Foreign Relations (Felter C., Masters J., Sergei M. A.), 31/01/2019, [url](#); The Jamestown Foundation, 18/05/2018, [url](#)

⁹³ The Jamestown Foundation (West S.), 18/05/2018, [url](#)

⁹⁴ Foreign Policy (Sperber A.), 07/08/2018, [url](#)

⁹⁵ UN Security Council, 09/11/2018, p. 26, [url](#)

⁹⁶ Harper M., 2019, p. 114

⁹⁷ Radio Dalsan, 09/07/2019, [url](#); Garowe Online, 09/07/2019, [url](#); Maruf H. (@HarunMaruf), 09/07/2019, [url](#)

⁹⁸ CTC (Anzalone C.), 01/03/2018, p. 16, [url](#)

ondanks het feit dat AS geen zichtbare aanwezigheid heeft in Mogadishu, de groep wel belastingen int en vonnissen uitspreekt.⁹⁹

Deze terreurgroep heeft een significante capaciteit, volgens onderzoeker Christopher Anzalone, om aanvallen uit te voeren tegen zowel militaire doelwitten als zogenaamde *soft targets* (hotels en restaurants) en regeringsgebouwen in de meeste beveiligde gebieden van het land, zoals het centrum van Mogadishu.¹⁰⁰ In grote steden, waaronder de hoofdstad, bemant AS clandestiene cellen voor de uitvoering van de terroristische aanvallen.¹⁰¹ Vanwege de aanwezigheid van overheidsinstanties en internationale organisaties is Mogadishu een gewild doelwit van AS.¹⁰²

Ondanks het feit dat AS geen kampen heeft in Mogadishu vormt haar aanwezigheid een voortdurende bedreiging voor de hoofdstad, volgens een rapport dat EASO in 2017 publiceert. AS is geïnfiltreerd in de stad, inclusief in het meest beveiligde delen, namelijk de presidentiële residentie en regeringszetel Villa Somalia¹⁰³ en de internationale luchthaven van Mogadishu.¹⁰⁴ Volgens een rapport van mei 2019 van de niet-gouvernementele koepelorganisatie Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS) is AS aanwezig in de buurt van Mogadishu, langs de weg van Mogadishu naar Afgoye (regio Lower Shabelle) en in de noordelijke districten in de stad, namelijk Yaaqshiid en Heliwaa.¹⁰⁵ Volgens een analyse van februari 2019 van Intelligence Fusion, een bedrijf dat veiligheidsanalyse uitvoert, is AS vooral actief in de districten Boondheere, Hodan, Hawl Wadaag en Wardhiigley¹⁰⁶ vanwege het hoge voet- en autoverkeer, de aanwezigheid van militairen en politie en de overheidskantoren die in deze districten actief zijn.¹⁰⁷ In zijn antwoord aan Cedoca verduidelijkt Hansen waar AS sterk aanwezig is in de hoofdstad:

“AS has a heavy presence in Bakara and Huriwa [Heliwaa]¹⁰⁸, I was told that they had an open tax place under a tree in late august (2019), yet they do NOT [sic] control any part militarily. They have a strong presence when government forces are not present.”¹⁰⁹

Wat de modus operandi van deze terreurgroep betreft ligt de focus van AS sinds 2016 meer op het uitvoeren van asymmetrische aanvallen in Mogadishu en andere steden.¹¹⁰ Volgens verschillende bronnen gebruikt AS in 2018 meer en meer geïmproviseerde bommen (*improvised explosive device*, IED) en autobommen (*vehicle borne improvised explosive device*, VBIED).¹¹¹ De Somalische denktank Hiraal Institute schrijft in haar rapport van februari 2019 dat de groep zich meer richt op stadsguerrilla als antwoord op de toegenomen luchtaanvallen op AS-doelwitten op het platteland.¹¹² Sungata West van The Jamestown Foundation stelt in juli 2019 dat AS recent haar aanslagen heeft opgevoerd in Mogadishu. De aanslagen gebeuren meestal door het plaatsen van autobommen (VBIED), ondersteund door zelfmoordterroristen en kleine teams van strijders gewapend met AK-47's.¹¹³ De VN rapporteert

⁹⁹ EASO, 20/12/2017, p. 80, [url](#); Danish Immigration Service, 03/2017, p. 11, [url](#); Hiraal Institute, 01/01/2018, p. 2, [url](#)

¹⁰⁰ CTC (Anzalone C.), 01/03/2018, pp. 12, 13, [url](#)

¹⁰¹ CTC (Anzalone C.), 01/03/2018, p. 17, [url](#)

¹⁰² Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 01/03/2019, p. 24, [url](#)

¹⁰³ UK Home Office, 09/2018, p. 34, [url](#)

¹⁰⁴ EASO, 20/12/2017, p. 79, [url](#)

¹⁰⁵ ReDSS, 13/05/2019, p. 52, [url](#)

¹⁰⁶ De bron vermeldt Warta Nabada, de alternatieve naam voor het district Wardhiigley, zie § 6. Geografische verdeling

¹⁰⁷ Intelligence Fusion (Haynes W.), 26/02/2019, [url](#)

¹⁰⁸ Huriwa is de alternatieve naam voor het district Heliwaa, zie § 6. Geografische verdeling

¹⁰⁹ Hansen S. J., professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika en AS, e-mail, 24/08/2019

¹¹⁰ House Of Commons Library (Lunn J.), 17/01/2019, p. 4, [url](#)

¹¹¹ The Jamestown Foundation (West S.), 12/10/2018, [url](#)

¹¹² Hiraal Institute, 27/02/2019, p. 1, [url](#)

¹¹³ The Jamestown Foundation (West S.), 12/07/2019, [url](#)

een toename van mortieraanvallen door AS in Somalië. Op 1 januari 2019 lanceert AS zeven mortieren op het VN-complex in Mogadishu waarbij drie VN-medewerkers gewond raken. Op 2 maart 2019 landen vijf mortieren in Villa Somalia.¹¹⁴ In haar rapport van 15 mei 2019 lijst de VN het soort gewelddaden op dat AS in de voorbije maanden in de hoofdstad pleegde. Het gaat om zelfmoordaanslagen met behulp van auto's (*suicide vehicle borne improvised explosive device*, SVBIED), explosieven onder wagens (*under-vehicle improvised explosive device*, UVIED) en van op afstand bestuurd geïmproviseerde explosieven, mortieraanvallen en gerichte aanslagen met vuurwapens.¹¹⁵

3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS)¹¹⁶

In oktober 2015 verlaat Abdulqadir Mumim AS en belooft trouw aan de leider van de Islamitische Staat van Irak en de Levant (ISIL), Abu Bakr al-Baghdadi.¹¹⁷ De UN Monitoring Group schrijft in juli 2018 dat ISIL Somalië heeft toegevoegd aan de lijst van zelfverklaarde ISIL-provincies.¹¹⁸ ISS onder leiding van Mumim A. is gevestigd in het Galgalagebergte in Puntland.¹¹⁹ Naast Mumim maken vice-emir Mahad Moalim (of Maalin) en Abdihakim Dhuqub (ook Abdulhakim Dhuqub of Abdihakim Mohamed Ibrahim genaamd¹²⁰) deel uit van de bevelstructuur.¹²¹ In oktober 2018 wordt vice-emir Moalim M. door een AS-doodseskader vermoord in Mogadishu.¹²² Dhuqub. volgt Moalim op en wordt gedood tijdens een luchtaanval door US AFRICOM in de regio Bari op 14 april 2019.¹²³

De geraadpleegde bronnen zijn niet eenduidig over de organisatie, aanwezigheid en activiteiten van deze terroristische organisatie in Mogadishu.

Een onderzoek over AS en ISS door CTC van november 2017 publiceert, stelt dat er in 2015 twee facties ontstaan. Enerzijds is er ISS onder leiding van Mumim A. in Puntland, anderzijds ontstaan er in het zuidelijke deel van het land andere cellen zonder formele namen die trouw zweren aan al-Baghdadi.¹²⁴ Het is onduidelijk of er een connectie is tussen Mumims factie en de ISS-cellen in het zuiden van het land.¹²⁵ Volgens professor Hansen voerde in 2016 een klein clandestien netwerk in Mogadishu aanslagen uit.¹²⁶ Volgens het Hiraal Institute begint ISS tegen eind 2017 en begin 2018 operationele capaciteit in Mogadishu te tonen.¹²⁷ In juli 2018 begint ISS met het uitbouwen van *strongholds* in Bakara in Mogadishu en in het dorpje Eelasha Biyaha net buiten de hoofdstad op de weg naar Afgoye.¹²⁸ Sinds eind 2017 is ISS ook actief in de buurt van Afgoye, een stad 30 km ten

¹¹⁴ UN Security Council, 15/05/2019, p. 4, [url](#)

¹¹⁵ UN Security Council, 15/05/2019, p. 3, [url](#)

¹¹⁶ Deze terreurgroep is gekend onder de volgende namen: ISIS-Somalia, Islamic State in Somalia (ISS), ISIS in East-Africa, *Abnaa ul-Khalipha* (zonen van het kalifaat) en *Wilayat as-somaal* (de Somalische provincie van de islamitische staat). Bron: Federal Register, 28/02/2018, [url](#); MS Risk, 07/08/2018, [url](#); U.S. Department of Treasury, 27/02/2018, [url](#)

¹¹⁷ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 11, [url](#); Hansen S. J., 2019, p. 189

¹¹⁸ UN Security Council via Ecol.net, 09/11/2018, p. 28, [url](#)

¹¹⁹ Hansen S. J., 2019, p. 187; Reuters (Sheikh A.), 23/10/2015, [url](#)

¹²⁰ Horn Globe News, 15/04/2019, [url](#)

¹²¹ Hansen S. J., 2019, p. 192

¹²² AP via News 24, 23/10/2018, [url](#); AP, 06/12/2018, [url](#); RFI, 25/10/2018, [url](#)

¹²³ Long War Journal (Roggio B., Weiss C.), 15/04/2019, [url](#)

¹²⁴ CTC (Warner J., Weiss C.), 21/11/2017, [url](#)

¹²⁵ CTC (Warner J., Weiss C.), 21/11/2017, [url](#)

¹²⁶ Hansen S. J., 2019, p. 190

¹²⁷ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 28, [url](#)

¹²⁸ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 27, [url](#)

zuidwesten van de hoofdstad.¹²⁹ Op de vraag in welke districten ISS actief is in de hoofdstad antwoordt Hansen S. J. in augustus 2019: "Afgoye is a strongbed."¹³⁰

Een ISS-lid, geïnterviewd door Hiraal Institute, beweert dat Mumim in Zuid- en Centraal-Somalië de erkende en enige leider is. Bovendien getuigt deze bron dat alle ISS-agenten die actief zijn in Mogadishu door ISS in het noorden werden gestuurd of vanaf het noorden worden geleid.¹³¹ Gevraagd naar de samenwerking tussen de ISS-gezinde cellen in Mogadishu en de ISS-tak in Puntland, antwoordt professor Hansen in augustus 2019 aan Cedoca: "I do not think that they are directly connected, and they operate independently, the Puntland group is weak".¹³²

Over de getalsterkte van ISS in Mogadishu vindt Cedoca tijdens de onderzoeksperiode van deze COI Focus weinig informatie. Volgens de denktank Jane's Terrorism and Insurgency Centre is er geen duidelijkheid over de grootte van de ISS-troepen die in Zuid- en Centraal-Somalië actief zijn.¹³³ Professor Hansen stelt in augustus 2019 dat er minder dan 100 ISS-strijders zijn.¹³⁴

In tegenstelling tot AS lijkt ISS geen echte organisatiestructuur te hebben. Het enige indirecte bewijs dat er toch sprake zou zijn van enige organisatie, volgens CTC, is het feit dat zij ook *zakat* innen om hun werking te financieren.¹³⁵ Vanaf 2018 perst ISS ook de handelaars en zakenlui af in Mogadishu.¹³⁶ Hansen stelt in zijn antwoord van augustus 2019: "They are not controlled from Puntland, and are still poorly organized, but had some successes in taxing."¹³⁷

Wat de capaciteit van ISS betreft, schrijft het Hiraal Institute dat de groep momenteel nog niet kan tippen aan de grootte en de impact van AS, vooral wat zelfmoordaanvallen betreft met geïmproviseerde autobommen. Wel is ISS in staat om, zelfs in gebieden waar AS sterk aanwezig is, zoals de markt van Bakara, moordaanslagen op korte afstand (*close quarter assassinations*) te plannen.¹³⁸

ISS viseert in Afgoye en Mogadishu personen die vermoedelijk voor de federale overheid werken, inclusief leden van de inlichtingendienst NISA.¹³⁹ De denktank Jane's Terrorism and Insurgency Centre heeft het over "low-level assassination operations targeting the security forces".¹⁴⁰

Het is niet duidelijk hoeveel opeisingen van ISS legitiem zijn aangezien er maar enkele door de lokale media worden vermeld. Sommige aanslagen worden wel bewezen aan de hand van beeldmateriaal.¹⁴¹

¹²⁹ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 28, [url](#)

¹³⁰ Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

¹³¹ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 28, [url](#)

¹³² Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

¹³³ IHS Market, 02/07/2018, [url](#)

¹³⁴ Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

¹³⁵ CTC (Warner J., Weiss C.), 21/11/2017, [url](#)

¹³⁶ VOA (Maruf H.), 01/02/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 03/12/2018, [url](#); 7D News (Osman A.), 05/12/2018, [url](#)

¹³⁷ Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

¹³⁸ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 31, [url](#)

¹³⁹ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 28, [url](#)

¹⁴⁰ IHS Market, 02/07/2018, [url](#)

¹⁴¹ AP via VOA, 23/10/2018, [url](#)

3.1.3. Al-Shabaab versus Islamitische Staat in Somalië

In de tweede helft van 2018 breekt er een intra-jihadstrijd uit in Mogadishu wanneer AS een klopjacht organiseert op ISS.¹⁴² Volgens het Hiraal Institute zorgt AS ervoor dat de ISS-strijders in twee weken tijd gedecimeerd zijn in de hoofdstad.¹⁴³ Eind december 2018 verklaart AS de oorlog aan ISS.¹⁴⁴

In tegenstelling tot de vorige verslagperiode¹⁴⁵ vond Cedoca geen informatie over een intra-jihadstrijd in Mogadishu tijdens de huidige verslagperiode.

Het rapport van de VN-Veiligheidsraad van 14 augustus 2019 merkt op dat de activiteiten van ISS zijn afgenomen sinds mei 2019. Het ziet de luchtaanvallen op ISS-doelwitten in Somalië als mogelijke oorzaak.¹⁴⁶

3.2. Nationale en internationale strijdkrachten

3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten

In Mogadishu zijn de volgende veiligheidsdiensten actief: de Somalische politie (Somali Police Force, SPF), AMISOM (leger en politie), het leger (Somali National Army, SNA) en de nationale inlichtingendienst, de National Intelligence and Security Agency (NISA). Volgens een EASO-rapport uit 2017 functioneert de SPF beter dan enkele jaren geleden en is de politie in elk district in de hoofdstad aanwezig. De politieagenten van AMISOM gaan regelmatig op patrouille en werken samen met hun Somalische collega's. Er is ook een UN Guard Unit actief in de hoofdstad die de verschillende VN-instellingen bewaakt. Het SNA heeft basissen op kritieke plaatsen in de hoofdstad, bemant permanent checkpoints en patrouilleert in alle districten. Het NISA, met haar speciale eenheid Gashaan, is verantwoordelijk voor alle antiterreuracties in de hoofdstad. Ze voeren gerichte acties uit tegen bijvoorbeeld leden van de inlichtingendienst van AS.¹⁴⁷ De inspanningen van de regering om Mogadishu te beveiligen bestaan grotendeels uit het opruimen van illegale wapens, controle uitoefenen op de clanmilities en het opwerpen van barrières op de belangrijkste wegen naar de stad. Maar deze maatregelen zijn niet genoeg volgens ICG. Corrupte, onbetaalde soldaten en ontevreden clans aan de rand van de stad maken het voor AS-agenten mogelijk om te infiltreren. De elite-eenheden van de Amniyat zijn al jaren actief in de stad, zijn geïnfiltrerd in de staatsveiligheidsstructuren, verzamelen inlichtingen en vermoorden overheidsfunctionarissen en informanten.¹⁴⁸ Volgens Felbab-Brown zijn de inlichtingendiensten, het SNA en de politie op grote schaal geïnfiltrerd door AS.¹⁴⁹

De Somalische veiligheidsdiensten worden opgeleid door AMISOM, Turkije, de Verenigde Arabische Emiraten (VAE), de Europese Unie (EU) en US AFRICOM.¹⁵⁰

De autoriteiten hebben geen "effectieve controle" over de veiligheidsdiensten, volgens het rapport van USDOS dat de mensenrechtensituatie in Somalië in 2018 beschrijft. Straffeloosheid bij mensenrechtenschendingen blijft in 2018 de norm. De autoriteiten doen minimale inspanningen om overheidsfunctionarissen die overtredingen begaan te vervolgen en te bestraffen. Militairen en

¹⁴² Hiraal Institute, 27/02/2019, pp. 2-3, [url](#)

¹⁴³ Hiraal Institute, 27/02/2019, p. 3, [url](#)

¹⁴⁴ CTC (Weiss C.), 04/2019, p. 32, [url](#)

¹⁴⁵ CGVS, 25/03/2019, pp. 23-25, [url](#)

¹⁴⁶ UN Security Council, 15/08/2019, pp. 4-5, [url](#)

¹⁴⁷ EASO, 20/12/2017, pp. 79-80, [url](#)

¹⁴⁸ ICG, 20/10/2017, [url](#)

¹⁴⁹ The Brookings Institution (Felbab-Brown. V.), 14/11/2018, [url](#)

¹⁵⁰ VOA (Ahmed I.), 10/10/2018, [url](#)

politieagenten die beschuldigd worden van verkrachting, moorden, clangerelateerd geweld en afpersing blijven buiten schot.¹⁵¹

In de praktijk biedt clanlidmaatschap de betrouwbaarste beveiliging voor burgers, volgens Alice Hills, professor in Conflict Studies. In Mogadishu domineert de Hawiye-clan, waartoe een aanzienlijk deel van de inwoners behoort, het leger en het bedrijfsleven. De Darod-clan beïnvloedt vooral de regering.¹⁵²

3.2.1.1. Somali National Army (SNA)

Het Security Pact dat de Somalische regering en 42 internationale partners in mei 2017 aannemen voorziet in een uitbreiding van de strijdkrachten: het SNA moet minstens 18.000 leden tellen, de speciale strijdkrachten (Danab), de lucht- en de zeemacht niet meegerekend.¹⁵³

Wat de getalsterkte van het SNA betreft staan volgens Felbab-Brown in januari 2018 ongeveer 29.000 mensen op de loonlijst. Hiervan zouden er slechts zo'n 12.000 daadwerkelijk in staat zijn om te vechten. De rest zijn spooksoldaten, weduwen en ouderen.¹⁵⁴ Volgens informatie van het SNA van juli 2018 bestaat het leger uit 23.176 soldaten inclusief de speciale eenheden. Ongeveer 2.000 soldaten dienen in zogenaamde onafhankelijke bataljons. De VN voegt hieraan toe dat dit getal hoogst waarschijnlijk is aangedikt. In werkelijkheid zijn een significant deel van de soldaten in dienst als freelancers.¹⁵⁵ Het Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) schrijft dat minder dan 10.000 soldaten van de 26.000 geregistreerde actief zijn.¹⁵⁶

Volgens het USDOS is de controle van het ministerie van Defensie over haar troepen iets groter in Mogadishu en omstreken.¹⁵⁷

Het SNA bestaat grotendeels uit voormalige clanmilities die opgeleid zijn door en geïntegreerd zijn in de strijdkrachten. Voormalige militieleiders krijgen officiersposten en sommigen zijn aangesteld als generaals. Ongeveer 60 % van de soldaten behoort tot de subclans van de Abgal (Hawiye) en de Habr Gedir (Hawiye). Een andere gedeelte behoort tot de subclan van de Murusade (Hawiye). De regering heeft geprobeerd leden van andere (sub)clans aan te werven maar zonder succes.¹⁵⁸

Meerdere bronnen waaronder de UN Monitoring Group zien de dominante clanstructuren binnen het SNA als een cruciaal probleem. De clangetrouwe milities ondermijnen de loyaliteit van de soldaten aan de centrale commandostructuur met, volgens het Danish Institute for International Studies (DIIS), de Hawiye als dominante clan op alle niveaus. Ook de ontoereikende materiële en technische middelen en de tekortkomingen op het vlak van militair en politiek leiderschap zijn belangrijke gebreken binnen de Somalische strijdkrachten.¹⁵⁹ ICG wijst niettemin op vooruitgang op het vlak van rekrutering en clandestiniteit sinds het aantreden van de nieuwe president in februari 2017.¹⁶⁰ President Farmajo voert soms personeelwissels uit zoals bijvoorbeeld in maart 2019 wanneer er vier bevelhebbers

¹⁵¹ USDOS, 13/03/2019, [url](#)

¹⁵² IPI (Hills A.), 11/03/2019, [url](#)

¹⁵³ UK Home Office, 26/09/2018, pp. 17-18, [url](#)

¹⁵⁴ The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), 16/01/2018, [url](#)

¹⁵⁵ UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 14, [url](#)

¹⁵⁶ SIPRI (Faleg G.), 09/05/2019, [url](#)

¹⁵⁷ USDOS, 03/03/2017, [url](#)

¹⁵⁸ EASO, 20/12/2017, p. 25, [url](#)

¹⁵⁹ DIIS, 11/2015, [url](#); CSG (Menkhaus K.), 05/04/2016, p. 23, [url](#); HIPS (Williams P. D., Hashi A.), 02/2017, pp. 32-33, [url](#); UN Security Council, 09/01/2017, pp. 18-20, [url](#); Brookings (Felbab-Brown V.), 23/02/2017, [url](#)

¹⁶⁰ ICG, 10/05/2017, [url](#)

worden vervangen uit onvrede over hun prestaties in de strijd tegen de terreurgroepen in het land.¹⁶¹ In augustus 2019 benoemt de president Odawaa Yusuf Rageh als hoofd van het SNA.¹⁶²

Het SNA kampt met verschillende problemen zoals corruptie, wanbetalingen van de soldij en met het wapenembargo dat nog steeds van kracht is. Hierdoor kan het SNA zelf geen wapens aankopen en is het hiervoor nog steeds afhankelijk van AMISOM.¹⁶³ Volgens een doorlichting op vraag van de regering in 2017 blijkt het SNA niet in staat om succesvolle acties tegen de terreurgroepen te organiseren en uit te voeren. De meerderheid van de geregistreerde soldaten meldt zich niet regelmatig om hun dienst te vervullen. Van de soldaten beschikt 30 % niet over een wapen, en vele anderen hebben hun wapens gekregen van hun clan.¹⁶⁴ De wanbetalingen van de soldij leiden, volgens verschillende VN-rapporten, tot demotivatie, desertie en afpersing aan checkpoints door onbetaalde soldaten.¹⁶⁵

In maart 2019 wordt, na twee jaar, het biometrische registratieproces afgerond. De salarissen van de soldaten zullen nu rechtstreeks worden uitbetaald via hun persoonlijke bankrekening. De denktank International Peace Institute (IPI) ziet dit als een belangrijke stap in de professionalisering van het leger. IPI stelt verder dat dit zal leiden tot het verdwijnen van de controleposten waar soldaten burgers afpersen. De federale regering heeft ook maatregelen genomen voor de verdeling van munitie en wapens. Soldaten die hun loon ontvangen van internationale partners moeten een mensenrechtenopleiding hebben gevolgd. De legerleiding werkt aan het standaardiseren van de militaire basisopleiding.¹⁶⁶

Het SNA heeft geen goede reputatie bij de bevolking. Enerzijds wordt het SNA beschuldigd van mensenrechtenschendingen (verkrachting, diefstal, illegale checkpoints, afpersing, corruptie en het willekeurig gebruik van wapens), anderzijds verdenkt men het leger ervan geïnfiltreerd te zijn door AS-leden.¹⁶⁷

Binnen het Somalische leger zijn er ook elitetroepen, ingezet voor terrorismebestrijding, actief. De Danab-eenheid (vertaling: bliksem), waarvan de manschappen uit verschillende regio's en clans komen,¹⁶⁸ wordt door AFRICOM opgeleid.¹⁶⁹ De Somalische bevolking beschouwt Danab als efficiënt en clanneutraal, aldus AFRICOM.¹⁷⁰ Binnen Danab wordt in 2019 een nieuwe eenheid gevormd, Galeyr (vertaling: arend), die haar opleiding krijgt in het Turkse TURKSOM-trainingscentrum in Mogadishu.¹⁷¹

3.2.1.2. Somali Police Force (SPF)

In Mogadishu opereren twee verschillende politiekorpsen, volgens het USDOS-rapport over de mensenrechtensituatie in 2015. Het ene korps staat onder controle van de federale regering, het andere onder het gezag van de regionale overheid van Benadir.¹⁷² In juni 2018 onthult de overheid een Joint Policing Programme (JPP) dat met de steun van de VN en andere internationale partners zal worden uitgevoerd in de vijf federale lidstaten en de regio Benadir. Het JPP heeft als doel de tweeledige

¹⁶¹ Xinhua, 31/03/2019, [url](#)

¹⁶² Garowe Online, 20/08/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 30/08/2019, [url](#)

¹⁶³ EASO, 20/12/2017, p. 25, [url](#)

¹⁶⁴ CTC (Maruf H., Joseph D.), 14/12/2018, [url](#); SIPRI (Faleg G.), 09/05/2019, [url](#)

¹⁶⁵ Reuters (Jorgic D.), 08/10/2015, [url](#); UN Security Council via ReliefWeb, 08/01/2016, p. 10, [url](#); UN Security Council, 09/01/2017, p. 5, [url](#); HIPS (Williams P.D., Hashi A.), 02/2017, p. 33, [url](#); UN Security Council, 31/10/2016, p. 75, [url](#); UN Security Council via Ecol.net, 09/11/2018, p. 37, [url](#)

¹⁶⁶ Goobjoog.com, 02/04/2019, [url](#); IPI, 22/04/2019, p. 11, [url](#); UNSOM, 22/05/2019, [url](#)

¹⁶⁷ EASO, 20/12/2017, p. 25, [url](#); UN Security Council via Ecol.net, 09/11/2018, p. 40, [url](#)

¹⁶⁸ VOA (Joseph D., Maruf H.), 31/07/2014, [url](#); Africa up close (Williams P. D.), 17/11/2014, [url](#); Military Times (Rempfer K.) 27/03/2019, [url](#)

¹⁶⁹ Stars and Stripes (Vandiver J.), 22/03/2019, [url](#); Military Times, 21/05/2019, [url](#)

¹⁷⁰ Stars and Stripes (Vandiver J.), 22/03/2019, [url](#)

¹⁷¹ Halbeeg.com, 19/04/2019, [url](#)

¹⁷² USDOS via Ecol.net, 13/04/2016, [url](#)

politiestructuur (federaal en regionaal) te ondersteunen en te begeleiden naar een performante nationale politiedienst.¹⁷³ De politiediensten vallen onder een combinatie van lokale en regionale administraties en de regering. De nationale politie staat onder de jurisdictie van het ministerie van Interne Veiligheid, terwijl de regionale autoriteiten hun eigen politiediensten hebben.¹⁷⁴

In de hoofdstad is de federale politie aanwezig in alle districten. Ze wordt ondersteund door AMISOM en de milities van de districtscommissarissen, hoewel militieleden soms ook kunnen behoren tot de politie.¹⁷⁵ Politieofficieren in de hoofdstad danken hun positie vaak aan clan- of familiebanden, aldus USDOS.¹⁷⁶ De door AMISOM gevormde politie-eenheden werken in de stad samen met de lokale en de regeringspolitie. Ze geven advies en ondersteuning over het basistakenpakket van de politie, respect voor mensenrechten, misdaadpreventiestrategieën, *community policing* en onderzoeksprocedures.¹⁷⁷ Sinds 2012 maakt de Oegandese politie, de Uganda Formed Police Unit, deel uit van de veiligheidsdiensten actief op de luchthaven van Mogadishu.¹⁷⁸

Volgens verschillende bronnen, geconsulteerd door de Noorse COI-onderzoeksdienst Landinfo in 2018, zijn de politiekantoren in Mogadishu dag en nacht operatief in alle districten van de stad. Landinfo spreekt van een verbetering in vergelijking met haar vaststellingen tijdens vorige onderzoeksmissies in Mogadishu tussen 2012 en 2017.¹⁷⁹ De politie is zichtbaar aanwezig in Mogadishu, vooral in het zuidelijke deel van de stad waar de meeste regeringsgebouwen gelegen zijn.¹⁸⁰

Wat de getalsterkte van de politie in de hoofdstad betreft circuleren verschillende cijfers. Een militair expert waarmee Oostenrijkse en Zwitserse COI-onderzoekers in 2017 spraken, zegt dat er in augustus 2015 in Benadir ongeveer 6.750 manschappen waren.¹⁸¹ Volgens de UN Monitoring Group zijn er tussen de 5.000 en 6.000 politieagenten aanwezig in de stad.¹⁸² De werkelijke getalsterkte van de politie is, volgens Landinfo, moeilijk te bepalen omdat sommige agenten (en andere ambtenaren) voorrang geven aan privéopdrachten die beter betaald zijn.¹⁸³ De nationale veiligheidsarchitectuur, die in mei 2017 is uitgetekend in het National Security Pact, voorziet een federale politiemacht van 32.000 personen.¹⁸⁴ Op 27 juli 2018 keurt de VN-Veiligheidsraad unaniem de uitbreiding van haar politiepersoneel in Somalië goed: er worden minimum 1.040 politieagenten ingezet tot 31 mei 2019.¹⁸⁵

Verschillende bronnen, waaronder USDOS, stellen dat de politie in het algemeen inefficiënt werkt en niet beschikt over de juiste uitrusting en opleidingen. In Mogadishu, bijvoorbeeld, is er een gebrek aan voertuigen om gevangenen te vervoeren van hun cellen naar de rechtbank of naar medische faciliteiten.¹⁸⁶ Volgens bronnen geraadpleegd door Landinfo is er een brede consensus dat de politie weinig capaciteit heeft om burgers te beschermen en gewelddaden te onderzoeken. Zoals alle andere veiligheidsdiensten in de hoofdstad is de belangrijkste taak van de politie het voorkomen van AS-aanvallen. Zij doen dit door onder andere regeringsgebouwen te bewaken en checkpoints in de stad

¹⁷³ UNSOM, 11/06/2018, [url](#)

¹⁷⁴ USDOS via Ecoi.net, 20/04/2018, [url](#)

¹⁷⁵ RUSI (Hills A.), 2018, p. 52

¹⁷⁶ USDOS via Ecoi.net, 03/03/2017, [url](#); USDOS via Ecoi.net, 13/03/2019, [url](#)

¹⁷⁷ USDOS via Ecoi.net, 20/04/2018, [url](#); USDOS via Ecoi.net, 13/03/2019, [url](#)

¹⁷⁸ Dispatch, 01/08/2018, [url](#); Shabelle Media Network, 01/08/2018, [url](#)

¹⁷⁹ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹⁸⁰ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹⁸¹ BFA, SEM, 08/2017, p. 12, [url](#)

¹⁸² Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹⁸³ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹⁸⁴ UNSOM, OHCHR, 12/2017, pp. 10-11, [url](#)

¹⁸⁵ UN, 30/07/2018, [url](#)

¹⁸⁶ USDOS via Ecoi.net, 20/04/2018, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 12/2014, p. 10, [url](#); BFA, SEM, 08/2017, p. 12, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

te bemannen.¹⁸⁷ Ze controleren ook de wapendracht: het openlijk dragen van wapens door burgers is niet meer toegelaten in de hoofdstad.¹⁸⁸ Vele andere politietaken worden uitgevoerd door het National Intelligence Service Agency (NISA).¹⁸⁹

Verschillende door Landinfo geraadpleegde bronnen zijn het eens dat de bevolking weinig vertrouwen heeft in de politie. Politieagenten vragen (en krijgen) vaak smeergeld voor het uitoefenen van hun job en laten verdachten vrij in ruil voor geld. Ook arresteert de politie burgers op vraag en tegen betaling. Politieagenten maken zich schuldig aan geweld tegen burgers en blijven meestal ongestraft. Burgers zullen eerder een beroep doen op politieagenten van dezelfde clan. Tegelijkertijd stellen sommige bronnen dat de loyaliteit van politieagenten, maar ook soldaten, eerder bij de clan ligt dan bij de regering. Dit verklaart de occasionele vuurgevechten tussen verschillende veiligheidsdiensten en clans.¹⁹⁰ In 2018 heeft de overheid enkele anticorruptiemaatregelen doorgevoerd waardoor verschillende mensen, onder meer bij de politie, gearresteerd werden.¹⁹¹

3.2.1.3. National Intelligence and Security Agency (NISA)

Het NISA is de belangrijkste antiterrorisme-eenheid in Mogadishu, aldus USDOS.¹⁹² Volgens Felbab-Brown presteert het NISA beter dan de andere veiligheidsdiensten maar is het ook een "brutale gepolitiseerde organisatie".¹⁹³ Volgens USDOS beroept de federale regering zich regelmatig op het NISA voor het uitvoeren van politiewerk, met name het arresteren en opsluiten van burgers zonder arrestatiebevel.¹⁹⁴

Binnen het NISA zijn antiterrorisme-eenheden actief, genaamd Gaashaan (vertaling: bliksem) en Waran (vertaling: speer).¹⁹⁵ Beide worden door het Central Intelligence Agency (CIA) opgeleid. Waran telt 300 agenten, Gaashaan ongeveer 400 volgens een artikel gepubliceerd door VICE.¹⁹⁶

HRW schrijft dat het NISA zelden verantwoording aflegt voor ernstige misbruiken.¹⁹⁷ Volgens haar jaarrapport over 2018 neemt het NISA kinderen onrechtmatig gevangen en veroordeelt ze hen soms in militaire rechtbanken op verdenking van samenwerking met AS.¹⁹⁸ Deze veiligheidsdienst voert regelmatig massa-arrestaties uit terwijl ze hiervoor geen mandaat heeft. Ze arresteren verdachten, nemen dezen zonder proces gevangen en mishandelen hen gedurende een lange periode.¹⁹⁹ In tegenstelling tot de andere veiligheidsdiensten is de werking van het NISA niet vastgelegd in een wet. Het ontbreken van dit wettelijk kader vormt een belemmering voor de goede werking en de verantwoordingsplicht van de inlichtingendienst, volgens het Hiraal Institute.²⁰⁰

Volgens Garowe Online zouden verschillende leden van het NISA voormalige AS-militanten zijn die nu werken als undercoveragenten voor de federale overheid en infiltreren in het AS-netwerk.²⁰¹ Op voormalige leden van de Amniyat rust binnen het NISA nog steeds de verdenking van samenzwering

¹⁸⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹⁸⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹⁸⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹⁹⁰ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹⁹¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 8, [url](#)

¹⁹² USDOS, 19/06/2015, [url](#)

¹⁹³ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

¹⁹⁴ USDOS, 20/04/2018, [url](#); USDOS via Ecol.net, 13/03/2019, [url](#)

¹⁹⁵ VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#); Hills A., 2019, p. 8; Maruf H. (@HarunMaruf), 28/07/2018, [url](#); Horn Observer, 02/03/2019, [url](#)

¹⁹⁶ VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#)

¹⁹⁷ HRW, 28/09/2016, [url](#); HRW, 02/05/2017, [url](#)

¹⁹⁸ HRW, 17/01/2019, [url](#)

¹⁹⁹ RUSI (Hills A.), 2018, p. 37; USDOS via Ecol.net, 13/03/2019, [url](#)

²⁰⁰ Goobjoog News, 09/04/2019, [url](#)

²⁰¹ Garowe Online, 21/07/2018, [url](#)

met hun voormalige werkgever en het doorgeven van staatsgeheimen. De regering kondigt in juli 2018 de schorsing van een aantal hoge officieren aan, waaronder de adjunct-chef van de NISA, Abdikadir Jama'a, die bij de Amniyat werkte alvorens over te lopen naar de regering. Een dertigtal 30 soldaten en ambtenaren worden gearresteerd. Deze maatregelen volgen op de aanslagen in de buurt van Villa Somalia en de *compound* van het ministerie van Binnenlandse Zaken.²⁰²

3.2.1.4. Andere veiligheidsdiensten in Mogadishu

Naast het leger, de politie en het NISA zijn er nog andere veiligheidsdiensten actief in de hoofdstad namelijk de Mogadishu Stabilisation Unit (ook gekend als Mogadishu Stabilisation Force(s), MosF of Xasliinta) en het 14 October Battalion.²⁰³ De informatie over deze eenheden is niet eenduidig in de verschillende geraadpleegde bronnen.

Begin 2018 zijn er geruchten dat de federale overheid een nieuwe paramilitaire strijdkracht heeft opgericht. Volgens verschillende bronnen geraadpleegd door de UN Monitoring Group worden 800 rekruten opgeleid.²⁰⁴ Het Office of the National Security Advisor laat in september 2018 echter aan de UN Monitoring Group weten dat er geen nieuwe strijdkrachten actief zijn in Mogadishu en dat enkel de politie verantwoordelijk is voor de veiligheid in de stad.²⁰⁵ Cedoca heeft in de geraadpleegde bronnen geen verdere informatie gevonden over deze nieuwe paramilitaire strijdkracht.

Mogadishu Stabilisation Force / Unit (Xasliinta)

Deze eenheid werd volgens ICG opgericht in juni 2017²⁰⁶, volgens de UN Monitoring Group in mei 2017.²⁰⁷ Een regeringswoordvoerder vertelde aan Al Jazeera dat de eenheid bestond uit 500 politieagenten, 500 soldaten en 500 manschappen van het NISA.²⁰⁸ Daarnaast telde deze strijdkracht volgens de UN Monitoring Group ook personeel van het Custodial Corps.²⁰⁹ De rekruten van deze eenheid komen uit verschillende clans.²¹⁰

Een van de taken van deze eenheid was het ontwapenen van alle groepen die geen deel uitmaken van de veiligheidstroepen, maar zich hadden bewapend omwille van de algemene instabiliteit. Deze groepen bleken niet bereid hun wapens af te staan, wat leidde tot conflicten met de Mogadishu Stabilisation Force.²¹¹ Deze eenheid wordt in juli 2018 ontmanteld omwille van hun falend beleid.²¹² De regering keurt op 27 juli 2018 een resolutie goed ter vervanging van het Mogadishu Stabilisation Force door de Civil Defense Forces, ook gekend onder de naam 14 October Battalion.²¹³

14 October Battalion

Het 14 October Battalion wordt opgericht na de aanslag door AS op 14 oktober 2017 in Mogadishu.²¹⁴

Het bataljon wordt in september 2018 officieel geïncorporeerd in het SNA. Bronnen geraadpleegd door de UN Monitoring Group bevestigen dat het niet onder het bevel staat van het SNA maar onafhankelijk

²⁰² 7DNews (Osman A.), 28/07/2018, [url](#)

²⁰³ UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

²⁰⁴ UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

²⁰⁵ UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

²⁰⁶ ICG, 20/10/2017, [url](#)

²⁰⁷ UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

²⁰⁸ Al Jazeera (Mohamed H.), 22/10/2017, [url](#)

²⁰⁹ UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

²¹⁰ EASO, 20/12/2017, p. 80, [url](#)

²¹¹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²¹² UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#); Garowe Online, 25/09/2018, [url](#)

²¹³ Radio Dalsan, 27/07/2018, [url](#); 7DNews, 28/07/2018, [url](#)

²¹⁴ 7DNews, 28/07/2018, [url](#); Halbeeg, 24/07/2018, [url](#)

opereert.²¹⁵ Volgens de onlinekrant Radio Dalsan staat deze eenheid onder de controle van het hoofd van de politie.²¹⁶ Het bataljon is gestationeerd in de militaire basis General Gordon in Mogadishu.²¹⁷

3.2.2. African Union Mission in Somalia (AMISOM) en de Verenigde Naties (VN)

AMISOM, opgericht op 19 januari 2007 door de Vrede- en Veiligheidsraad van de AU en op 20 februari 2007 bekrachtigd door resolutie 1744 van de VN-Veiligheidsraad, heeft als missie de federale regering te ondersteunen bij de stabilisering van het land, onder meer door de strijd tegen AS en de uitbouw van democratische instellingen.²¹⁸ De militairen komen uit Burundi, Djibouti, Ethiopië, Kenia en Oeganda. De agenten die de Somalische politiediensten versterken komen uit Ghana, Kenia, Nigeria, Sierra Leone, Oeganda en Zambia.²¹⁹ Aanvankelijk zou het mandaat van AMISOM aflopen op 31 mei 2018.²²⁰ Resolutie 2431 die de VN-Veiligheidsraad op 30 juli 2018 aanneemt, schuift december 2021 naar voren als nieuwe streefdatum voor de volledige terugtrekking van AMISOM.²²¹

AMISOM telt in juni 2018 21.600 manschappen.²²²

Mogadishu en het district Benadir vallen onder sector I van AMISOM. Volgens een veiligheidsexpert, door EASO geraadpleegd in mei 2014, heeft AMISOM 4.000 militairen en 400 politieagenten in Mogadishu. De AMISOM-politieagenten patrouilleren en doen ook bewakingsopdrachten.²²³ Een militair expert en gesprekspartner van onderzoeksmissie van de Oostenrijkse en Zwitserse asiel- en migratiediensten geeft in juni 2017 aan dat ze ook huiszoekingen doen en de SPF ondersteunt aan checkpoints.²²⁴ Het zijn de Oegandese AMISOM-troepen die werkzaam zijn in Sector I.²²⁵

Volgens waarnemers is er sprake van een gebrekkige coördinatie tussen de verschillende landen die troepen leveren aan AMISOM, maar vooral de eigen strategische belangen dienen.²²⁶ Felbab-Brown stelt dat AMISOM geplaagd wordt door tekortkomingen op het gebied van inlichtingen, logistiek en mandaat. Bovendien is er rivaliteit tussen de bijdragende landen.²²⁷ AMISOM maakt, zoals het SNA, gebruik van de clanmilities hoewel deze actoren geen internationale gedragsnormen onderschrijven, straffeloosheid genieten met betrekking tot hun mensenrechtenschendingen en vaak kindsoldaten gebruiken.²²⁸ De landencontingenten van AMISOM zijn in verschillende mate betrokken bij verschillende vormen van legale en illegale economische activiteiten zoals houtskoolhandel, oliehandel, suikerhandel en smokkelpraktijken.²²⁹

Hoewel de AU een strategie ter bescherming van de burgerbevolking heeft uitgewerkt (*rules of engagement for protection of civilians* (POC)), hebben de AMISOM-troepen geen expliciet mandaat gekregen om de burgerbevolking te beschermen. Prioriteit ging enkel naar de bescherming van

²¹⁵ UN Security Council via Ecol.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

²¹⁶ Radio Dalsan, 27/07/2018, [url](#)

²¹⁷ Halbeeg.com, 18/07/2019, [url](#)

²¹⁸ AMISOM, s.d., [url](#)

²¹⁹ IPI Global Observatory (Williams P. D.), 10/09/2015, [url](#)

²²⁰ ICG, 22/12/2017, [url](#); UN Security Council, 14/06/2017, [url](#)

²²¹ IPI (Hills A.), 11/03/2019, [url](#); The Star, 20/06/2019, [url](#)

²²² ACLED (Vannice C.), 23/06/2018, [url](#)

²²³ EASO, 08/2014, p. 75, [url](#); Shabelle Media Network, 13/05/2019, [url](#)

²²⁴ BFA, SEM, 08/2017, p. 76, [url](#)

²²⁵ UK Home Office, 26/09/2018, [url](#)

²²⁶ Sahan Journal (Hujale M.), 08/07/2015, [url](#); VOA (Maruf H.), 01/07/2015, [url](#); Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#); HIPS (Williams P.D., Hashi A.), 02/2017, p. 30, [url](#)

²²⁷ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

²²⁸ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

²²⁹ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

overheidsinstellingen en overheidspersoneel. Veel Somaliërs zijn de mening toegedaan dat zowel AMISOM als de Somalische strijdkrachten onverschillig staan tegenover hun behoeften.²³⁰

3.3. Andere mogelijkheden

Het Verenigd Koninkrijk heeft een team van 85 militairen in Somalië gestationeerd. Deze militairen assisteren de VN en AMISOM bij de opleidingen van het Somalische leger in Mogadishu en in Baidoa.²³¹

De VAE en Turkije hebben ook militaire basissen geopend in Somalië, respectievelijk in 2015 en 2017.²³²

Met het oog op de versterking van de instellingen ontplooidde ook de EU een burgerlijke en een militaire missie in Somalië, met name de European Union Maritime Capacity Building Mission to Somalia (EUCAP) en de European Union Training Mission Somalia (EUTM).²³³

3.4. Andere gewapende groepen en milities

In 2016 beschrijft Ken Menkhaus nog de volgende gewapende groepen die actief zijn in de hoofdstad: clanoudsten²³⁴, milities van de districtscommissaris²³⁵, veiligheidsagenten in dienst van zakenlui²³⁶, persoonlijke beschermingseenheden²³⁷, lokale en internationale particuliere beveiligingsfirma's²³⁸ en buurtburgerwachten.²³⁹

Een rapport gepubliceerd in december 2017 door EASO wijst naast het geweld door AS ook op politiek gemotiveerd geweld tussen de clans (inter- en intra-clangeweld) en op crimineel geweld in de hoofdstad. Ruzies om landeigendommen leiden ook tot gewelddadige incidenten. EASO wijst erop dat de aanvallen en moorden die toegeschreven worden aan AS niet altijd door deze terreurgroep uitgevoerd zijn. Sommige aanvallen zijn in werkelijkheid uitgevoerd in opdracht van zakenmannen.²⁴⁰

Alice Hills, professor in Conflict Studies, stelt in haar onderzoek dat burgers een beroep doen op formele en informele initiatieven, traditionele groepen en milities om zich te beschermen in Mogadishu. In vele hoofdstedelijke districten zijn de milities de enige betrouwbare bron voor bescherming en maakt iedereen hiervan gebruik, inclusief de politici. De milities bieden geen bescherming tegen het terrorisme in de stad maar vullen de lokale politie-initiatieven aan.²⁴¹

²³⁰ IPI Global Observatory (Henigson H.), 09/05/2018, [url](#)

²³¹ Warfare, 31/08/2018, [url](#); Forces Network, 14/11/2017, [url](#); Forces Network, 13/11/2017, [url](#); UNSOS, 09/01/2018, [url](#); British Embassy Mogadishu via Africa News, 30/08/2019, [url](#)

²³² UK Home Office, 26/09/2018, p. 17, [url](#); AAWSAT, 01/10/2017, [url](#)

²³³ Council of the European Union, 12/12/2016, [url](#)

²³⁴ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, p. 31, [url](#)

²³⁵ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, pp. 24-25, [url](#)

²³⁶ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, pp. 26-27, [url](#)

²³⁷ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, pp. 27-28, [url](#)

²³⁸ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, pp. 28-29, [url](#)

²³⁹ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, p. 31, [url](#)

²⁴⁰ EASO, 12/2017, p. 81, [url](#)

²⁴¹ RUSI (Hills A.), 2018, pp. 30-31; Hills A., 2019, p. 5

4. Typologie van het geweld

Dit hoofdstuk vergelijkt het aantal gewelddadige incidenten in Mogadishu over twee periodes: de ene beslaat een heel jaar, van januari tot december 2018, de andere acht maanden, van januari tot augustus 2019. De typologie van het geweld wordt enkel over de verslagperiode van januari tot augustus 2019 bekeken.

Bronnen geconsulteerd door de Zweedse COI-dienst Lifos in 2018 stellen dat het soms moeilijk is een onderscheid te maken tussen wat als asymmetrische oorlogsvoering door AS kan worden gezien en andere misdaden die in Mogadishu plaatsvinden. Een bron benadrukt ook dat AS niet altijd verantwoordelijk is voor de aanvallen, gerichte moorden en executies in de hoofdstad, en dat vele aanvallen en moorden politiek gemotiveerd zijn of verband houden met een ander intern conflict of een andere misdaad. Criminele actoren profiteren volgens deze bron systematisch van de aanwezigheid van AS in Mogadishu door hen de schuld te geven van gewelddaden en zo hun eigen misdaden te verbergen.²⁴² Zo wijst de Finse COI-dienst erop dat een aanslag op een hotel in Mogadishu verschillende redenen kan hebben. Het kan gaan om een vergeldingsactie door AS, hetzij voor het niet betalen van de vereiste belasting (*zakat*), hetzij omdat er personen logeren of vergaderen in het hotel die AS beschouwd als vijanden. Maar een aanslag kan ook het gevolg zijn van een concurrentiestrijd tussen verschillende ondernemers.²⁴³

BBC-journaliste en Somalië experte Mary Harper schrijft in haar boek over AS van april 2019 dat door de intense focus van journalisten, academici en analisten op de acties van AS in Somalië andere vormen van geweld die eveneens een invloed hebben op de veiligheidssituatie naar de achtergrond verdwijnen. Het gaat hier om conflicten over grondbezit, clangeweld, zakenruzies en politiek geweld.²⁴⁴ Ook het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken merkt in zijn rapport van maart 2019 op dat geweld als gevolg van criminaliteit veel minder aandacht krijgt in Somalië dan het politieke of clangerelateerde geweld en het terrorisme.²⁴⁵

4.1. Aantal incidenten

Voor de periode van 1 januari tot en met 31 augustus 2019 registreert ACLED 441 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt ACLED 195 incidenten als *battles*, 119 als *explosions/remote violence* en 127 als *violence against civilians*.²⁴⁶

ACLED neemt ook andere incidenten op, meer bepaald onder de categorieën *riots*, *protests* en *strategic developments*. Deze worden niet in dit hoofdstuk opgenomen. Een volledig overzicht van de verschillende categorieën en subcategorieën van incidenten is terug te vinden in een nota van Cedoca van 21 mei 2019 over de door ACLED toegepaste methodologie.²⁴⁷

In onderstaand vergelijkend overzicht gebruikt Cedoca voor het jaar 2018 de ACLED-cijfers uit de gelijknamige COI Focus van 25 maart 2019.²⁴⁸ Cedoca wijst erop dat ACLED sindsdien de categorieën, op basis waarvan het incidenten indeelt, heeft veranderd.²⁴⁹

²⁴² Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

²⁴³ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, pp. 7-8, [url](#)

²⁴⁴ Harper M., 2019, pp. 17-18

²⁴⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 17, [url](#)

²⁴⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁴⁷ CGVS - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

²⁴⁸ CGVS - Cedoca, 25/03/2019, p. 38, [url](#)

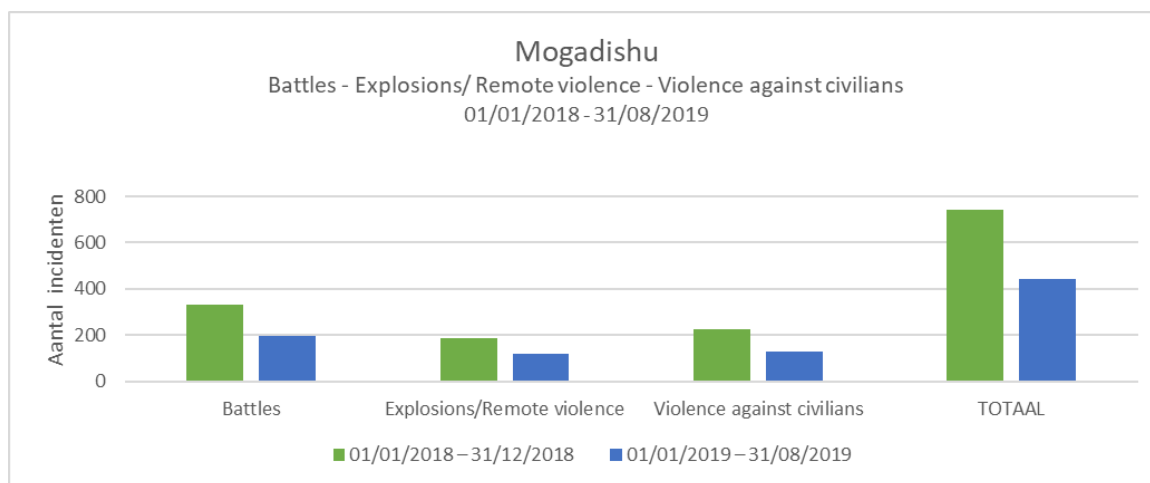
²⁴⁹ ACLED, 14/03/2019, [url](#)

Voor 2018 telt ACLED 745 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt het 363 incidenten als *battles*²⁵⁰, 147 als *remote violence* en 235 als *violence against civilians*.²⁵¹

Voor de periode van 1 januari tot en met 31 augustus 2019 codeert ACLED 441 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt ACLED 195 incidenten als *battles*, 119 als *explosions/remote violence* en 127 als *violence against civilians*.²⁵²

	01/01/2018 – 31/12/2018	01/01/2019 – 31/08/2019
ACLED-categorie	Incidenten	Incidenten
<i>Battles</i>	363	195
<i>Explosions/Remote violence</i>	147	119
<i>Violence against civilians</i>	235	127
TOTAAL	745	441

Tabel 1: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2018 - 31/08/2019²⁵³

Grafiek 2: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2018 - 31/08/2019²⁵⁴

4.2. Aard van de incidenten

De hieronder vermelde incidenten zijn representatief voor de aard van het geweld in Mogadishu, maar de lijst van incidenten is geenszins exhaustief. De beschikbare informatie over een incident, zoals het aantal doden en gewonden, kan per geraadpleegde bron verschillen. Sommige incidenten worden enkel door een door ACLED geraadpleegde bron vermeld. Per incident tracht Cedoca een zo volledig mogelijk beeld te schetsen.

²⁵⁰ Het gaat om de voormalige categorieën *battles – no change of territory* en *battles – non-state actor overtakes territory*

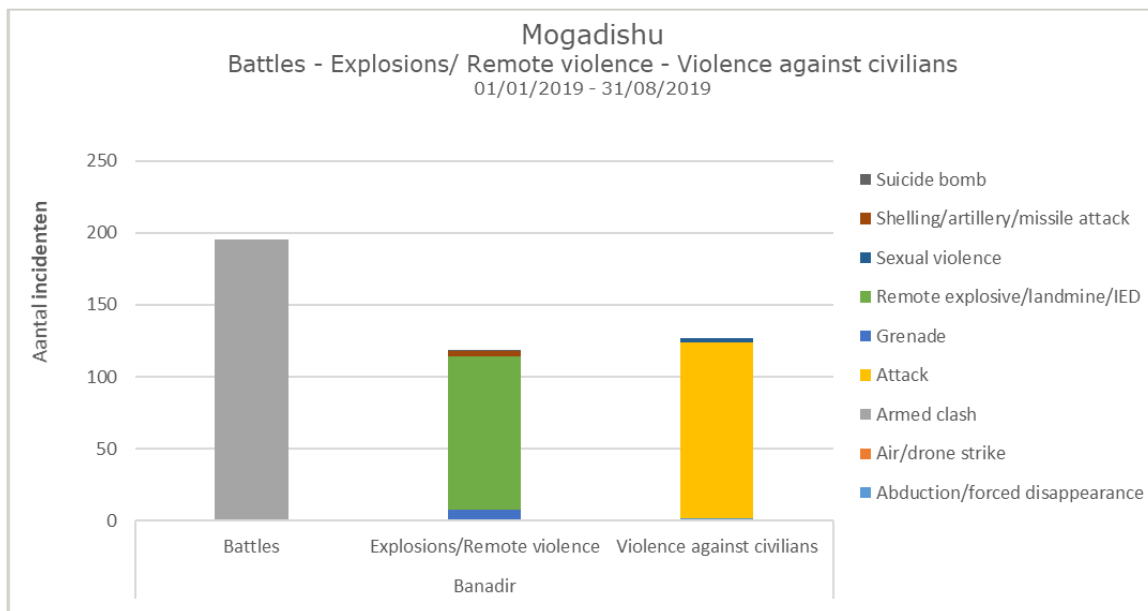
²⁵¹ CGVS - Cedoca, 25/03/2019, p. 38, [url](#)

²⁵² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁵³ CGVS - Cedoca, 25/03/2019, p. 38, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁵⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); CGVS - CEDOCA, 25/03/2019, p. 38, [url](#)

Volgens de door ACLED verzamelde data ziet de verhouding tussen *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians* er tijdens de eerste acht maanden van 2019 als volgt uit:

Grafiek 3: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 - 31/08/2019²⁵⁵

In Mogadishu vallen de meeste geweldadige incidenten (195) in de eerste acht maanden van 2019 onder de ACLED-categorie *battles*, met als subcategorie *armed clashes*, zoals geïllustreerd in de bovenstaande grafiek. Het gaat onder meer om wapenfeiten tussen AS of onbekende gewapende groepen enerzijds en de veiligheidsdiensten anderzijds. Deze categorie bevat ook gerichte moordaanslagen op de veiligheidsdiensten door voornamelijk AS-strijders en onbekende gewapende groepen. ACLED noteert één schietincident waarbij ISS betrokken is. Bij het geweld in de subcategorie *armed clashes* worden voornamelijk vuurwapens gebruikt maar ook granaten en explosieven.²⁵⁶

Enkele voorbeelden:

- Op 23 maart 2019 rijdt een zelfmoordterrorist van AS met een wagen vol explosieven in op een toegangspoort van het ministerie van Arbeid. Vervolgens bestormen gewapende mannen het pand. Naargelang de bron varieert het aantal slachtoffers, waaronder de viceminister van Arbeid, van vijf tot vijftien. AS beweert twintig mensen te hebben gedood.²⁵⁷
- Op 17 april 2019 openen onbekenden het vuur op een huis in het district Wadajir. Hierbij komen volgens de gegevens van ACLED verschillende mensen om.²⁵⁸
- Op 22 mei 2019 brengt AS een IED tot ontploffing in de buurt van een checkpoint.²⁵⁹ Volgens Al Jazeera worden minstens negen mensen gedood, waaronder een voormalige minister van Buitenlandse Zaken. Dertien anderen raken gewond.²⁶⁰

²⁵⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁵⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁵⁷ BBC News, 23/03/2019, [url](#); De Volkskrant, 23/03/2019, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); Reuters (Sheikh A.), 23/03/2019, [url](#); Xinhau, 27/09/2019, [url](#); The Guardian, 23/03/2019, [url](#)

²⁵⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁵⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁶⁰ Al Jazeera, 22/05/2019, [url](#)

- Op 5 juni 2019 vallen onbekende gewapende groepen een minibus aan in het district Hodan waarbij verschillende doden vallen. ACLED heeft geen precieze gegevens over het aantal doden en gewonden.²⁶¹
- Op 5 juli 2019 beschieten twee groepen van Somalische soldaten elkaar in het district Dayniile. Er vallen doden en gewonden. Volgens ACLED, dat geen precieze data heeft over het aantal slachtoffers, is de aanleiding een afpersingszaak.²⁶²
- Op 24 juli 2019, tijdens een veiligheidsvergadering in het kantoor van de burgemeester, brengt een zelfmoordterroriste haar bomvest tot ontploffing.²⁶³ De Somalische onlinekrant Halbeeg sterven er zes ambtenaren en een jurist.²⁶⁴ Een dag na de aanslag meldt Al Jazeera dat het dodental opgelopen is tot elf.²⁶⁵ Burgemeester Osman loopt zware verwondingen op.²⁶⁶ Hij sterft op 1 augustus 2019 in een ziekenhuis in Qatar.²⁶⁷
- Op 22 juli 2019 voert AS een autobomaanslag uit. Volgens VOA ontploft de autobom dichtbij een hotel aan het kruispunt K-4.²⁶⁸ Verschillende bronnen vermelden minstens 17 doden.²⁶⁹
- Op 31 juli 2019 gooien onbekenden een granaat naar soldaten bij een militaire controlepost in het district Heliwaa. De soldaten openen het vuur op hun belagers. ACLED heeft geen precieze info over het aantal doden en/of gewonden.²⁷⁰
- Op 17 augustus 2019 raken burgers gewond wanneer een *radio controlled improvised explosive device* (RCIED) ontploft in de buurt van een militair voertuig in het district Dayniile. ACLED heeft geen precieze info over het aantal doden en/of gewonden.²⁷¹
- Op 25 augustus 2019 sterft een voormalig secretaris van het stadsbestuur na een aanslag met een IED. AS eist deze aanslag op.²⁷² Volgens het Turks persbureau Anadolu Agency (AA) vallen er minstens vier gewonden, waaronder burgers.²⁷³

Violence against civilians is de tweede belangrijkste categorie gewelddadige incidenten tijdens de verslagperiode, met 127 door ACLED geregistreerde incidenten. SPF, SNA, AS en onbekende gewapende groepen zijn verantwoordelijk voor dit soort geweld.²⁷⁴

De meerderheid van deze incidenten (122) plaatst ACLED onder de subcategorie *attacks*. Het betreft hier grotendeels gerichte moorden en enkele moorden waarbij het motief onbekend is. Het gaat meestal om aanslagen op zakenlui (bijvoorbeeld winkeliers en *tuktuk*-eigenaars), veiligheidspersoneel, ambtenaren en politici.²⁷⁵

Enkele voorbeelden:

²⁶¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁶² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁶³ VOA, 24/07/2019, [url](#); CNN, 25/07/2019, [url](#); Al Jazeera, 25/07/2019, [url](#); BBC News, 24/07/2019, [url](#)

²⁶⁴ Halbeeg.com, 24/07/2019, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁶⁵ Al Jazeera, 25/07/2019, [url](#)

²⁶⁶ Al Jazeera, 25/07/2019, [url](#)

²⁶⁷ BBC News, 01/08/2019, [url](#)

²⁶⁸ VOA (Maruf H.), 27/09/2019, [url](#)

²⁶⁹ VOA (Maruf H.), 27/09/2019, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁷⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁷¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁷² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); AA, 25/08/2019, [url](#); Garda.com, 25/08/2019, [url](#)

²⁷³ AA, 25/08/2019, [url](#)

²⁷⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁷⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

- Op 23 januari 2019 schieten twee vermoedelijke AS- of ISS-leden een zakenman in Bakaara neer.²⁷⁶
- Osman Elmi Boqorro, een van de oudste parlementsleden in Somalië, wordt op 23 februari 2019 doodgeschoten door AS in het district Karaan in Mogadishu.²⁷⁷
- Op 28 februari 2019 ontploft een door AS geplaatste autobom voor een hotel in de Maka al-Makaramastraat. Daarna bestormen AS-strijders het hotel. Een vuurgevecht tussen AS en de veiligheidsdiensten houdt, volgens France 24, bijna een hele dag aan.²⁷⁸ Er vallen, volgens een door ACLED geraadpleegde bron, minstens twintig doden en zestig gewonden²⁷⁹, al hebben andere bronnen het over tien tot vijftien dodelijke slachtoffers.²⁸⁰
- In het district Dharkenley schieten AS-strijders op 31 mei 2019 een ambtenaar neer die voor de deelstaat Zuidwest zetelt in het parlement.²⁸¹
- Op 16 juli 2019 sterven minstens twee mensen wanneer een bom ontploft in het kantoor van het telecombedrijf Somotel Telecom in het district Hawl Wadaag.²⁸²
- Op 27 juli 2019 schiet een Somalische soldaat naar een bestuurder van een *tuktuk* omdat deze laatste weigert te stoppen aan een checkpoint. De bestuurder raakt hierbij gewond.²⁸³

ACLED catalogeert ook enkele gewelddaden onder de subcategorieën *abductions/forced disappearances* (2 incidenten) en *sexual violence* (3 incidenten).²⁸⁴

Naar aanleiding van haar werkbezoek aan Mogadishu en Baidoa in juli 2019 merkt Pramila Patten, de speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal voor seksueel geweld in conflictgebieden, op dat seksueel geweld in het algemeen weinig wordt gemeld. Deze "chronische onderrapportering" is volgens Patten P. te wijten aan verschillende factoren met name de straffeloosheid van de daders, de angst van de slachtoffers voor stigmatisatie en wraakacties, het ingewikkelde en disfunctionele rechtssysteem, het gebrek aan een degelijke wetgeving en het gebruik van traditionele rechtssystemen.²⁸⁵

Onder de categorie *explosions/remote violence* registreert ACLED bijna evenveel incidenten (119) als onder *violence against civilians*. Het merendeel van deze incidenten (106) valt onder de subcategorie *remote explosive/landmine/IED*. Voornamelijk onbekende gewapende groepen zijn verantwoordelijk voor dit soort geweld. Ze gebruiken hiervoor auto-en bermbommen en RCIED's. Dit soort geweld treft leden van de veiligheidsdiensten, maar ook burgers kunnen als omstaander het slachtoffer.²⁸⁶

Enkele voorbeelden:

²⁷⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁷⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); VOA, 23/02/2019, [url](#); Radio Dalsan, 23/02/2019, [url](#)

²⁷⁸ France 24, 01/03/2019, [url](#)

²⁷⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁸⁰ VOA (Maruf H.), 28/02/2019, [url](#) ; Reuters (Sheikh A.), 28/02/2019, [url](#)

²⁸¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁸² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁸³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁸⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁸⁵ UN Office of the Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict, 21/08/2019, [url](#)

²⁸⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

- Op 22 januari 2019 komen een Syrische dokter en zijn chauffeur om het leven wanneer hun auto ontploft op de parking van het ziekenhuis.²⁸⁷
- Op 4 februari 2019 ontploft een autobom vlak voor een restaurant in de buurt van het winkelcentrum Mogadishu Mall dichtbij de kantoren van de lokale overheid in het district Hamar Weyne. AS verklaart nadien dat dit een gerichte aanslag was tegen de plaatselijke bestuursleden.²⁸⁸ Minstens elf personen komen om het leven. AS eist nadien deze aanslag op.²⁸⁹ Bronnen tellen een tiental gewonden.²⁹⁰
- Een autobom ontploft op 28 maart 2019 in de buurt van het Weheliye-hotel in het district Hawl Wadaag. AS eist de aanslag op.²⁹¹ De terreurgroep beweert acht regeringsleden te hebben gedood en vijf andere verwond.²⁹² De internationale pers meldt vijftien à zestien doden en minstens zeventien gewonden.²⁹³
- Verschillende soldaten sterven door een IED-aanval in het district Dayniile op 22 juni 2019. Het motief en de daders zijn onbekend. ACLED heeft geen precieze info over het aantal doden en/of gewonden.²⁹⁴
- Op 30 juni 2019 maakt een autobom op de Bakaara-markt drie doden. De daders zijn onbekend.²⁹⁵ Het veiligheidsbedrijf Garda vermeldt drie gewonden.²⁹⁶
- De directrice van het militaire ziekenhuis en haar chauffeur raken gewond door een explosie van een landmijn in het district Hodan op 25 augustus 2019.²⁹⁷

De overige incidenten in deze categorie vallen onder de volgende subcategorieën: *air/drone strike* (1 incident), *grenade* (7), *shelling/artillery/missile attack* (4) en *suicide bomb* (1).²⁹⁸

Enkele voorbeelden:

- Op 4 april 2019 komen twee burgers om bij een luchtaanval door US AFRICOM op 4 april 2019, volgens een door ACLED geraadpleegde lokale bron.²⁹⁹
- Op 5 maart 2019 gooien AS-strijders een handgranaat naar politieagenten die een checkpoint bemannen in de buurt van de Suuq Bacaad (Bacaad-markt). ACLED heeft geen precieze info over het aantal gewonden.³⁰⁰

Een analyse van de door ACLED geregistreerde incidenten geeft aan dat er twee hoofdtypen van geweld zijn in Mogadishu tijdens de verslagperiode: aanslagen met explosieven en moorden door middel van vuurwapens. Aanslagen met explosieven worden voornamelijk opgeëist door of toegeschreven aan AS. Soms worden deze aanslagen gevolgd door vuurgevechten tussen AS en de veiligheidsdiensten.

²⁸⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); 252 Politics, 22/01/2019, [url](#)

²⁸⁸ The Guardian, 04/02/2019, [url](#); Al Jazeera, 04/02/2019, [url](#)

²⁸⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); Al Jazeera, 04/02/2019, [url](#); The Guardian, 04/02/2019, [url](#); Reuters via RFI, 04/02/2019, [url](#)

²⁹⁰ The Guardian, 04/02/2019, [url](#); Al Jazeera, 04/02/2019, [url](#); Reuters via RFI, 04/02/2019, [url](#)

²⁹¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁹² Reuters (Sheikh A.), [url](#), 28/03/2019

²⁹³ Al Jazeera, 28/03/2019, [url](#); Reuters (Sheikh A.), 28/03/2019, [url](#); Africa News, 28/03/2019, [url](#); AP, 28/03/2019, [url](#)

²⁹⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁹⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁹⁶ Garda, 30/06/2019, [url](#)

²⁹⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); Goobjoog News, 25/08/2019, [url](#); Maruf H. (@HarunMaruf), 25/08/2019, [url](#)

²⁹⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

²⁹⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

³⁰⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

Schietpartijen en gerichte moorden (met behulp van vuurwapens) zijn toe te schrijven aan clanmilities, veiligheidsdiensten, onbekende gewapende groepen, ISS of aan AS.³⁰¹

³⁰¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

5. Doelwitten van het geweld

Diverse bronnen stellen dat betrouwbare statistieken over burgerslachtoffers in Somalië niet beschikbaar zijn.³⁰²

AMISOM richt in juni 2015 een Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell (CCTARC) op voor de registratie van de schade toegebracht aan burgers door de missies van AMISOM. Het begrip schade omvat volgens AMISOM dodelijke burgerslachtoffers, letsels, seksuele uitbuiting en misbruik en schade aan eigendommen (waaronder vee).³⁰³ De data verzameld door CCTARC dienen de schade toegebracht aan burgers in toekomstige operaties te voorkomen of te verminderen. Daarnaast voorziet het mandaat van het CCTARC in een compensatieregeling voor de getroffen burgers. Dit kan onder de vorm van verontschuldigheden, schadevergoedingen, hulp in natura of andere materiële of symbolische zaken.³⁰⁴

Volgens een analyse van maart 2019 kampt CCTARC met een gebrekkige doorstroming van informatie, een tekort aan fondsen om de compensatieregeling uit te voeren, personeelstekort en een gebrek aan politieke wil en engagement van de troepenleverende landen van AMISOM.³⁰⁵

Cedoca contacteerde een internationale veiligheidsanalysedienst werkzaam in Mogadishu die dagelijks de veiligheidsincidenten in het land opvolgt en registreert met de vraag om informatie over het aantal burgerdoden in Mogadishu. Een medewerker van deze internationale veiligheidsanalysedienst antwoordt in een e-mail van 30 september 2018 dat ze gestopt zijn met het verzamelen van gegevens over de burgerslachtoffers "[...] due to discrepancies in the numbers." De door hen geraadpleegde bronnen citeren erg uiteenlopende aantallen slachtoffers.³⁰⁶

5.1. Data

In onderstaand vergelijkend overzicht gebruikt Cedoca voor het jaar 2018 de ACLED-cijfers uit de gelijknamige COI Focus van 25 maart 2019.³⁰⁷ Cedoca wijst erop dat ACLED sindsdien de categorieën, op basis waarvan het incidenten indeelt, heeft veranderd.³⁰⁸ Dit hoofdstuk vergelijkt het aantal gewelddadige incidenten in Mogadishu over twee periodes: de ene beslaat een heel jaar, van januari tot december 2018, de andere acht maanden, van januari tot augustus 2019.

Het aantal dodelijke slachtoffers dat ACLED registreert in de kolom *fatalities* omvat zowel burgerdoden als veiligheidspersoneel of militieleden. Gewonden worden niet geregistreerd. ACLED maant aan tot grote voorzichtigheid bij het gebruik van cijfers omtrent het aantal doden uit zijn eigen of enige andere databank.³⁰⁹ ACLED verifieert geen informatie over het aantal dodelijke slachtoffers. De organisatie wijst erop dat van alle conflictdata, cijfers over dodelijke slachtoffers het meest vooringenomen en het minst accuraat zijn. Dergelijke informatie is gevoelig voor manipulatie door gewapende groepen en soms ook door de media, wat kan leiden tot zowel overdrijving als onderrapportage. ACLED benadrukt dat de cijfers als "gerapporteerde" aantallen beschouwd moeten worden. Verder licht de organisatie toe dat de ingevoerde aantallen in de databank schattingen zijn.³¹⁰ Meer informatie over de werkwijze

³⁰² UNHCR, 01/2014, [url](#) ; AI, 22/02/2017, [url](#)

³⁰³ NUPI (Rupesinghe N.), 03/2019, p. 1, [url](#)

³⁰⁴ NUPI (Rupesinghe N.), 03/2019, p. 1, [url](#)

³⁰⁵ NUPI (Rupesinghe N.), 03/2019, pp. 2-3, [url](#)

³⁰⁶ Internationale veiligheidsanalysedienst, analist, e-mail, 30/09/2018

³⁰⁷ CGVS - Cedoca, 25/03/2019, p. 38, [url](#)

³⁰⁸ ACLED, 14/03/2019, [url](#)

³⁰⁹ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

³¹⁰ ACLED, 10/04/2019, p. 31, [url](#)

van ACLED bij het invoeren van cijfers over het aantal dodelijke slachtoffers is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie van ACLED.³¹¹

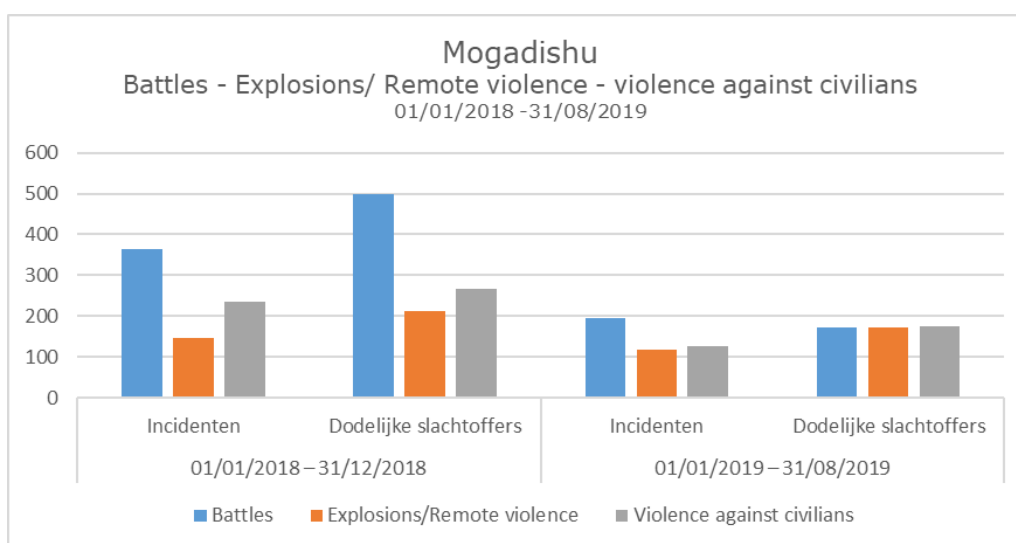
ACLED-categorie	01/01/2018 – 31/12/2018		01/01/2019 – 31/08/2019	
	Incidenten	Dodelijke slachtoffers	Incidenten	Dodelijke slachtoffers
<i>Battles</i>	363	500	195	173
<i>Explosions/Remote violence</i>	147	213	119	171
<i>Violence against civilians</i>	235	268	127	174
Totaal	745	981	441	518

Tabel 2: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2018 - 31/08/2019³¹²

In het jaar 2018 telt ACLED 981 dodelijke slachtoffers in Mogadishu. Hiervan komen er 500 om bij incidenten die onder de categorie *battles*³¹³ vallen, 213 bij *explosions/remote violence* en 268 bij *violence against civilians*.³¹⁴

Voor de periode van 1 januari tot en met 31 augustus 2019 registreert ACLED 518 dodelijke slachtoffers in Mogadishu. Hiervan komen er 173 om bij incidenten die onder de categorie *battles* vallen, 171 bij *explosions/remote violence* en 174 bij *violence against civilians*.³¹⁵

Onderstaande grafiek vergelijkt de door ACLED verzamelde gegevens in beide periodes:

Grafiek 4: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2018 - 31/08/2019³¹⁶

³¹¹ CGVS - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

³¹² CGVS - Cedoca, 25/03/2019, p. 38, 48, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

³¹³ Het gaat om de voormalige categorieën *battles – no change of territory* en *battles – non-state actor overtakes territory*

³¹⁴ CGVS - Cedoca, 25/03/2019, p. 38, 48, [url](#)

³¹⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

³¹⁶ CGVS - Cedoca, 25/03/2019, p. 38, 48 [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

5.2. Analyse

Volgens de Britse denktank RUSI is de dreiging van terroristisch geweld in de stad voor iedereen reëel en onvoorspelbaar.³¹⁷ Een medewerker van een internationale ngo in Mogadishu verklaart begin 2018 aan het Fins COI-onderzoeksteam dat aanslagen in ieder stadsgedeelte kunnen gebeuren en niemand met zekerheid veilig is.³¹⁸ Vanwege de aanwezigheid van overheidsinstanties en internationale organisaties is Mogadishu een gewild doelwit voor AS.³¹⁹

Wat de doelwitten van het terreurgeweld door AS in het algemeen betreft, onderscheidt een rapport van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken in 2019 vier categorieën:

- medewerkers van de federale regering, belangrijke politici, verkiezingsafgevaardigden, regeringsgezinde clanleiders, soldaten van AMISOM en het SNA;
- deserteurs of overlopers van AS;
- journalisten, mensenrechtenactivisten en medewerkers van ngo's;
- zakenlui die werken met de Somalische regering.³²⁰

Het Amerikaanse onderzoekscentrum CTC lijst de frequentste doelwitten van de zelfmoordaanslagen door AS als volgt op:

- a) regerings- en veiligheidspersoneel alsook gebouwen en instituten van de overheid;
- b) ambtenaren en personeelsleden alsook gebouwen van de AMISOM-missie, de AU of de VN;
- c) locaties waarin het personeel van a) en b) samenkomen zoals hotels en restaurants.³²¹

Ook de Noorse COI-onderzoeksdienst Landinfo identificeert in mei 2018 regeringsfunctionarissen, clanoudsten en zakenlui als de voornaamste doelwitten van AS, maar ook regeringsgebouwen en andere plaatsen die door de regeringsambtenaren worden bezocht, zoals hotels en restaurants. Sommige aanvallen van AS kunnen ook economisch gemotiveerd zijn omdat AS belastinggeld en/of beschermingsgeld int bij de zakenlui in Mogadishu.³²² Volgens de Finse COI-onderzoeksdienst kunnen theehuizen en restaurants ook het doelwit worden omdat ze als te Westers worden beschouwd door AS.³²³

De Zweedse COI-dienst Lifos merkt in juni 2016 op dat geen enkele lijst van doelwitten exhaustief is, maar dat iedereen die door AS als vijand wordt beschouwd een mogelijk doelwit is. Ook straatverkopers en kleine handelaars die met het leger of AMISOM handel drijven zijn bijvoorbeeld doelwitten, wel in geringe mate.³²⁴

Volgens verschillende bronnen zijn burgers in het algemeen geen doelwitten van het geweld door AS.³²⁵ Als er burgerslachtoffers vallen dan berust dat, volgens vertrouwelijke bronnen geraadpleegd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken in 2018, vaak op toeval waarbij de burgerslachtoffers zich "op het verkeerde tijdstip op de verkeerde plek bevonden".³²⁶ Het

³¹⁷ RUSI (Hills A.), 2018, p. 31

³¹⁸ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

³¹⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#)

³²⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 12, [url](#)

³²¹ CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, p. iv, [url](#)

³²² Landinfo, 15/05/2018, pp. 7-8, [url](#)

³²³ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

³²⁴ Migrationsverket (Lifos), 16/06/2016, pp. 7-10, [url](#)

³²⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, pp. iv, 12, 15, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#)

³²⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#)

onderzoekscentrum CTC voegt hier wel aan toe dat AS aanslagen uitvoert op locaties waar burgers geraakt worden als "collateral damage".³²⁷

Een bron, geraadpleegd door de Zweedse COI-onderzoeksdienst Lifos in 2018, benadrukt dat er nog steeds een groot risico bestaat dat burgers worden getroffen gezien het geweld zo wijdverspreid en veralgemeend is. De bron vermeldt in het bijzonder het gebruik van geïmproviseerde explosieven die burgers kunnen doden in de nabijheid van deze ontploffingen.³²⁸

Lokale bronnen verklaarden aan Landinfo dat zij zelf op de hoogte zijn welke hotels en welke andere plaatsen geassocieerd worden met de overheid en daarom potentiële doelwitten zijn voor AS.³²⁹ AS zou, volgens verschillende bronnen, de burgers waarschuwen vooraleer ze een actie uitvoeren.³³⁰ Bronnen verklaarden aan de Finse COI-onderzoekers tijdens hun missie in Mogadishu begin 2018 dat de inwoners van Mogadishu hun bewegingen in de stad zorgvuldig plannen, ook wanneer ze zich buiten de stad willen begeven, en hun hun netwerk gebruiken om up-to-date te blijven over de veiligheidssituatie. De lokale *tuktuk*-chauffeurs blijken het best op de hoogte te zijn van de veiligheidssituatie en van de locatie van de verschillende checkpoints in de stad. Ook mensen die in de stad aankomen raadplegen hun netwerk en identificeren de hotels die veilig zijn om in te verblijven.³³¹

Volgens een rapport van ReDSS van mei 2019 vormen de terreuraanslagen over het algemeen geen specifieke bedreiging voor ontheemde groepen omdat ze zich meestal ver van de centrale locaties bevinden die het doelwit zijn van deze aanvallen.³³² IDP-kampen zijn, volgens een rapport van augustus 2017 van de Danish Demining Group (DDG), de mijnbestrijdingseenheid binnen de ngo Danish Refugee Council, geen doelwitten van AS.³³³

ACLEED registreert voor de verslagperiode 127 incidenten onder de categorie *violence against civilians*. Iets minder dan de helft van deze incidenten (58) wordt toegeschreven aan AS. Dit geweld door AS maakt 92 burgerdoden op een totaal van 174 slachtoffers.³³⁴

ACLEED schrijft tijdens de verslagperiode één enkel incident in Mogadishu toe aan ISS, waarbij een politieagent wordt neergeschoten.³³⁵

Naast het geweld veroorzaakt door de terreurgroepen, kunnen andere vormen van geweld burgers in de stad treffen. Analyse van ACLEED's gegevens toont dat burgers tijdens de verslagperiode ook het slachtoffer van geweld zijn door andere actoren, namelijk onbekende gewapende groepen (29 incidenten / 51 burgerdoden), het Somalische leger (21 incidenten / 19 burgerdoden), de Somalische politie (17 incidenten / 12 burgerdoden), privé-veiligheidsdiensten (1 incident / geen burgerdoden) en gewapende clanmilities (1 incident / geen burgerdoden). ACLEED registreert ook incidenten waarbij burgers gedood worden door kruisvuur tijdens gevechten in de hoofdstad maar verzamelt hierover geen cijfers.³³⁶

³²⁷ CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, [url](#)

³²⁸ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 25, [url](#)

³²⁹ Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#)

³³⁰ Landinfo, 27/02/2017, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 13, [url](#)

³³¹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

³³² ReDSS, 13/05/2019, p. 52, [url](#)

³³³ DDG, 08/2017, p. 23, [url](#)

³³⁴ ACLEED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

³³⁵ ACLEED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

³³⁶ ACLEED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

6. Geografische verdeling

Mogadishu bestaat uit zeventien districten.³³⁷ De verschillende districten zijn, van noordoost naar zuidwest: Heliwaa (Heliwa, Huruwa, Huriwa), Karaan (Kaaraan), Yaaqshiid (Yaaqshid), Shibis, Wardhiigley (Wardhiigleey, Warta Nabada), Boondheere (Bondhere), Shangaani (Shingani), Abdulaziz (Abdul-aziz, Cabdulcasiis, Cabdicasiis), Hamar Weyne (Xamar Weyne), Hamar Jabjab (Xamar Jabjab), Waaberi (Waberi), Hawl Wadaag (Howl Wadaag, Howlwadaag), Hodan, Dayniile (Daynile, Deynile), Wadajir (Medina, Madina) en Dharkenley.³³⁸ Het zeventiende district, Kahda (Kaxda), wordt niet op alle geraadpleegde kaarten vertoond.³³⁹

De veiligheidssituatie kan variëren naargelang het district.³⁴⁰ Verschillende bronnen, zoals het UNHCR, stellen dat AS 's nachts bepaalde wijken in het noorden van de stad onder controle heeft.³⁴¹ Potentiële doelwitten van de groep verblijven 's nachts dan ook niet in deze delen van de stad.³⁴² DDG stelt dat in de noordelijke wijken Heliwaa en Yaaqshiid de meeste gewelddadige incidenten plaatsvinden omdat de controle over deze districten wordt betwist door de centrale overheid en AS.³⁴³ Ook een internationale organisatie werkzaam in Somalië die in 2018 werd geraadpleegd door de Zweedse COI-onderzoeksdienst beschouwt de noordelijke districten Heliwaa, Yaaqshiid en ook Dayniile als onveilig.³⁴⁴ Volgens een onderzoeksmis­sie begin 2018 van de Finse COI-onderzoeksdienst wordt het district Heliwaa als gevaarlijk beschouwd en wonen er geen regeringsfunctionarissen.³⁴⁵

Volgens een internationale organisatie in Nairobi (Kenia), geraadpleegd door de Zweedse COI-dienst in 2018, is het in het algemeen onveilig om meer dan 10 km buiten de stadskern te wonen. Deze gebieden worden namelijk deels door AS en deels door de federale overheid gecontroleerd. De hoofdweg tussen de luchthaven en Mogadishu wordt als bijzonder kwetsbaar en gevaarlijk bestempeld door een internationale organisatie in Somalië.³⁴⁶

De Finse COI-onderzoeksdienst stelt dat de luchthaven, Villa Somalia en de haven beter bewaakt zijn en daarom beschouwd worden als gebieden die veiliger zijn. De veiligheidssituatie is anders in de buitenwijken en de noordelijke districten.³⁴⁷ Bovendien kan regeringspersoneel zich na zonsondergang niet verplaatsen in het district Dayniile of in Suuqa Xoolaha (de veemarkt in het district Karaan³⁴⁸) zonder de bescherming van gewapende bewakers. Het dorp Elasha Biyaha (ook Ceelasha Biyaha³⁴⁹) en regio's grenzend aan Afgoye zijn ook risicovolle gebieden voor overheidsmedewerkers.³⁵⁰

Wat het terreurgeweld betreft is, volgens een analyse van februari 2019 van Intelligence Fusion, AS vooral actief in de districten Boondheere, Hodan, Hawl Wadaag en Wardhiigley vanwege het vele voet-

³³⁷ BRA via Refworld, 01/2019, p. 5, [url](#); RVI, HIPS, 2017, p. 8, [url](#)

³³⁸ De eerst vermelde schrijfwijze wordt verder in dit document gebruikt: EASO, 08/2014, pp. 15-16, [url](#); UNHCR, s.d., [url](#); BFA – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, [url](#); Global Shelter Cluster, 2019, [url](#)

³³⁹ RVI publiceerde in 2017 een kaart van Mogadishu: RVI, HIPS, 2017, p. 109, [url](#)

³⁴⁰ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

³⁴¹ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

³⁴² BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#)

³⁴³ DDG, 08/2017, p. 23, [url](#)

³⁴⁴ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

³⁴⁵ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

³⁴⁶ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

³⁴⁷ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

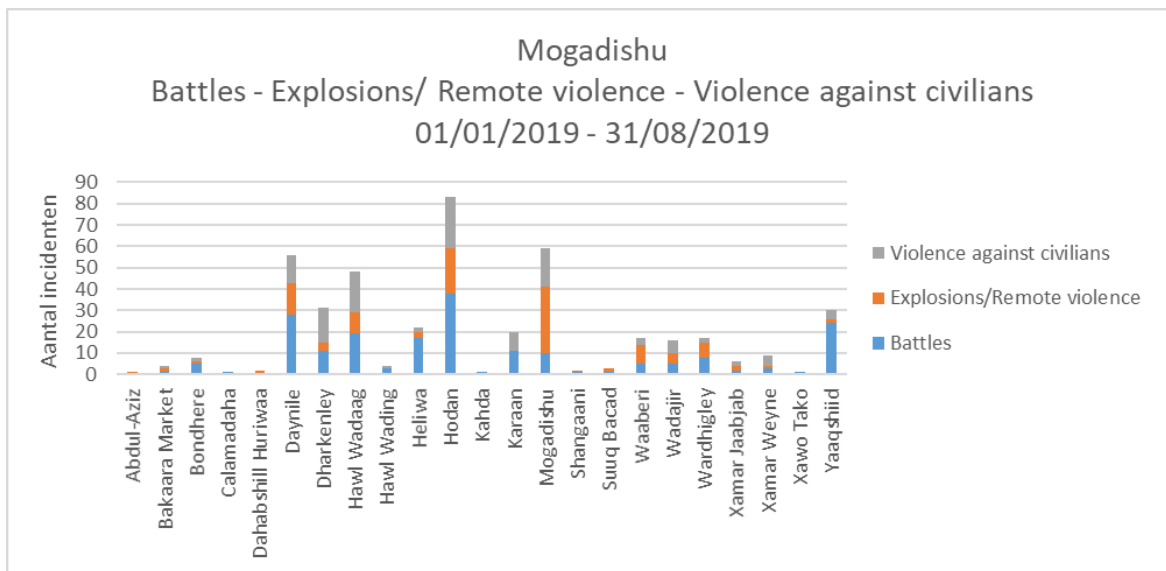
³⁴⁸ UNHCR, 02/2007, [url](#)

³⁴⁹ Elasha Biyaha (regio Lower Shabelle) is een dorp gelegen op de weg van Mogadishu naar Afgoye. Bron: ACCORD via Ecol.net, 13/05/2015, [url](#)

³⁵⁰ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

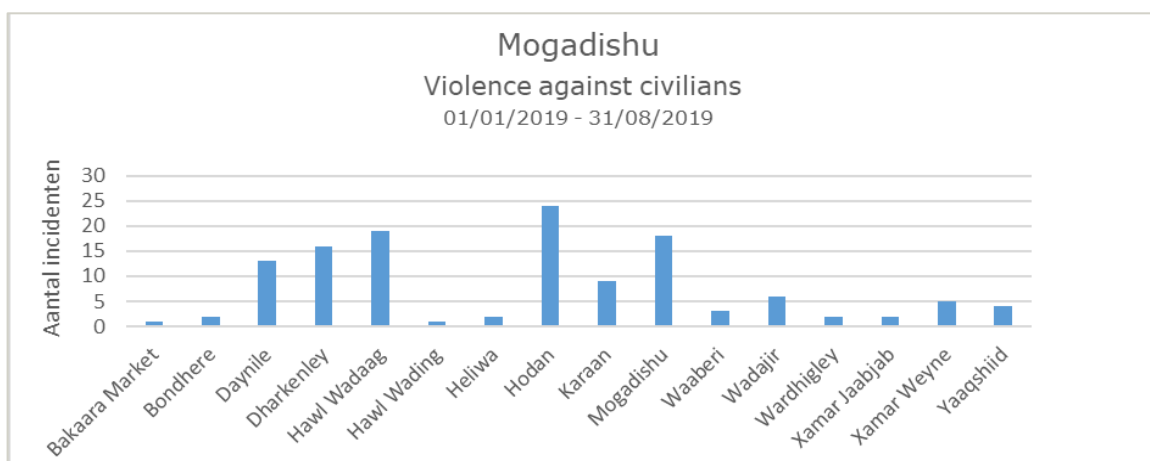
en autoverkeer, de aanwezigheid van militairen en politie en de overheidskantoren in deze districten.³⁵¹

Onderstaande grafiek geeft de geografische verdeling van de incidenten in de hoofdstad in de verslagperiode weer op basis van de door ACLED verzamelde gegevens:

Grafiek 5: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 - 31/08/2019³⁵²

Onderstaande grafiek geeft de geografische verdeling van de incidenten binnen de categorie *violence against civilians* weer:

Grafiek 6: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 - 31/08/2019³⁵³

³⁵¹ Intelligence Fusion (Haynes W.), 26/02/2019, [url](#)

³⁵² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

³⁵³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

Bij de registratie van de plaats van een incident baseert ACLED zich op de gegevens vermeld door de geraadpleegde bron.³⁵⁴ In sommige gevallen vermeldt de bron het district. In andere gevallen geeft de bron een locatie zonder bijkomende informatie over het district (zoals Bakaara Market, Calamadaha, Mogadishu, Suuq Bacaad en Xawo Tako).³⁵⁵

Uit grafiek 5 blijkt dat tijdens de verslagperiode de meeste incidenten plaatsvinden in het district Hodan, gevolgd door Mogadishu (de locatie van deze incidenten is niet gepreciseerd) en de districten Dayniile, Hawl Wadaag en Yaaqshiid.³⁵⁶ In de districten Abdul-Aziz, Boondheere, Kahda, Shangaani, Hamar Jabjab en Hamar Weyne worden minder dan tien incidenten geregistreerd door ACLED tijdens de verslagperiode.³⁵⁷

³⁵⁴ ACLED, medewerker van de dienst communicatie van ACLED, e-mail, 25/09/2019

³⁵⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#); UNHCR via Refworld, 02/2007, [url](#); UNHCR via Reliefweb, 02/2007, [url](#)

³⁵⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

³⁵⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

7. Verplaatsingen van de bevolking

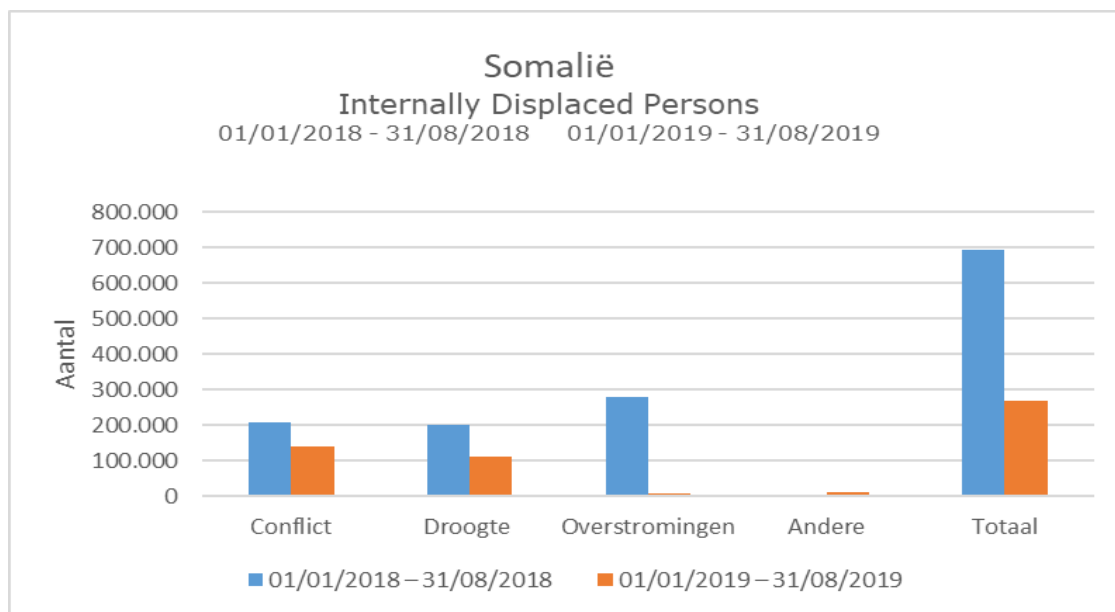
7.1. Algemeen

Eind juli 2019 schat het UNHCR het totaal aantal ontheemden op 2,64 miljoen.³⁵⁸ Bijna de helft van de ontheemden bevinden zich in de steden Mogadishu en Baidoa.³⁵⁹

Tijdens de verslagperiode van 1 januari tot en met 31 augustus 2019 registreert het Protection and Return Monitoring Network (PRMN) van het UNHCR 270.000 nieuwe IDP's in Somalië. De meerderheid van de ontheemden (141.000) sloegen op de vlucht omwille van conflict gerelateerde redenen, 118.000 personen omwille van droogte of overstromingen en de resterende 11.000 om andere, door het UNHCR niet-gespecificeerde, redenen.³⁶⁰

PRMN registreerde voor diezelfde periode, de eerste acht maanden van 2018, 695.000 nieuwe ontheemden waarvan 208.000 gevlucht waren omwille van de veiligheidssituatie, 482.000 door droogte of overstromingen en 5.000 om andere redenen.³⁶¹

Onderstaande grafiek vergelijkt het aantal nieuwe ontheemden in Somalië in de periodes januari – augustus 2018 en januari – augustus 2019.

Grafiek 7: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van UNHCR-data³⁶²

De meeste ontheemden in Somalië wonen in Mogadishu.³⁶³ Van het totaal aantal IDP's verblijft 19 % (of 497.000 mensen) in de hoofdstad, volgens cijfers van het UNHCR van juli 2019.³⁶⁴ In een beleidsnota van januari 2019 vermeldt het regionaal stadsbestuur een ander cijfer, namelijk meer dan

³⁵⁸ UNHCR via Reliefweb, 31/07/2019, [url](#)

³⁵⁹ Immigration and Refugee board of Canada, Research Directorate, 25/03/2019, [url](#)

³⁶⁰ UNHCR, 08/2019, [url](#)

³⁶¹ UNHCR, 08/2019, [url](#)

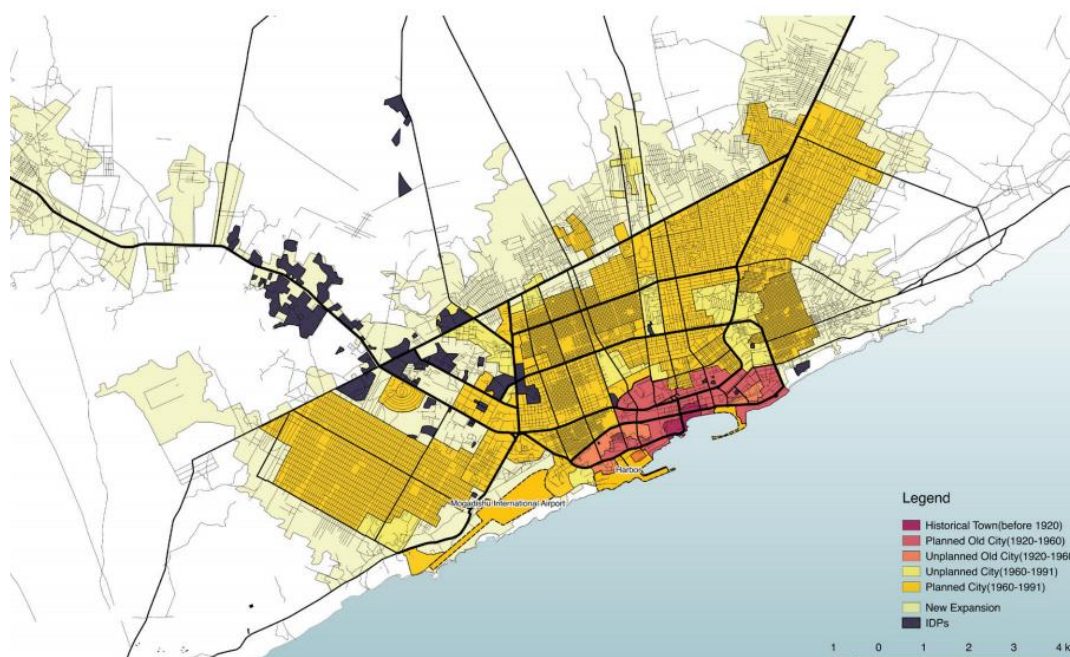
³⁶² UNHCR, 08/2019, [url](#)

³⁶³ BRA via Refworld, 01/2019, p. 5, [url](#); UNHCR via Reliefweb, 31/07/2019, [url](#)

³⁶⁴ UNHCR via Reliefweb, 31/07/2019, [url](#)

550.000 IDP's. Volgens het UNHCR wonen er ook nog 19.336 teruggekeerde Somalische vluchtelingen in de stad en 3.404 vluchtelingen en asielzoekers.³⁶⁵

Landinfo schrijft dat een derde van de bevolking in Mogadishu in een van de vele nederzettingen of *settlements* in de stad leeft. Volgens de BRA en IIED telt de hoofdstad 480 informele nederzettingen.³⁶⁶ De meerderheid van de bewoners van deze *settlements* zijn ontheemden maar er leven ook economische migranten zoals armen en terugkeerders.³⁶⁷ Doordat de vastgoedprijzen in Mogadishu de laatste jaren stijgen worden velen die er leven gedwongen om uit te wijken naar verder gelegen regio's in de periferie van de hoofdstad.³⁶⁸ Het toenemende aantal ontheemden en anderen die in Mogadishu aankomen, maakt het de op een na snelst groeiende stad ter wereld met een jaarlijkse verstedelijkingsgroei van 4 %.³⁶⁹

Kaart 2: Kaart van Mogadishu³⁷⁰

7.2. Ontheemden uit Mogadishu

Tijdens de verslagperiode telt PRMN 2.000 inwoners die de regio Benadir ontvluchten. In de maanden februari 2019 en mei 2019 kennen een opmerkelijke stijging in vergelijking met de andere maanden.³⁷¹ Volgens PRMN vluchten 1.000 personen uit Benadir naar de regio Bari (Puntland). Nog

³⁶⁵ UNHCR via Reliefweb, 31/07/2019, [url](#)

³⁶⁶ BRA, 01/2019, p. 5, [url](#); IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#)

³⁶⁷ IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 9, [url](#)

³⁶⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 9, [url](#)

³⁶⁹ IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#)

³⁷⁰ UN Habitat, 03/01/2019, p. 10, [url](#)

³⁷¹ UNHCR, 08/09/2019, [url](#)

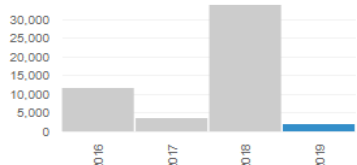
eens 300 mensen zoeken een ander onderkomen in de stad zelf. Ten slotte ontvluchten 200 inwoners de stad Mogadishu om zich in de regio Nugaal (Puntland) te gaan vestigen.³⁷²

UNHCR SOMALIA INTERNAL DISPLACEMENT
The UN Refugee Agency Displacements Monitored by UNHCR Protection and Return Monitoring Network (PRMN)

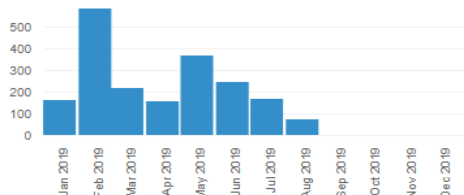
New Displacements

2,000

By Year [2019] ?

By Month ?

Grafiek 8. Grafiek over het vertrek van IDP's uit de regio Benadir, 01/01/2019 – 31/08/2019³⁷³

7.3. Ontheemden naar Mogadishu

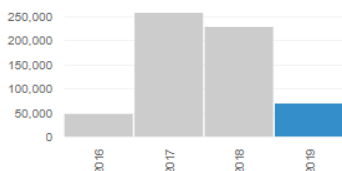
Van de in totaal 270.000 nieuwe IDP's tijdens deze verslagperiode vlucht het merendeel, namelijk 68.000 personen, naar de regio Benadir. De meerderheid van deze IDP's komen uit de regio Lower Shabelle (64.000) en de regio Middle Shabelle (3.000).³⁷⁴

UNHCR SOMALIA INTERNAL DISPLACEMENT
The UN Refugee Agency Displacements Monitored by UNHCR Protection and Return Monitoring Network (PRMN)

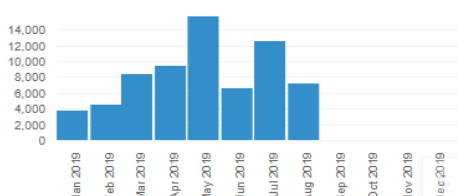
New Displacements

68,000

By Year [2019] ?

By Month ?

Grafiek 9. Grafiek over de aankomst van IDP's in de regio Benadir, 01/01/2019 – 31/08/2019³⁷⁵

Volgens een rapport van IDMC van november 2018 betekent de aankomst in Mogadishu voor vele ontheemden niet het einde van hun zorgen. Door het gebrek aan basisvoorzieningen en geschikte huisvesting lopen ze het risico op een tweede ontheemding.³⁷⁶ Somaliërs die terugkeren vanuit de diaspora naar hun thuisregio claimen de grond die toebehoort aan hun onmiddellijke of uitgebreide familie. Dit heeft geleid tot ontruiming van duizenden mensen die in de IDP-nederzettingen wonen in de hoofdstad.³⁷⁷ Gedwongen ontruiming gebeurt al sinds de jaren '90 in Mogadishu, alleen is

³⁷² UNHCR, 08/09/2019, [url](#)

³⁷³ UNHCR, 08/09/2019, [url](#)

³⁷⁴ UNHCR, 08/09/2019, [url](#); UNHCR, 31/08/2019, [url](#)

³⁷⁵ UNHCR, 08/09/2019, [url](#)

³⁷⁶ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#)

³⁷⁷ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#)

de omvang van het probleem nog nooit zo groot geweest, aldus IDMC.³⁷⁸ Een onderzoek door ReDSS van mei 2019 besluit dat de gedwongen ontruiming en het uitblijven van oplossingen rond grondbezit hebben geleid tot verhoogde spanningen in de stad.³⁷⁹ De voedselonzeekerheid en de algemene onveiligheid nemen toe. In het bijzonder wordt er meer bezorgdheid geuit over seksueel en gendergerelateerd geweld.³⁸⁰

In het algemeen beschikken ontheemden niet over de netwerken en middelen om hun weg te vinden binnen de systemen die de toegang tot grond, onderdak, financiering en diensten vergemakkelijken, aldus een rapport van IEDD.³⁸¹

7.4. Terugkeer

Tussen december 2014 en augustus 2019 zijn volgens het UNHCR in totaal 90.367 Somalische vluchtelingen vrijwillig teruggekeerd naar Somalië. Met de hulp van het Voluntary Repatriation Program van UNHCR keerden er 84.558 terug uit Kenia. Het UNHCR ondersteunde 4.414 spontane *returns* uit Jemen. De vluchtelingenorganisatie registreerde ook spontane terugkeerders uit Djibouti (801), Libië (406), Soedan (143), Eritrea (34), Angola, Tunesië, Gambia, Pakistan, Cambodja en andere landen. Somalische vluchtelingen die terugkeren zonder hulp van het UNHCR zijn niet in dit overzicht opgenomen.³⁸²

De meeste vluchtelingen die via het vrijwillige repatriëringsprogramma van het UNHCR terugkeren, gaan naar het zuiden van Somalië, meer bepaald de regio Lower Juba (53.938), de regio Benadir (19.259) en de regio Bari (9.395).³⁸³

³⁷⁸ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#)

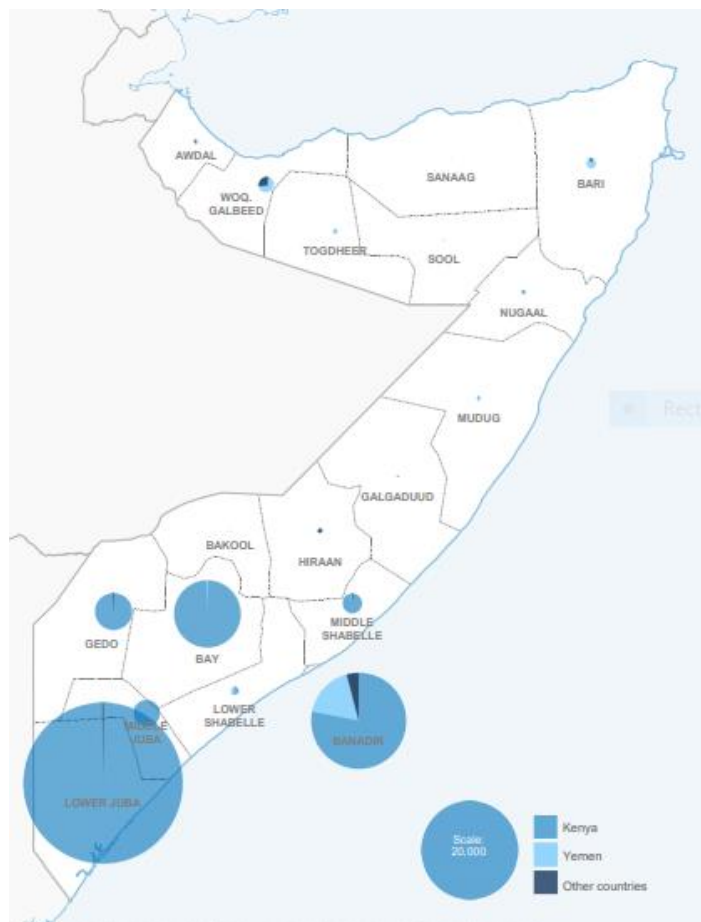
³⁷⁹ ReDSS, 13/05/2019, p. 9, [url](#)

³⁸⁰ ReDSS, 13/05/2019, p. 9, [url](#)

³⁸¹ IEDD (Kamau C., Bonnet C., Mohamoud A. M. et al.), 01/01/2019, p. 2, [url](#)

³⁸² UNHCR via Reliefweb, 31/08/2019, [url](#)

³⁸³ Cijfergegevens geregistreerd door UNHCR van december 2014 tot juli 2019. Bron: UNHCR via Reliefweb, 16/07/2019, [url](#)

Kaart 3: Kaart overzicht terugkeerders naar Somalië, 31/07/2019³⁸⁴

Het UNHCR schrijft in haar beleidsdocument van 30 mei 2016 – dat sindsdien niet meer werd geüpdatet – het volgende met betrekking tot de mogelijkheid van een intern vluchtalternatief (IFA/IRA) in Mogadishu:

“ [...] where an applicant for international protection has a well-founded fear of persecution at the hands of the State and its agents, there is a presumption that consideration of an IFA/IRA is not relevant for areas under the control of the State. Furthermore, UNHCR considers that in relation to a proposed IFA/IRA for Somalis fleeing persecution or serious harm by Al Shabaab, protection from the State is generally not available in Mogadishu even though the city is under the control of government forces supported by AMISOM troops. This applies in particular to Somalis who can be presumed to be on Al-Shabaab’s hit list.”³⁸⁵

Verder schrijft het VN-agentschap dat de redelijkheid van een interne vlucht naar Mogadishu moet worden onderzocht met bijzondere aandacht voor de mate waarin iemand daadwerkelijk steun kan krijgen van rechtstreekse familie of van zijn clan. In een stedelijk gebied waar de asielzoeker geen toegang tot accommodatie en bestaansmiddelen heeft en niet op een sociaal netwerk kan terugvallen, komt de persoon waarschijnlijk terecht in een situatie vergelijkbaar met die van stedelijke IDP’s, met gelijkaardige problemen. Personen die overwegen naar Mogadishu te gaan, dienen daarom

³⁸⁴ UNHCR via Ecol.net, 31/07/2019, [url](#)

³⁸⁵ UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

geïnformeerd te worden over de situatie van ontheemden op het vlak van veiligheid, huisvesting en bestaansmiddelen. Hetzelfde geldt voor Somaliërs die wensen terug te keren naar andere steden in Zuid- en Centraal-Somalië dan hun oorspronkelijke woonplaats.³⁸⁶

Het UNHCR raadt verder aan geen Somaliërs gedwongen terug te sturen naar gebieden in Zuid- en Centraal-Somalië "that are affected by military action and/or ensuing displacement, remain fragile and insecure after recent military action, or remain under full or partial control of non-state armed groups."³⁸⁷

7.4.1. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia

De meerderheid van de Somalische vluchtelingen in Kenia verblijven in het vluchtelingenkamp Dadaab in het noordoosten van het land.³⁸⁸ Dit vluchtelingenkamp ontstond in 1991 en was oorspronkelijk bedoeld voor de tijdelijke opvang van 90.000 personen.³⁸⁹ In augustus 2019 bestaat Dadaab uit drie vluchtelingenkampen die in totaal 212.936 vluchtelingen tellen, waaronder 205.178 Somaliërs, aldus UNHCR.³⁹⁰

In december 2014 start het UNHCR het Voluntary Repatriation Program op voor Somalische vluchtelingen in Kenia.³⁹¹ In mei 2016 besluit de Keniaanse regering om de repatriëring van Somalische vluchtelingen te versnellen met het oog op de sluiting van het vluchtelingenkamp in Dadaab in november van dat jaar. HRW en AI stellen dat de druk die de autoriteiten uitoefenen op de vluchtelingen het vrijwillige karakter van de terugkeer ondermijnt en dat het UNHCR geen accurate informatie over de veiligheidssituatie in Somalië biedt. HRW heeft het over *refoulement*.³⁹² Het Keniaanse Hooggerechtshof bestempelt deze maatregelen in februari 2017 als discriminerend en ongrondwettelijk.³⁹³ Na de aanslag van AS op het Dusit D2-Hotel in Nairobi in januari 2019, klinkt opnieuw de eis om het vluchtelingenkamp Dadaab te sluiten. Twaalf verdachten gelinkt met deze terreurdaad werden in Dadaab gearresteerd, volgens VOA.³⁹⁴ In februari 2019 laat de Keniaanse regering het UNHCR weten het vluchtelingenkamp Dadaab te willen sluiten in augustus 2019. De regering vraagt het UNHCR om de relocatie van de vluchtelingen en asielzoekers te versnellen.³⁹⁵ AI waarschuwt de Keniaanse regering dat de gedwongen repatriëring van Somalische vluchtelingen kan leiden tot een humanitaire ramp. De mensenrechtenorganisatie stelt verder dat elke beslissing om het kamp willekeurig te sluiten in strijd is met het vonnis van het Keniaanse Hooggerechtshof van 2017.³⁹⁶

Via het Voluntary Repatriation Program zijn vanaf december 2014 tot augustus 2019 in totaal 80.628 Somalische vluchtelingen uit Kenia teruggekeerd waaronder 15.250 naar de regio Benadir.³⁹⁷ Van januari tot juli 2019 keren minder dan 1.400 Somaliërs terug onder auspiciën van de VN.³⁹⁸

³⁸⁶ UNCHR, 30/05/2016, [url](#)

³⁸⁷ UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

³⁸⁸ UNHCR, 31/08/2019, [url](#); UNHCR, 17/07/2019, [url](#)

³⁸⁹ ReDSS, 03/07/2019, p. 1, [url](#)

³⁹⁰ UNHCR via ReliefWeb, 31/08/2019, p. 1, [url](#)

³⁹¹ UNHCR, 17/07/2019, [url](#)

³⁹² HRW, 14/09/2016, [url](#); AI, 14/11/2016, pp. 4-5, 16-18, [url](#); AI, 21/12/2017, pp. 5-6, 9-10, [url](#); The Washington Post, 21/12/2017, [url](#)

³⁹³ AI, 14/11/2016, [url](#); HRW (Bader L.), 16/11/2016, [url](#); HRW, 23/03/2017, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, pp. 68-70, [url](#)

³⁹⁴ VOA (Ombuor R.), 16/05/2019, [url](#)

³⁹⁵ The East African, 26/03/2019, [url](#); AI, 26/03/2019, [url](#); HRW, 27/03/2019, [url](#)

³⁹⁶ AI, 26/03/2019, [url](#)

³⁹⁷ UNHCR, 31/08/2019, [url](#)

³⁹⁸ The East African, 29/07/2019, [url](#)

De aanhoudende conflicten, de daaruit voortvloeiende instabiliteit en de aanhoudende droogte in Somalië hebben ertoe geleid dat een groot aantal vluchtelingen niet kunnen en willen terugkeren. Deze vluchtelingen hebben ervoor gekozen om in het kamp te blijven, ongeacht de moeilijke omstandigheden.³⁹⁹ Volgens een onderzoeksrapport van de ngo's Journalists for Transparency en 100Reporters is corruptie endemisch aanwezig in het vluchtelingenkamp Dadaab en zijn zowel het lokale als het UNHCR-personeel en de partnerorganisaties schuldig aan deze praktijken.⁴⁰⁰

7.4.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen

Er wonen 250.000 Somaliërs in Jemen die 90 % van de totale migranten- en vluchtelingenpopulatie vertegenwoordigen.⁴⁰¹ Door het conflict in Jemen keren regelmatig Somalische vluchtelingen regelmatig terug naar Somalië, volgens het rapport van de onafhankelijke expert van de VN over de mensenrechtensituatie in Somalië, gepubliceerd in juli 2018.⁴⁰²

Sinds 2017 organiseert het UNHCR voor Somalische vluchtelingen in Jemen een Assisted Spontaneous Return (ASR)-programma. Tussen januari 2017 en juni 2019 zijn 4.298 Somaliërs via het ASR-programma teruggekeerd naar Somalië, velen vanwege de verslechterde veiligheidssituatie in Jemen, aldus het UNHCR.⁴⁰³ De meesten van hen verkiezen Mogadishu als plaats om zich te settelen.⁴⁰⁴ Tussen 2014 en 31 augustus 2019 gaat het om 3.462 personen.⁴⁰⁵

7.4.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië

De International Organization for Migration (IOM) ondersteunt in mei 2018 de vrijwillige terugkeer naar Mogadishu van 150 Somaliërs. Dit is de vierde en grootste vrijwillige humanitaire terugkeer van Somalische migranten vanuit Libië. Het betreft allen Somaliërs die gestrand waren in Libië, meestal in door de regering geleide detentiecentra. De Somalische regering verstrekke de nodige documenten voor de terugkerende migranten terwijl de Libische regering uitreisvisa organiseerde. In Libië worden migranten blootgesteld aan tal van risico's, waaronder smokkel, handel, ontvoering, mishandeling, detentie en marteling. Via de Displacement Tracking Matrix heeft IOM meer dan 660.000 migranten in Libië gevolgd. Maar volgens de organisatie kunnen het er ook een miljoen zijn.⁴⁰⁶

In november 2018 keren 124 Somaliërs vanuit Libië terug naar Mogadishu met de hulp van IOM.⁴⁰⁷

7.4.4. Terugkeer van de diaspora

Volgens een ambtsbericht van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken van december 2017 zouden de meeste terugkeerders in Mogadishu verblijven. Een anonieme bron van het ministerie stelt dat de stad in wederopbouw is waardoor er arbeidskrachten nodig zijn. Bovendien zijn de meeste hulporganisaties daar gevestigd en is de levensstandaard er doorgaans beter. De bevolkingssamenstelling wordt in Mogadishu steeds diverser, aldus deze bron. Dit in tegenstelling tot het platteland waar een terugkeerder uit het Westen nog steeds uitzonderlijk is en vrouwen op hun houding en gedrag en de van hen verwachte maatschappelijke rol worden aangesproken. Volgens

³⁹⁹ REACH Initiative, 31/10/2018, [url](#); The East African, 29/07/2019, [url](#)

⁴⁰⁰ The Guardian (Hayden S.), 28/06/2019, [url](#); 100Reporters, 06/04/2019, [url](#)

⁴⁰¹ Africa Times, 31/05/2019, [url](#)

⁴⁰² UN Human Rights Council, 19/07/2018, p. 12, [url](#)

⁴⁰³ ANSA via Infomigrants, 05/06/2019, [url](#); UNHCR, 31/05/2019, [url](#); VOA (Schlein L.), 31/05/2019, [url](#)

⁴⁰⁴ UNHCR via Reliefweb, 12/07/2018, [url](#)

⁴⁰⁵ UNHCR, 31/08/2019, [url](#)

⁴⁰⁶ IOM, 06/2018, s.d., [url](#); IOM, 31/05/2018, [url](#); VOA News, 17/02/2018, [url](#)

⁴⁰⁷ Halbeeg, 08/11/2018, [url](#); HRW, 21/01/2019, [url](#)

diezelfde bron heeft men, om onder de huidige omstandigheden in de Somalische maatschappij te kunnen overleven, een netwerk van familie, vrienden of clanverwanten nodig. Een dergelijk sociaal vangnet zou in een grote stad als Mogadishu iets minder belangrijk zijn dan op het platteland.⁴⁰⁸

Daarnaast is er het probleem van de huisvesting voor degenen die terugkeren. De huizen van terugkeerders zijn vaak verwoest, bewoond door anderen of ze zijn verkocht. Hetzelfde geldt voor het land dat men bezat op het platteland.⁴⁰⁹

Het Nederlandse ministerie verklaart verder dat terugkeerders naar Zuid- en Centraal-Somalië geen tegenwerking ondervinden van de autoriteiten. Ze zijn niet per definitie een gericht doelwit voor gewelddadige acties, ook niet voor AS. Of men een doelwit vormt voor AS hangt eerder af van het gedrag, de kledij en het netwerk dat men heeft, aldus het ambtsbericht. Wel houdt AS terugkeerders in de gaten. Voormalige AS-leden of personen die een conflict hebben met AS lopen wel een groot risico bij terugkeer. Zij worden overal in Somalië gezocht en gevonden, aldus een bron van het Nederlandse ministerie.⁴¹⁰

Het HIPS schrijft in april 2018 dat in de voorgaande zeven jaar vele Somaliërs uit de diaspora (voornamelijk uit Europa en de VS) terugkeerden. Het engagement en de invloed van deze diaspora in Somalië is duidelijk te zien in de regering: president Farmajo, eerste minister Hassan Keyre en de voorzitter van het Lager Huis Jawaari hebben allen de dubbele nationaliteit en zijn teruggekeerd uit de VS of Noorwegen. Van de parlamentsleden bezitten 38 % een dubbele nationaliteit. De meerderheid van de federale ministerraad komt uit de diaspora. Ook zijn enkele directeurs-generaal van federale departementen terugkeerders. Internationale ngo's hebben een voorkeur om met Somaliërs uit de diaspora samen te werken en hen te rekruteren voor sleutelposities.⁴¹¹ Het HIPS voegt een kanttekening toe:

"While the diaspora experience, knowledge and investment are all crucial in rebuilding Somalia, the lack of employment opportunities for locals compared with returnees has encouraged a number of educated youth to migrate."⁴¹²

Het Britse ministerie voor Binnenlandse Zaken stelt in een rapport van januari 2019 dat de teruggekeerde Somalische diaspora meestal bestaat uit mensen met een netwerk of familie in de hoofdstad. Ze keren vaak terug om hun eigendommen te claimen, bedrijven op te richten, familieleden te bezoeken of te werken voor de regering. Door hun socio-economische status is deze categorie van terugkeerders zelfvoorzienend en veerkrachtig. Normaal gezien komen ze niet in dezelfde situatie terecht als de ontheemden in Mogadishu, aldus het Britse rapport.⁴¹³

Volgens een onderzoek van 2018 van de Finse COI-dienst is de rol van de terugkerende Somaliërs toegenomen. Velen hebben een opleiding gevolgd in het buitenland en willen hun kennis en capaciteiten bij terugkeer ten dienste stellen van hun moederland. Ze hebben de technische vaardigheden en vaak ook het geld om een zaak op te richten, zoals een hotel of restaurant. Deze terugkeerders en hun investeringen hebben een stimulerend effect op de economie.⁴¹⁴

⁴⁰⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, pp. 73-74, [url](#)

⁴⁰⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, p. 74, [url](#)

⁴¹⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, p. 74, [url](#)

⁴¹¹ HIPS, 11/04/2018, p. 11, [url](#)

⁴¹² HIPS, 11/04/2018, p. 12, [url](#)

⁴¹³ UK Home Office, 01/2019, p. 28, [url](#)

⁴¹⁴ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 9, [url](#)

8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven

8.1. Ordehandhavingsdiensten en mogelijkheid tot bescherming van de burgers

Het onderzoek van de Britse denktank RUSI van 2018 stelt dat de overkoepelende uitdaging voor alle inwoners van Mogadishu de onveiligheid is. De staat is afwezig en de inwoners zijn afhankelijk van informele op de clan gebaseerde groepen voor hun bescherming en politiewerk:

"[...] clan-based commitments and obligations are the only guarantees most inhabitants can rely on; everything depends on clan or personal relationships filtered through clan affiliation, rather than on government directives or institutions."⁴¹⁵

Verder onderstreept dit onderzoek dat inwoners zelf moeten zorgen voor hun eigen veiligheid in een context waar veel diefstallen, ontvoeringen (in het bijzonder voor losgeld), seksueel geweld en moorden plaatsvinden.⁴¹⁶ RUSI ziet wel een algemene verbetering van de veiligheid in de stad in vergelijking met drie à vier jaar geleden.⁴¹⁷

Mogadishu is een kosmopolitische stad door de aanwezigheid van migranten uit verschillende clans en bevolkingsgroepen. Volgens lokale bronnen die Landinfo raadpleegde, zijn de meeste clans vertegenwoordigd in de stad.⁴¹⁸ IDMC stelt in een onderzoek van november 2018 dat sommige buurten nog steeds onder controle staan van specifieke clans.⁴¹⁹ Hoewel de bevolking van de hoofdstad zich voor een groot deel vestigt op basis van clanverwantschap en hun loyaliteit voornamelijk bij hun eigen clan ligt, komen mensen samen, over de grenzen van de clans heen, door werk, handel, onderwijs en andere sociale omgevingen.⁴²⁰

Er is geen overzicht van de clansamenstelling in Mogadishu maar bronnen zijn het erover eens dat de stad gedomineerd wordt door Hawiye-clans, vooral de twee Hawiye-subclans Abgal en Haber Gedir.⁴²¹ Volgens bronnen die Landinfo consulenteerde vormen deze clans een belangrijk deel van de bevolking en van de regeringstroepen in de stad. In die zin kan het behoren tot een van deze clans voldoende zijn om potentiële agressors in Mogadishu af te schrikken.⁴²² Een clan kan bescherming bieden wanneer ze sterk genoeg is (of lijkt) om anderen geweld aan te doen of op kosten te jagen.⁴²³ De factoren die de mate van bescherming van een persoon bepalen, zijn onder meer de geografische positie van de clan, de mate waarin de clan de persoon in kwestie kent en waarin deze persoon al dan niet contact heeft gehouden met zijn clan.⁴²⁴

Onder de lokale bronnen die Landinfo heeft ontmoet in de periode 2012-2017 bestaat een brede consensus dat de bescherming dankzij clanbanden zijn beperkingen kent. Clanaffiliatie biedt geen bescherming tegen willekeurig geweld of tegen geweld van onbekende daders. De clan van het slachtoffer weet dan immers niet tegen wie te reageren. In andere delen van Somalië kan het lidmaatschap van de clan, onder bepaalde omstandigheden, het gedrag van AS tegen individuen

⁴¹⁵ RUSI (Hills A.), 2018, p. 28

⁴¹⁶ RUSI (Hills A.), 2018, pp. 28-29

⁴¹⁷ RUSI (Hills A.), 2018, p. 51

⁴¹⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 65, [url](#)

⁴¹⁹ IDMC, 11/2018, p. 7, [url](#)

⁴²⁰ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 65, [url](#)

⁴²¹ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 27/04/2018, p. 8, [url](#)

⁴²² Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

⁴²³ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

⁴²⁴ Migrationsverket (Lifos), 27/04/2018, p. 11, [url](#)

beïnvloeden. De bronnen die Landinfo in september 2017 heeft gecontacteerd stellen echter dat dit niet het geval is in Mogadishu.⁴²⁵

Landinfo besluit in haar analyse dat clanaffiliatie slechts een beperkte bescherming biedt tegen de belangrijkste veiligheidsproblemen in Mogadishu.⁴²⁶ Zo biedt clanlidmaatschap geen bescherming tegen indirect geweld ("being in the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval door een onbekende dader of tegen een aanslag van AS.⁴²⁷ Bijgevolg kan het behoren tot een clan vooral andere gewelddadige misdrijven afschrikken, ook van regeringstroepen.⁴²⁸

Zakenlui en andere personen, die als gevolg van hun vermogen en/of status meer risico lopen om het slachtoffer te worden van roofovervallen of andere misdrijven, hebben meestal andere vormen van bescherming nodig zoals gewapende bewakers. Leden van niet-dominante clans en groepen zijn potentieel kwetsbaarder voor criminaliteit zoals diefstal en verkrachting, ook wanneer ze te maken hebben met regeringstroepen. Landinfo heeft weliswaar geen informatie die erop wijst dat personen die niet tot een van de dominante clans in de stad behoren in Mogadishu systematisch worden blootgesteld aan geweld.⁴²⁹

Volgens het ambtsbericht van maart 2019 van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken treft de slechte veiligheidssituatie in Somalië in het bijzonder alleenstaande vrouwen die geen bescherming hebben van een clannetwerk en ontheemde vrouwen. Vrouwen uit minderheidsclans die in vluchtelingenkampen leven, zijn "bijzonder kwetsbaar" en hebben onvoldoende bescherming tegen geweld en seksueel misbruik.⁴³⁰ Volgens gegevens verzameld door het Gender-Based Violence Information Management System (GBVIMS)⁴³¹ zijn IDP's het meest kwetsbaar voor seksueel geweld. In 2018 zijn bij 87 % van de gerapporteerde incidenten van seksueel geweld ontheemden het slachtoffer (in het bijzonder vrouwen en kinderen).⁴³²

Cedoca vond geen informatie over de clanbanden van de slachtoffers bij het overzicht van gewelddaden opgemaakt door ACLED.⁴³³

8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders

De Logistics Cluster, een initiatief van het World Food Program (WFP), brengt in juni 2018 de toegankelijkheid van het wegennetwerk in Somalië in kaart. De belangrijke verbindingsweg tussen Mogadishu en Baidoa (regio Bay) is toegankelijk tot Afgoye maar verder tot aan Baidoa slechts gedeeltelijk toegankelijk. De weg via Afgoye en Jilib naar Kismayo in het zuiden is ontoegankelijk vanaf Afgoye. De weg van Mogadishu naar Beledweyne (regio Hiiraan) is toegankelijk tot Balcad (regio Middle Shabelle) maar vanaf dan gedeeltelijk tot helemaal niet toegankelijk.⁴³⁴

⁴²⁵ Landinfo, 15/05/2018, pp. 12-13, [url](#)

⁴²⁶ Landinfo, 15/05/2018, pp. 12-13, [url](#)

⁴²⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

⁴²⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

⁴²⁹ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

⁴³⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 46, [url](#)

⁴³¹ Het Gender-Based Violence Information Management System (GBVIMS) is een databank dat gegevens bevat over seksueel geweld in conflictsituaties. Deze databank wordt beheerd door enkele VN-organisaties en internationale ngo's. Bron: UNSOM, 19/06/2019, [url](#)

⁴³² UNSOM, 19/06/2019, [url](#)

⁴³³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, [url](#)

⁴³⁴ WFP, 07/06/2018, [url](#)

Op de internationale luchthaven Aden Adde, die door een Turkse firma wordt uitgebaat⁴³⁵, verzorgen, volgens de officiële website, Ethiopische, Keniaanse, Turkse, Somalische en Qatarese luchtvaartmaatschappijen binnenlandse en internationale vluchten.⁴³⁶ De vluchten tussen de Qatarese hoofdstad Doha en Mogadishu zijn in juli 2019 opgestart.⁴³⁷ Eind augustus 2019 start Uganda Airlines met directe vluchten tussen Entebbe en Mogadishu.⁴³⁸

Tijdens de verslagperiode worden projecten gelanceerd om het wegennetwerk in en rond Mogadishu te verbeteren. Het Qatar Fund for Development ondertekent in februari 2019 een contract met de overheid voor de heraanleg van twee wegen, namelijk een die de hoofdstad met Jowhar (Middle Shabelle) verbindt en de weg van Mogadishu naar Afgoye (de regio Lower Shabelle).⁴³⁹ Het Duitse ministerie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling lanceert in het voorjaar van 2019 een project voor het herstel van het wegennetwerk in Mogadishu.⁴⁴⁰ De toenmalige burgemeester Osman kondigt in juni 2019 aan dat de werken voor het aanleggen van negentien wegen in de stad zijn begonnen in het district Hamar Jabjab.⁴⁴¹

Inwoners van Mogadishu plannen hun verplaatsingen in de stad zorgvuldig, volgens onderzoek van de Finse COI-onderzoeksdienst in 2018. Ook wanneer ze zich buiten de stad begeven. Ze gebruiken hun netwerk om up-to-date te blijven over de veiligheidssituatie en zo onnodige risico's te vermijden. De *tuktuk*-chauffeurs blijken het meest op de hoogte te zijn van de veiligheidssituatie en waar de verschillende checkpoints in de stad zijn. Mensen die in de stad aankomen checken de veiligheidssituatie in de stad met hun netwerk en identificeren de hotels die veilig zijn om in te verblijven.⁴⁴² Om veiligheidsredenen beslist de overheid soms om de hoofdstraten in de stad met wegversperringen te blokkeren. Er is dan geen verkeer mogelijk langs deze wegen. Dit gebeurt bijvoorbeeld op 18 februari 2019 en 17 maart 2019.⁴⁴³

Wanneer de inwoners zich in de hoofdstad verplaatsen, moeten ze langs de wegversperringen geraken. Het aantal checkpoints in de stad varieert dagelijks afhankelijk van wat er is gebeurd en wat er dreigt te gebeuren. Een checkpoint kan bemand worden door verschillende soldaten, die allen moeten betaald worden. Iedereen die de som of betaling in vraag stelt, loopt het risico meer te moeten betalen of in het ergste geval gedood te worden, aldus de Finse COI-onderzoeksdienst.⁴⁴⁴

8.3. Algemene economische activiteit

Volgens verschillende bronnen blijft de economie groeien ondanks de veiligheidssituatie.⁴⁴⁵ De Wereldbank stelt in een rapport van augustus 2019 dat de economie door de droogte in 2016-2017 een terugval kende, maar zich in 2018 heeft hersteld. De groei van het bruto binnenlands product (bbp) is gestegen van 1,4 % in 2017 naar 2,8 % in 2018. Geldtransferdiensten, transport, telecommunicatie, groot- en detailhandel en andere industrieën kennen een gezonde groei, volgens de Wereldbank.⁴⁴⁶ De internationale monetaire instellingen voorspellen voor 2019 dat de groei van

⁴³⁵ Goobjoog News, 13/10/2015, [url](#)

⁴³⁶ Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport [website], s.d., [url](#)

⁴³⁷ Africa News, 01/07/2019, [url](#)

⁴³⁸ Xinhua, 30/08/2019, [url](#); Garowe Online, 29/08/2019, [url](#)

⁴³⁹ Qatar Fund for Development, 19/02/2019, [url](#)

⁴⁴⁰ KWF Development Bank, 23/05/2019, [url](#)

⁴⁴¹ Somali Times, 13/06/2019, [url](#); Radio Dalsan, 13/06/2019, [url](#)

⁴⁴² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

⁴⁴³ Goobjoog News, 18/02/2019, [url](#); Shabelle Media Network, 17/03/2019, [url](#)

⁴⁴⁴ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

⁴⁴⁵ Hiraal Institute, 04/2019, [url](#); UNSOM (Swan J.), 21/08/2019, p. 4, [url](#); UN Security Council, 03/01/2019, [url](#); UN Security Council, 15/05/2019, p. 4, [url](#); The Guardian, 11/07/2018, [url](#)

⁴⁴⁶ World Bank Group, p. v, [url](#); Xinhua, 02/08/2019, [url](#)

het bbp 2,9 % zal bedragen.⁴⁴⁷ Ondanks de sterke groei en de verbetering van de fiscale situatie blijven de inkomens per capita van de bevolking laag. Er zijn ook meer middelen nodig om de economische veerkracht te vergroten en de armoede terug te dringen, stelt het Internationaal Monetair Fonds (IMF).⁴⁴⁸

De telecommunicatiesector, de bouwsector en geldtransferdiensten dragen bij tot de economische groei, volgens een onderzoek van IEDD van januari 2019. De inspanningen van de lokale bevolking en de terugkerende Somaliërs uit de diaspora veranderen de economische scene in Mogadishu.⁴⁴⁹ De rol van de terugkerende Somaliërs is toegenomen, volgens een onderzoek van de Finse COI-dienst in 2018. Deze terugkeerders, en hun investeringen, hebben een stimulerend effect op de economie.⁴⁵⁰

In 2018 bleef de economie groeien, volgens het rapport van de VN-Veiligheidsraad van mei 2018, maar niet sterk genoeg om het leven van de gemiddelde Somaliër te verbeteren.⁴⁵¹ In het rapport van 15 mei 2019 stelt de VN-Veiligheidsraad vast dat grote delen van de bevolking kwetsbaar blijven voor armoede en voedselonzekeerheid. De Wereldbank schat dat 77 % van de bevolking zich onder de internationale armoedegrens bevindt. Armoede is vooral wijdverspreid in de rurale gebieden en onder de ontheemden. Ongeveer 15 % van de huishoudens ontvangt geldtransfers vanuit de diaspora. Dit totale bedrag wordt geschat op \$1,3 biljoen per jaar of bijna 20 % van het bruto nationale product.⁴⁵²

De formele economie speelt zich voornamelijk af in Mogadishu en enkele regionale hoofdsteden.⁴⁵³ Mogadishu is een van de snelst groeiende verstedelijkte gebieden ter wereld. Dit wordt voornamelijk toegeschreven aan de verbetering van de veiligheid, het economisch potentieel en de ontheemding. De Somalia Economic Update (SEU) van de Wereldbank toont aan dat 70 % van het bbp van Somalië is gebaseerd op de economische activiteit in de stedelijke gebieden.⁴⁵⁴

8.4. Gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting

EASO stelt in haar rapport van december 2017 dat betrouwbare gegevens over de meeste indicatoren voor de menselijke ontwikkeling (*human development indicators*) niet beschikbaar zijn of significante statistische onzekerheden bevatten.⁴⁵⁵ Dit geldt voor alle gegevens in dit hoofdstuk.

8.4.1. Gezondheidszorg

De gezondheidszorg is ondermaats in Somalië.⁴⁵⁶ De conflicten en de politieke instabiliteit hebben een ernstige impact op de basisvoorzieningen. Een aanzienlijk deel van de bevolking moet het zonder basisgezondheidszorg stellen.⁴⁵⁷ Door het langdurige conflict is het gezondheidszorgsysteem gefragmenteerd en grotendeels geprivatiseerd door het ontbreken van functionerende openbare voorzieningen.⁴⁵⁸

⁴⁴⁷ Xinhua, 02/08/2019, [url](#); Reuters, 09/09/2019, [url](#)

⁴⁴⁸ Xinhua, 02/08/2019, [url](#)

⁴⁴⁹ IIED (Kamau C., Bonnet C., Mohamed A. M. et al.), 01/2019, p. 3, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 9, [url](#)

⁴⁵⁰ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 9, [url](#)

⁴⁵¹ UN Security Council, 02/05/2018, pp. 3-4, [url](#)

⁴⁵² UN Security Council, 15/05/2019, pp. 4-5, [url](#)

⁴⁵³ Heritage, 26/01/2019, [url](#)

⁴⁵⁴ The World Bank, 07/09/2017, [url](#)

⁴⁵⁵ EASO, 20/12/2017, p. 59, [url](#)

⁴⁵⁶ International Medical Corps, Somalia, 06/2018, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 35, [url](#)

⁴⁵⁷ Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 11/05/2018, [url](#)

⁴⁵⁸ Oxford Policy Management (Zaman R.), 10/2018, [url](#)

In de praktijk is alleen eerstelijnsgezondheidszorg beschikbaar. Deze zorg wordt vaak voorzien door internationale organisaties en is gratis. Patiënten betalen soms voor de nodige medicijnen. De mogelijkheden voor toegang tot gespecialiseerde zorg, zoals chirurgie en kankerbehandelingen, zijn beperkt. Deze gespecialiseerde behandelingen zijn enkel beschikbaar in privéziekenhuizen en zijn duur. Patiënten die een specifieke behandeling nodig hebben, reizen daarom naar Somaliland, Kenya of Ethiopië.⁴⁵⁹

Mogadishu telt 61 ziekenhuizen waarvan 11 publieke en 50 privéklinieken zijn. Daarnaast zijn er 91 gezondheidscentra (74 private en 17 gerund door ngo's).⁴⁶⁰ In de hoofdstad is er een ziekenhuis voor geesteszieken.⁴⁶¹ Enkele ziekenhuizen die door derde landen zoals de VAE of Turkije worden gefinancierd verstrekken kosteloze of betaalbare zorgen aan inwoners van de hoofdstad, aldus de lokale pers.⁴⁶²

Een van de grootste publieke ziekenhuizen in het land is het Banadir Hospital in Mogadishu. Door financiële problemen kan het ziekenhuis de zorg niet altijd gratis aanbieden. Voor een poliklinische consultatie rekent het ziekenhuis tussen \$5 en \$10. Het rekent ook een kleine vergoeding aan voor de kinderopvang in het ziekenhuis. Een directeur van een ander ziekenhuis verklaarde begin 2018 aan de Finse COI-onderzoeksdienst dat alle patiënten worden behandeld, ook diegene die de vergoeding moeilijk kunnen betalen zoals de IDP's. In deze gevallen kan er onderhandeld worden over de prijs. Maar niet alle ziekenhuizen zijn zo flexibel.⁴⁶³

De toegang tot de gezondheidszorg voor de IDP's is slechter dan voor de overige inwoners van Mogadishu, volgens een onderzoek van ReDSS.⁴⁶⁴

De distributie van medicijnen in Somalië is voornamelijk in handen van particuliere apotheken. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie zijn er medicijnen aanwezig voor de meest voorkomende ziektes. Er is geen controle over de kwaliteit van de medicijnen.⁴⁶⁵

8.4.2. Onderwijs

Volgens een onderzoek van Mercy Corps en de ngo Global Coalition to Protect Education from Attack (GCPEA) heeft Somalië een van de laagste inschrijvingspercentages ter wereld in de basisschool en het middelbaar onderwijs (respectievelijk 30 % en 26 %).⁴⁶⁶ Het gebrek aan onderwijskansen is een belangrijke bron van frustratie voor jongeren.⁴⁶⁷

De United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) schat dat er 4,4 miljoen kinderen niet naar school gaan wat bijna de helft van de geschatte jongerenbevolking betreft (9,2 miljoen).⁴⁶⁸ Het United Nations Children's Fund (UNICEF) meldt dat meer dan 3 miljoen van de geschatte 4,9 miljoen kinderen niet naar school gaan.⁴⁶⁹

Mogadishu telt ongeveer 250 basisscholen (waaronder 222 privéscholen), 200 middelbare scholen en ongeveer 100 instellingen voor hoger onderwijs. Vele scholen zijn in privéhanden en kunnen

⁴⁵⁹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 35, [url](#)

⁴⁶⁰ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#)

⁴⁶¹ Hassan S., 24/08/2017, [url](#)

⁴⁶² Horseed Media, 04/06/2015, [url](#); Hiiraan Online, 17/06/2016, [url](#)

⁴⁶³ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, pp. 35-36, [url](#)

⁴⁶⁴ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#)

⁴⁶⁵ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 37, [url](#)

⁴⁶⁶ Mercy Corps, 04/2018, p. 8, [url](#); GCPEA, 11/05/2018, [url](#)

⁴⁶⁷ Mercy Corps, 04/2018, p. 8, [url](#)

⁴⁶⁸ UNSOM, 25/07/2018, [url](#)

⁴⁶⁹ UNICEF via ReliefWeb, 30/06/2019, p. 2, [url](#)

onbetaalbaar zijn, zeker voor de ontheemden in de stad.⁴⁷⁰ Door de hoge schoolkosten sturen veel ontheemden hun kinderen naar de *madrassas* (koranscholen).⁴⁷¹

Het onderwijs wordt in Somalië voornamelijk aangeboden door particulieren of internationale organisaties. De federale overheid tracht de leiding van bepaalde scholen over te nemen. In augustus 2018, bijvoorbeeld, neemt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Hoger Onderwijs het bestuur over van 24 scholen in Mogadishu.⁴⁷²

Beperkt onderzoek door USAID in 2018 suggereert dat de kwaliteit van het onderwijs niet voldoet.⁴⁷³ Onderzoek van de Wereldbank stelt dat in de regio Benadir 20,1 % van de leerkrachten in het lager onderwijs en 21,1 % in het middelbaar onderwijs gekwalificeerd zijn om les te geven. In Mogadishu betaalt de federale overheid 8 % van het totaal aantal leerkrachten. Het loon van leerkrachten hangt voornamelijk af van diverse instanties, nationale en internationale ngo's.⁴⁷⁴

Begin augustus 2018 start het nieuwe schooljaar met een nieuw schoolsysteem. Het 4-4-4-systeem voorziet vier jaar lager en vier jaar basisonderwijs gevolgd door vier jaar secundair onderwijs. De schoolkalender wordt ook geüniformeerd en bestaat uit twee schooltermijnen: de eerste van januari tot mei en de tweede van augustus tot december.⁴⁷⁵ In november 2018 lanceert de EU samen met de Duitse ambassade en de Somalische regering een project om het technische, beroepsgerichte onderwijs te rehabiliteren in Mogadishu. Volgens de EU leidt de toegenomen stabiliteit ertoe dat steeds meer jongeren toetreden tot het basis- en secundaire onderwijs.⁴⁷⁶

Er is geen nationaal curriculum in Somalië. In 2018 heeft het ministerie van Onderwijs het curriculum voor de eerste tot en met de vierde graad afgerond en lesmateriaal uitgewerkt. Alle 24 openbare scholen in Mogadishu maken gebruik van dit door de overheid ontwikkelde curriculum. Voor de overige graden in het basis- en secundair onderwijs heeft het ministerie nog geen curricula opgesteld.⁴⁷⁷

Het onderwijs in de door de regering geleide scholen is gratis, volgens een onderzoek van de Somali Public Agenda van april 2019.⁴⁷⁸ Een onderzoek van de Finse COI-onderzoeksdienst stelt echter dat alle onderwijsvormen betalend zijn. Zelfs scholen die door ngo's worden gerund en beweren gratis onderwijs te geven, rekenen "service fees" aan voor onder andere lesmateriaal. Het schoolgeld varieert van school tot school maar ligt meestal tussen de \$10 en \$15 per maand.⁴⁷⁹ Somali Public Agenda stelt dat ondanks de inspanningen van de overheid om kinderen in te schrijven in de publieke scholen, de kinderen van minder gegoede gezinnen uit de boot vallen. Veel gezinnen niet op de hoogte van het gratis onderwijsaanbod.⁴⁸⁰

Verschillende IDP-kampen in Mogadishu voorzien een gratis onderwijsprogramma. In juni 2018 zijn 600 kinderen onder de zestien jaar oud ingeschreven, afkomstig van IDP-kampen in de districten Kahda, Dayniile, Hodan en Lafole in Mogadishu. Somalische studenten geven op vrijwillige basis les aan deze ontheemde kinderen.⁴⁸¹ In maart 2019 starten 120 vrouwen uit verschillende

⁴⁷⁰ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#); World Bank Group, 08/2019, p. 4, [url](#)

⁴⁷¹ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#)

⁴⁷² Somali Public Agenda, 10/04/2019, p. 1, [url](#)

⁴⁷³ USAID, 23/11/2018, [url](#)

⁴⁷⁴ World Bank Group, 08/2019, p. 23, [url](#)

⁴⁷⁵ UNSOM, 24/07/2018, [url](#)

⁴⁷⁶ European External Action Service, 03/11/2018, [url](#)

⁴⁷⁷ Somali Public Agenda, 10/04/2019, p. 1, [url](#)

⁴⁷⁸ Somali Public Agenda, 10/04/2019, p. 2, [url](#)

⁴⁷⁹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 33, [url](#)

⁴⁸⁰ Radio Ergo, 02/05/2019, [url](#)

⁴⁸¹ Radio Ergo, 13/06/2018, [url](#); Their World, 12/07/2018, [url](#)

vluchtelingenkampen met een gratis alfabetiseringscursus in de Mohamud Mire-school in het district Waaberi.⁴⁸²

Volgens de European External Action Service (EEAS) schrijven 79.000 leerlingen, een recordaantal, zich in voor de nationale examens in mei 2019.⁴⁸³ De examens worden uitgesteld omdat examenopdrachten verspreid werden via sociale media. In Mogadishu komen duizenden studenten op straat om te protesteren tegen deze maatregel. Een tweede examenronde wordt eind mei 2019 georganiseerd.⁴⁸⁴

Op 25 juni 2019 studeren voor de eerste keer in bijna drie decennia tijd studenten af aan de Somali National University in Mogadishu. Deze universiteit was door de burgeroorlog 23 jaar gesloten en heropende in 2014.⁴⁸⁵

8.4.3. Werkgelegenheid

Verschillende bronnen geraadpleegd door EASO stellen dat de werkloosheid in Somalië hoog is, tussen de 50 % en 65 %.⁴⁸⁶ Ook volgens IMF is de werkloosheid erg hoog is,⁴⁸⁷ maar het globaal overzicht van de werkloosheid door IMF in 2019 bevat geen data voor Somalië.⁴⁸⁸

Er is weinig werkgelegenheid voor jongeren in Somalië.⁴⁸⁹ Volgens een VN-rapport geciteerd door Goobjoob News is 71 % van de Somalische bevolking onder de 30 jaar oud en is ongeveer 67 % van de jongeren werkloos, het hoogste percentage ter wereld.⁴⁹⁰ Werkloosheid is een van de belangrijkste drijfveren voor jongeren om te migreren.⁴⁹¹ Tijdens de International Labour Conference in Genève in juni 2019 zegt de voorzitter van de Somalische vakbondsfederatie, Omar Faruk Osman, dat de werkloosheid en het gebrek aan degelijk werk voor de jeugd fundamentele oorzaken zijn van de instabiliteit in het land.⁴⁹² De onafhankelijke VN-expert over de mensenrechtensituatie in Somalië, Bahame Tom Mukirya Nyanduga, benoemt de jeugdwerkloosheid als een van de uitdagingen.⁴⁹³

8.4.4. Huisvesting

Mogadishu is de dichtstbevolkte stad in Afrika.⁴⁹⁴ De Wereldbank waarschuwt dat de steden in Somalië het tempo van deze snelle groei niet kunnen bijhouden. De steden zijn er niet in geslaagd het hoofd te bieden aan de toegenomen vraag naar grond, huisvesting, basisvoorzieningen en werkgelegenheid. De gevolgen zijn ongecontroleerde uitbreiding, groeiende sloppenwijken en de versnelde achteruitgang van het milieu. Gevreesd wordt dat door de grote instroom van mensen de clandynamieken verschuiven en de al kwetsbare sociale structuren kunnen destabiliseren. De snelle groei van de stedelijke bevolking, de hoge werkloosheid (vooral onder jongeren), de inkomensongelijkheid, het gebrek aan toegang tot basisvoorzieningen en het onvermogen van de

⁴⁸² Radio Ergo, 23/08/2019, [url](#)

⁴⁸³ Deze door de overheid georganiseerde eindexamens voor het basis- en secundair onderwijs werden in 2016 opnieuw ingericht. Toen schreven 3.410 studenten zich hiervoor in. Bron: EEAS, 03/06/2019, [url](#)

⁴⁸⁴ AFP via Daily Nation, 14/05/2019, [url](#); Garowe Online, 14/05/2019, [url](#); BBC News, 14/05/2019, [url](#)

⁴⁸⁵ Pulse (Tubei G.), 25/06/2019, [url](#)

⁴⁸⁶ EASO, 20/12/2017, p. 52, [url](#)

⁴⁸⁷ International Monetary Fund (IMF), 26/02/2019, p. 5, [url](#)

⁴⁸⁸ International Monetary Fund (IMF), 2019, [url](#)

⁴⁸⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 23/11/2017, p. 17, [url](#)

⁴⁹⁰ Goobjoob News, 19/10/2018, [url](#)

⁴⁹¹ The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), 11/04/2018, p. 8, [url](#)

⁴⁹² Shabelle Media Network, 19/06/2019, [url](#)

⁴⁹³ OHCHR, 25/07/2019, [url](#)

⁴⁹⁴ VOA, 11/12/2018, [url](#)

overheid om in te grijpen, dragen allemaal bij tot een grotere kwetsbaarheid van de steden. Mogadishu, Merca en Kismayo zijn uitgeroepen tot de drie meest kwetsbare steden ter wereld. Stedelijke kwetsbaarheid, met name in Mogadishu, kan een grote invloed hebben op de ontluikende stabiliteit van Somalië volgens een analyse van de Wereldbank.⁴⁹⁵

Volgens een rapport van de Finse COI-onderzoeksdienst van 2018 leidt de bevolkingsgroei in de stad tot meer landconflicten. Somaliërs die vanuit de diaspora terugkeren, eisen het land op dat ooit toebehoorde aan hun directe of uitgebreide familie. Dit heeft tot uitzettingen geleid in de ontheemdenkampen in de stad. Er bestaat geen afdoend wettelijk kader om deze gronddisputen te regelen. Volgens een internationale ontwikkelingsorganisatie, geraadpleegd door de Finse COI-onderzoekers, zullen conflicten over grondbezit wellicht toenemen.⁴⁹⁶

De grondprijs in Mogadishu is sinds 2012 naar schatting vertienvoudigd, aldus een rapport van IEDD van januari 2019. Verschillende factoren verklaren die stijging: de verwarring over het eigendomsrecht door het gebrek aan een officiële regelgeving over grondrecht, het onrechtmatig verwerven van openbare gronden door particulieren, de instroom van IDP's en de toename van het aantal terugkeerders. Tenslotte is er, als laatste factor, ook de aanwezigheid van buitenlanders, inclusief de internationale ontwikkelingsorganisaties, die het zich wel kunnen veroorloven hoge prijzen te betalen voor onroerend goed.⁴⁹⁷

⁴⁹⁵ World Bank, 19/10/2018, p. 5, [url](#)

⁴⁹⁶ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#)

⁴⁹⁷ IIED, 01/2019, p. 3, [url](#)

9. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk

Sinds 2011 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) zich driemaal uitgesproken over de veiligheidssituatie in Mogadishu en over het bestaan van een reëel risico op een behandeling strijdig met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) voor al wie in Mogadishu verblijft. In een arrest van juni 2011 oordeelt het EHRM dat “the violence in Mogadishu was of such a level of intensity that anyone in the city would be at real risk of treatment contrary to Article 3 of the Convention”.⁴⁹⁸ In een arrest van september 2013 schat het Hof de situatie anders in. Het stelt vast dat AS Mogadishu niet langer in handen heeft, dat er geen frontlijngevechten of bombardementen meer plaatsvinden in de hoofdstad en dat het aantal burgerdoden is gedaald:

“[A]lthough the human rights and security situation in the city was serious and fragile and in many ways unpredictable, it was not of such a nature as to place everyone present there at a real risk of treatment contrary to Article 3.”⁴⁹⁹

In een laatste arrest van september 2015, waarvoor het zich baseert op rapporten van de Noorse, Deense en Zweedse migratiediensten, op een arrest van het United Kingdom Upper Tribunal en op documenten van de VN⁵⁰⁰, erkent het Hof dat de veiligheidssituatie in Mogadishu “serious and fragile” blijft, maar dat de situatie niet verslechterd is sinds 2013. Het Hof oordeelt dus opnieuw dat er geen sprake is van een reëel risico op een met artikel 3 van het EHRM strijdige behandeling voor al wie in Mogadishu aanwezig is (“everyone who is present in the city”).⁵⁰¹

Het Hof, dat zich in het arrest van september 2015 uitspreekt over een alleenstaande Somalische vrouw, voegt hieraan toe dat de situatie bij terugkeer naar Mogadishu van alleenstaande vrouwen zonder toegang tot bescherming van een mannelijk netwerk wel een dergelijk reëel risico inhoudt:

“In the Court’s view, it may be concluded that a single woman returning to Mogadishu without access to protection from a male network would face a real risk of living in conditions constituting inhuman or degrading treatment under Article 3 of the Convention.”⁵⁰²

Bij de arresten van september 2013 en september 2015 noemen telkens twee van de zeven rechters in een afwijkende opinie de analyse van het Hof gebrekkig en haar conclusies voorbarig:

“[The Court] has failed to include in its assessment the reality of massive internal displacement of persons and the unpredictability of the still volatile situation in the Somali capital.”⁵⁰³

In 2015 schrijven de twee afwijkende rechters dat het Hof de algemene situatie in Somalië, zoals beschreven in verschillende internationale rapporten, op overdreven wijze relativeert (*downplaying*). Ze verzetten zich in het bijzonder tegen de gedwongen terugkeer van een alleenstaande vrouw die jarenlang in Zweden leefde naar een “dysfunctionele” maatschappij die vijandig staat tegenover haar status.⁵⁰⁴

⁴⁹⁸ ECHR, 28/06/2011 [Final 28/11/2011], [url](#); ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁹⁹ ECHR, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#); ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁵⁰⁰ Het gaat onder meer om de volgende rapporten: Danish Immigration Service, Landinfo, 12/03/2014, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 20/01/2014, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 29/04/2015, [url](#); UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, [url](#); UN Security Council, 12/05/2015, [url](#)

⁵⁰¹ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁵⁰² ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁵⁰³ ECHR, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#)

⁵⁰⁴ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

In september 2014 stelt de Immigration and Asylum Chamber van het Upper Tribunal van het Verenigd Koninkrijk, een administratieve beroepsrechtbank, *country guidance* op voor gedwongen terugkeer naar Somalië:

“Generally, a person who is ‘an ordinary civilian’ (i.e. not associated with the security forces; any aspect of government or official administration or any NGO or international organisation) on returning to Mogadishu after a period of absence will face no real risk of persecution or risk of harm such as to require protection under Article 3 of the ECHR or Article 15(c) of the Qualification Directive. In particular, he will not be at real risk simply on account of having lived in a European location for a period of time of being viewed with suspicion either by the authorities as a possible supporter of Al Shabaab or by Al Shabaab as an apostate or someone whose Islamic integrity has been compromised by living in a Western country.”⁵⁰⁵

Het Upper Tribunal stelt dat het aantal burgerdoden in Mogadishu sinds 2011 gedaald is, voornamelijk omdat er een einde kwam aan de openlijke oorlogsvoering binnen de stad en AS haar toevlucht neemt tot operaties tegen zorgvuldig geselecteerde doelwitten. Het gerechtshof meent voorts dat men redelijkerwijs van een gewone burger kan verwachten dat hij het persoonlijke risico slachtoffer te worden van een aanslag van AS kan verminderen door zones en instellingen te vermijden die als doelwitten van de islamistische beweging kunnen beschouwd worden. Anderzijds dient betrokkene wel toegang te hebben tot een familiaal netwerk of het netwerk van een meerderheidsclan. Bij afwezigheid van dergelijke steun dienen volgens de rechtbank bijkomende afwegingen te worden gemaakt, zoals de situatie voor vertrek uit Mogadishu, de duur van de afwezigheid of de toegang tot werkgelegenheid of financiële middelen.⁵⁰⁶

Noch het EHRM, noch het Britse Upper Tribunal spreken zich tijdens de onderzoeksperiode van deze COI Focus opnieuw uit over de situatie in Mogadishu en de terugkeer naar Somalië via de hoofdstad.

⁵⁰⁵ UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#); UK Home Office, 06/09/2018, p. 10, [url](#)

⁵⁰⁶ UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#)

Samenvatting

Volgens de rapporten van de secretaris-generaal van de VN van mei en augustus 2019 blijft de veiligheidssituatie in Somalië onstabiel.

Mogadishu wordt tijdens de verslagperiode getroffen door regelmatige terreuraanslagen, meestal met geïmproviseerde explosieven, door doelgerichte aanslagen tegen personen verbonden aan de overheid of internationale organisaties en door morteraanvallen. AS is tijdens deze verslagperiode de belangrijkste verantwoordelijke voor het geweld in de hoofdstad. De aanslagen viseren zowel overheidsgebouwen, overheidsfunctionarissen en veiligheidstroepen als populaire restaurants en hotels. Hierbij vallen soms burgerdoden. De burgermeester en tevens gouverneur van Mogadishu sterft in augustus 2019 door een aanslag van AS. Verschillende bronnen melden dat AS haar acties verhoogt in Mogadishu als reactie op de stijging van het aantal droneaanvallen op AS-doelwitten in de rurale gebieden. In vergelijking met de vorige verslagperiode is het geweld door ISS afgenomen in de hoofdstad. ACLED registreert één dergelijk incident.

Tijdens de referentieperiode stellen verschillende bronnen een stijging van het geweld in de hoofdstad vast in de maanden februari, maart, april en juli 2019.

Naast gewelddaden opgeëist door of toegeschreven aan AS, zijn er tijdens de verslagperiode ook nog andere actoren verantwoordelijk voor geweld in de hoofdstad. ACLED vermeldt incidenten die het gevolg zijn van clanconflicten, criminaliteit en conflicten over grondbezit waarbij burgerdoden kunnen vallen. Burgers zijn soms het slachtoffer van kruisvuur door geweld tussen de verschillende strijdende partijen in de stad.

Officiële cijfergegevens over incidenten en (burger)slachtoffers in Mogadishu zijn niet beschikbaar. In de verslagperiode klasseert ACLED 127 incidenten als *violence against civilians* met 174 dodelijke slachtoffers. Burgers worden soms doelbewust (bijvoorbeeld burgers werkzaam in de administratie en zakenlui) en soms als omstaander het slachtoffer van incidenten binnen de categorie *explosions/remote violence*.

Verschillende bronnen wijzen op het wanbeheer, de corruptie, de clanrivaliteit, de slechte coördinatie binnen de veiligheidsdiensten en het gebrek aan civiele controle. AS is diep geïnfiltreerd in de veiligheidsdiensten. Bij de ordehandhaving en veiligheidsoperaties in Mogadishu doen zich misbruiken voor. Volgens verschillende bronnen heerst er een klimaat van straffeloosheid. De veiligheidsdiensten slagen er niet in de burgerbevolking afdoende te beschermen tegen het terreurgeweld. Hierdoor beroepen de burgers zich op andere gewapende groepen (zoals clanmilities, privé-milities en AS) voor hun bescherming.

Volgens verschillende bronnen biedt clanaffiliatie een beperkte bescherming tegen de belangrijkste veiligheidsproblemen in Mogadishu. De clan waartoe een persoon behoort biedt geen bescherming tegen indirect geweld ("being in the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval door een onbekende dader of tegen een aanslag van AS. Wel kan de clan als afschrikkingsmiddel fungeren voor gewelddadige misdrijven.

Bepaalde hoofdstedelijke districten zijn veiliger dan andere. De geraadpleegde bronnen stellen dat de overheid in bepaalde districten in het noorden nauwelijks of niet aanwezig is. De districten Heliwaa, Yaaqshiid en Dayniile worden door de geraadpleegde bronnen als onveilig bestempeld.

In en rondom de hoofdstad wonen er volgens het UNHCR 497.000 ontheemden verspreid over 480 informele nederzettingen. In deze buurten woont het kwetsbaarste deel van de bevolking: naast IDP's ook economische vluchtelingen zoals armen en terugkeerders. Terugkeerders uit de diaspora, Kenia, Libië en Jemen, settelen zich ook meestal in de hoofdstad. Tijdens de verslagperiode zijn 68.000 nieuwe IDP's in de stad aangekomen.

Door het gebrek aan basisvoorzieningen en geschikte huisvesting lopen de ontheemden in de verschillende informele nederzettingen in de stad het risico op een tweede ontheemding. Somaliërs die terugkeren claimen de grond van hun familie. Dit heeft, onder andere, geleid tot ontruiming van duizenden ontheemden. De gedwongen ontruiming en het uitblijven van een structurele oplossing rond grondbezit in de hoofdstad verhogen de spanningen in de hoofdstad. Volgens verschillende bronnen zijn IDP's het kwetsbaarste voor seksueel geweld, in het bijzonder vrouwen en kinderen.

Meerdere bronnen signaleren positieve ontwikkelingen in de hoofdstad, zoals de heropleving van de economische activiteit en een verbetering van sociale basisdiensten, zoals gezondheidszorg en onderwijs. Toegang tot gezondheidszorg en onderwijs blijft moeilijk, voornamelijk voor de ontheemden in de stad. Tijdens de referentieperiode sluit de lokale overheid soms delen van de stad af voor verkeer in geval van een terreurdreiging. Deze veiligheidsmaatregel beperkt de bewegingsvrijheid van de bewoners. De heraanleg van het wegennetwerk in de hoofdstad ging van start tijdens deze verslagperiode.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een medewerker van de communicatiedienst van ACLED, e-mail, 12/09/2019, 25/09/2019, communications@acleddata.com

Hansen S. J., professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika en AS, e-mail, 24/08/2019, stig.hansen@nmbu.no

Internationale veiligheidsanalysedienst, analist, e-mail, 30/09/2018, 03/12/2018, 04/12/2018, 05/12/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Geschreven en audiovisuele bronnen

100Reporters, *Asylum for Sale Refugees Say Some U.N. Workers Demand Bribes for Resettlement*, 06/04/2019, <https://100r.org/2019/04/unhcr-corruption-refugee-resettlement/> [geraadpleegd op 24/09/2019]

252 Politics, *Syrian doctor wounded in IED explosion in Mogadishu*, 22/01/2019, <https://252politics.com/index.php/2019/01/22/syrian-doctor-wounded-in-ied-explosion-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 29/09/2019]

7DNews (Osman A.), *Somalia Makes Security Changes Following Reports of Al-Shabaab Intelligence Infiltration*, 28/07/2018, <https://7dnews.com/news/somalia-makes-security-changes-following-reports-of-al-shabaab-intelligence-infiltration> [geraadpleegd op 22/01/2019]

7D News (Osman A.), *Al-Shabab and Isis Taxes Compete for Somalia Resources*, 05/12/2018, <https://7dnews.com/news/al-shabab-and-isis-taxes-compete-for-somalia-resources> [geraadpleegd op 15/09/2019]

AAWSAT, *Turkey Opens Largest Foreign Military Base in Somalia*, 01/10/2017, <https://aawsat.com/english/home/article/1039126/turkey-opens-largest-foreign-military-base-somalia> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Africa News, *Somali President Farmaajo declares 'war' on terror groups*, 06/04/2017, <https://www.africanews.com/2017/04/06/somali-president-farmaajo-declares-war-against-terror-groups/> [geraadpleegd op 01/08/2019]

Africa News, *Somali capital suffers seventh Al-Shabaab attack - in a week*, 28/03/2019, <https://www.africanews.com/2019/03/28/somali-capital-suffers-seventh-al-shabaab-attack-in-a-week/> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Africa News, *Qatar airways begin operation in Somalia*, 01/07/2019, <https://www.africanews.com/2019/07/01/qatar-airways-begin-operation-in-somalia/> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Africa Times, *Aid agencies in Yemen work to evacuate Somali, Ethiopian refugees*, 31/05/2019, <https://africatimes.com/2019/05/31/aid-agencies-in-yemen-work-to-evacuate-somali-ethiopian-refugees/> [geraadpleegd op 27/09/2019]

African Union, *Communiqué*, 27/06/2018, <http://www.peaceau.org/uploads/psc.782.com.amisom.27.06.2018.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *AMISOM Background*, s.d., <http://amisom-au.org/amisom-background/> [geraadpleegd op 01/08/2019]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Sector 1 profile Mogadishu*, 25/08/2016, <http://amisom-au.org/wp-content/uploads/2013/11/Sector-1-Mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 19/07/2019]

Africa up close (Williams P.D.), *Military Integration After Civil Wars: Any lessons for Somalia?*, 17/11/2014, <https://africaupclose.wilsoncenter.org/military-integration-after-civil-wars-any-lessons-for-somalia/> [geraadpleegd op 01/06/2017]

Agence France-Presse (AFP) via le Figaro, *Somalie: Hassan Cheikh Mohamoud élu*, 10/09/2012, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2012/09/10/97001-20120910FILWWW00718-somalie-hassan-cheikh-mohamoud-elu.php> [geraadpleegd op 30/09/2019]

- Agence France-Presse (AFP) via Daily Nation, *Somali pupils protest exam cancellation after leak*, 14/05/2019, <https://www.nation.co.ke/news/africa/Somali-pupils-protest-exam-cancellation/1066-5114954-1f9kq6/index.html> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- Associated Press (AP) via News 24, *Deputy chief of ISIS-linked group in Somalia killed: Officials*, 23/10/2018, <https://www.news24.com/Africa/News/deputy-chief-of-isis-linked-group-in-somalia-killed-officials-20181023> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Associated Press (AP) (Guled A.), *Bloody rivalry erupts between al-Shabab, IS group in Somalia*, 06/12/2018, <https://www.apnews.com/1982417577f5465a97dc87352cb10152> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Al Jazeera (Mohamed H.), *Why is Mogadishu still a frequent target for attacks?*, 22/10/2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/mogadishu-frequent-target-attacks-171022054936679.html> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Al Jazeera, *Car bomb attack in Somalia's Mogadishu kills at least 11 people*, 04/02/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/02/car-bomb-attack-somalia-mogadishu-kills-people-190204092000574.html> [geraadpleegd op 29/09/2019]
- Al Jazeera, *Car bomb blast 'kills 15' in Somalia's Mogadishu*, 28/03/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/03/8-killed-car-bomb-mogadishu-190328110849696.html> [geraadpleegd op 29/09/2019]
- Al Jazeera, *Somalia: At least 9 killed in Mogadishu car explosion*, 22/05/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/05/killed-mogadishu-car-explosion-190522100407045.html> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Al Jazeera, *Somalia: Car bomb explodes near Mogadishu airport*, 22/07/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/07/somalia-car-bomb-explodes-mogadishu-airport-190722105815535.html> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Al Jazeera, *Death toll from Mogadishu mayor office suicide attack rises to 11*, 25/07/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/07/death-toll-mogadishu-mayor-office-suicide-attack-rises-11-190725153550447.html> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Al Jazeera, *Mogadishu mayor wounded, officials killed in suicide attack. Bombing claimed by al-Shabab took place shortly after a visit by the new UN envoy to Somalia, say officials*, 25/07/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/07/suicide-bomber-detonates-explosives-mogadishu-mayor-office-190724144311162.html> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Al Jazeera, *Mogadishu Mayor Omar Osman dies in hospital after suicide attack*, 01/08/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/08/mogadishu-mayor-osman-dies-hospital-suicide-attack-190801134839540.html> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Amnesty International (AI), *Nowhere else to go forced returns of Somali refugees from Dadaab refugee camp, Kenya*, 14/11/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR3251182016ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Amnesty International (AI), *Amnesty International Report 2016/17 - The State of the World's Human Rights - Somalia*, 22/02/2017, <https://www.ecoi.net/en/document/336580> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Amnesty International (AI), *Not time to go home: unsustainable returns of refugees to Somalia*, 21/12/2017, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr52/7609/2017/en/> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- Amnesty International (AI), *Kenya must not force refugees back to Somalia by closing Dadaab camp*, 26/03/2019, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/03/kenya-must-not-force-refugees-back-to-somalia-by-closing-dadaab-camp/> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- Anadolu Agency (AA), *Twin bomb blasts kill at least 2 in Somali capital*, 25/08/2019, <https://www.aa.com.tr/en/africa/twin-bomb-blasts-kill-at-least-2-in-somali-capital/1564784> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- ANSA via Infomigrants, *Yemen: UNHCR helps Somali refugees return home*, 05/06/2019, <https://www.infomigrants.net/en/post/17323/yemen-unhcr-helps-somali-refugees-return-home> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- Arab24, *Somalia - Deteriorating security situation in Mogadishu*, 30/03/2019, <https://arab24.com/portal/index.php/arab24-stories/somalia/item/14228-2019-03-30-14-50-17> [geraadpleegd op 01/08/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Vannice C.), *Has Kenya's participation in AMISOM bolstered them as a regional power?*, 23/06/2018, <https://www.acleddata.com/2018/06/23/has-kenyas-participation-in-amisom-bolstered-them-as-a-regional-power/> [geraadpleegd op 10/09/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *ACLED introduces new event types and sub-event types*, 14/03/2019, <https://www.acleddata.com/2019/03/14/aced-introduces-new-event-types-and-sub-event-types/> [geraadpleegd op 11/07/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Regional overview, Africa*, 02/04/2019, <https://www.acleddata.com/2019/04/02/regional-overview-africa-2-april-2019/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2827/> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED). Guide for Media Users*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2820/> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Coding review Process*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/3705/> [geraadpleegd op 21/05/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Regional Overview Africa*, 02/04/2019, <https://www.acleddata.com/2019/04/02/regional-overview-africa-2-april-2019/> [geraadpleegd op 02/08/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Regional Overview – Africa – 21 May 2019*, 21/05/2019, <https://www.acleddata.com/2019/05/21/regional-overview-africa-21-may-2019/> [geraadpleegd op 24/08/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Data Africa*, via export tool geraadpleegde update: 31/08/2019, <https://www.acleddata.com/data/> [geraadpleegd op 02/09/2019]

Associated Press (AP) (Guled A.), *Somalia's new president appoints prime minister*, 23/02/2017, <https://apnews.com/39dee05fb8634cbea7da86e75eb81c86> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Associated Press (AP) via VOA, *Officials: Deputy Chief of IS-Linked Group in Somalia Killed*, 23/10/2018, <https://www.voanews.com/a/officials-deputy-chief-of-is-linked-group-in-somalia-killed/4625652.html> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Associated Press (AP), *Bloody rivalry erupts between al-Shabab, IS group in Somalia*, 06/12/2018, <https://www.apnews.com/1982417577f5465a97dc87352cb10152> [geraadpleegd op 10/09/2019]

Associated Press (AP), *The Latest: Death toll in Mogadishu car bombing up to 16*, 28/03/2019, <https://www.apnews.com/e8ef2b3a9bc44c4d85fcd6d076e06d8> [geraadpleegd op 29/09/2019]

Association of European Parliamentarians with Africa (AWEPA) (Abukar A.), *Somalia: A Brief Country Report*, 22/09/2015, <http://www.epd.eu/wp-content/uploads/Somalia-Brief-Country-Report.pdf> [geraadpleegd op 17/07/2019]

Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD) via European Country of Origin Information Network (Ecoi), *Anfragebeantwortung zu Somalia: Informationen zur Sicherheitslage in Ceelasha Biyaha (Elasha Biyaha)*, 13/05/2015, <https://www.ecoi.net/en/document/1052515.html> [geraadpleegd op 18/09/2019]

BBC News, *Somalia Islamists abandon Kismayo amid AU attack*, 29/09/2012, <https://www.bbc.com/news/world-africa-19769058> [geraadpleegd op 27/09/2019]

BBC News, *Somalie : le maire de Mogadiscio limogé*, 21/01/2018, <https://www.bbc.com/afrique/region-42765784> [geraadpleegd op 01/08/2019]

BBC News, *Somalia's al-Shabab militants attack ministry*, 23/03/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47681438> [geraadpleegd op 04/09/2019]

BBC News, *Somalia postpones exams after papers leaked on social media*, 14/05/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-48267252> [geraadpleegd op 30/09/2019] [geraadpleegd op 27/09/2019]

BBC News, *Suicide bomber kills six in attack on Mogadishu mayor's office*, 24/07/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-49100440> [geraadpleegd op 27/09/2019]

BBC News, *Abdirahman Omar Osman, Mogadishu mayor, dies after suicide bombing*, 01/08/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-49197036> [geraadpleegd op 10/09/2019]

Benadir Regional Administration (BRA) via Refworld, *Policy for Internally Displaced People and Returnees in Mogadishu*, 01/2019, <https://www.refworld.org/pdfid/5cb4953e4.pdf> [geraadpleegd op 22/09/2019]

Benadir Regional Administration (BRA), *About Benaadir*, 21/03/2019, <http://bra.gov.so/about-benaadir/> [geraadpleegd op 22/07/2019]

British Embassy Mogadishu via Africa News, *Somali National Army Personnel graduate from UK led training in Baidoa*, 30/08/2019, <https://www.africanews.com/2019/08/30/somali-national-army-personnel-graduate-from-uk-led-training-in-baidoa/> [geraadpleegd op 15/09/2019]

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA) (Tiwald A.), *Analyse der Staatendokumentation. Somalia. Lagekarten zur Sicherheitslage. Situation Maps: Security Situation*, 12/10/2015, http://www.ecoi.net/file_upload/1729_1445329638_soma-analyse-lagekarten-2015-10-12-endversion.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA), Staatssekretariat für Migration (SEM), *Sicherheitslage in Somalia. Bericht zur österreichisch-schweizerischen FFM*, 08/2017, http://www.ecoi.net/file_upload/5209_1502195321_ffm-report-somalia-sicherheitslage-onlineversion-2017-08-ke.pdf [geraadpleegd op 18/01/2018]

Center on International Cooperation (CIC) (Keating M., Abshir S.), *The Politics of Security in Somalia*, 04/2018, https://cic.nyu.edu/sites/default/files/politics_of_security_in_somalia_2018_final_0.pdf [geraadpleegd op 30/09/2019]

Center on International Cooperation (CIC), *Vanda Felbab-Brown*, 12/09/2019, <https://cic.nyu.edu/content/vanda-felbab-brown> [geraadpleegd op 30/09/2019]

CNN, *At least 6 killed, mayor wounded in suicide bombing in Somalia's capital*, 25/07/2019, <https://edition.cnn.com/2019/07/24/africa/somalia-mogadishu-suicide-bomb/index.html> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Columbia University (Stremlau N.), *Governance Without Government in the Somali Territories* in *Journal of International Affairs*, 09/01/2019, <https://jia.sipa.columbia.edu/governance-without-government-somali-territories> [geraadpleegd op 25/09/2019]

Center for Security Governance (Menkhaus K.) via ReliefWeb, *Non-State Security Providers and Political Formation in Somalia*, 05/04/2016, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/NSSPs_in_Somalia_April2016.pdf [geraadpleegd op 28/08/2019]

Combating Terrorism Center (CTC) (Warner J., Weiss C.), *A Legitimate Challenger? Assessing the Rivalry between al-Shabaab and the Islamic State in Somalia*, in: *CTC Sentinel*, vol 10, issue 10, 11/2017, https://ctc.usma.edu/app/uploads/2017/11/CTC-Sentinel_Vol10Iss10-18.pdf [geraadpleegd op 30/09/2019]

Combating Terrorism Center (CTC) (Warner J., Chapin E.), *Targeted Terror: The Suicide Bombers of al-Shabaab*, 01/02/2018, <https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/02/Targeted-Terror-3.pdf> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Combating Terrorism Center (CTC) (Anzalone C.), *Black Banners in Somalia: The State of al-Shabaab's Territorial Insurgency and the Specter of the Islamic State* in: *CTC Sentinel*, vol 11, issue 3, 01/03/2018, <https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/03/CTC-Sentinel-Vol11Iss3.pdf> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Combating Terrorism Center (CTC) (Weiss C.), *Reigning the Rivalry : The Islamic state in Somalia vs. Al-Shabaab* in: *CTC Sentinel*, vol 12, issue 4, 04/2019, <https://ctc.usma.edu/reigning-rivalry-islamic-state-somalia-vs-al-shabaab/> [geraadpleegd op 27/08/2019]

Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS), *COI Focus. Somalië. Veiligheidssituatie in Mogadishu (update)*, 25/03/2019, https://www.cgvs.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_somalie_veiligheidssituatie_in_mogadishu.pdf [geraadpleegd op 06/09/2019]

Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) - Cedoca, *Nota. ACLED: methodologie*, 21/05/2019, https://www.cgra.be/sites/default/files/content/download/files/nota_acled-methodologie_20190521.pdf [geraadpleegd op 21/05/2019]

Council for Foreign Relations (CFR), *Backgrounder, Somalia's Transitional Government*, 12/05/2008, <https://www.cfr.org/backgrounder/somalias-transitional-government> [geraadpleegd op 14/07/2019]

Council on Foreign Relations (CFR) (Felter C., Masters J., Sergie M. A.), *Al-Shabaab*, 31/01/2019, <https://www.cfr.org/backgrounder/al-shabab> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Daily Nation (Farah A.H.), *US air strikes may be spurring Al-Shabaab attacks in Mogadishu*, 24/05/2019, <https://www.nation.co.ke/news/Impact-US-airstrikes-Al-Shabaab/1056-5129770-9frkdw/index.html> [geraadpleegd op 02/08/2019]

- Danish Demining Group (DDG), *Dadaab returnee conflict assessment*, 08/2017, <https://danishdemininggroup.dk/media/3802547/dadaab-returnee-conflict-assessment-ddg-2017.pdf> [geraadpleegd op 18/09/2019]
- Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia - Joint report from the Danish Immigration Service's and the Norwegian Landinfo's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia*, 08/05/2013, http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6F1A29C6-2F84-40D2-BDE4-42F69897EEC3/0/security_and_protection_in_somalia_may_2013.pdf [geraadpleegd op 01/06/2017]
- Danish Immigration Service, *South and Central Somalia Security Situation, al-Shabaab Presence, and Target Groups - Report based on interviews in Nairobi, Kenya, 3 to 10 December 2016*, 03/2017, https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/57D4CD96-E97D-4003-A42A-C119BE069792/0/South_and_Central_Somalia_Report_March_2017.pdf [geraadpleegd op 22/07/2019]
- Davidson College, *People, Ken Menkhaus, Professor of Political Science* [website], laatste update: s.d., <https://www.davidson.edu/people/ken-menkhaus> [geraadpleegd op 06/09/2019]
- De Morgen, *Vroegere Somalische premier Mohamed Abdullah Farmajo tot president verkozen*, 08/02/2017, <https://www.demorgen.be/nieuws/vroegere-somalische-premier-mohamed-abdullah-farmajo-tot-president-verkozen~bfae3fab/> [geraadpleegd op 22/07/2019]
- De Volkskrant, *Ten minste negen doden bij terreuraanval op overheidsgebouw in Somalische hoofdstad*, 23/03/2019, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/ten-minste-negen-doden-bij-terreuraanval-op-overheidsgebouw-in-somalische-hoofdstad~b1572050/?referer=https%3A%2F%2Fwww.diigo.com%2Fuser%2Fcedocaafrika%3Fpage%3D2%26query%3D%252315c%2B%252B%2B%25232019%2B> [geraadpleegd op 04/09/2019]
- Demographia, *Demographia World Urban Areas (Built-Up Urban Areas or Urban Agglomerations), 14th Annual Edition*, 03/2018, <http://www.demographia.com/db-worldua.pdf> [geraadpleegd op 20/12/2018]
- DIIS, *A Question Of Trust: The African Union and the Somali Army*, 11/2015, http://pure.diiis.dk/ws/files/310783/PB_AMISOM_SNA_WEB.pdf [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Dispatch, *160 Uganda Police officers to return from Somalia*, 01/08/2018, <http://dispatch.ug/2018/08/01/160-uganda-police-officers-return-somalia/> [geraadpleegd op 16/01/2019]
- Durable Solutions Unit (DSU), *Who we are*, 30/01/2019, <https://dsu.so/about/> [geraadpleegd op 29/07/2019]
- Durable Solutions Unit (DSU), *Benadir Regional Administration launches the Durable Solutions Unit*, 03/02/2019, <https://dsu.so/banadir-regional-administration-launches-first-durable-solutions-unit/> [geraadpleegd op 29/07/2019]
- European Asylum Support office (EASO), *Country of Origin Information report, South and Central Somalia Country overview*, 08/2014, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/COI-Report-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- European Asylum Support office (EASO), *EASO Country of Origin Information Report Somalia Security situation*, 20/12/2017, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf> [geraadpleegd op 17/07/2019]
- European Court of Human Rights (ECHR), *Case of Sufi and Elmi v. the United Kingdom (Applications nos. 8319/07 and 11449/07)*, 28/06/2011 [Final 28/11/2011], <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105434> [geraadpleegd op 01/09/2017]
- European Court of Human Rights (ECHR), *Case of R.H. v. Sweden (Application no. 4601/14)*, 10/09/2015, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%7B%22001-157325%22%7D> [geraadpleegd op 01/09/2017]
- European External Action Service (EEAS), *Somalia National Examinations register record enrolment in 2019*, 03/06/2019, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/63558/somalia-national-examinations-register-record-enrolment-2019_en [geraadpleegd op 26/09/2019]
- European Union Institute for Security Studies (Balthasar D.), *Somalia's federal agenda: From fragility to fragmentation?*, 06/2014, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_17_Somalia.pdf [geraadpleegd op 22/07/2019]
- Finnish Immigration Service, *Somalia: Fact-finding Mission to Mogadishu and Nairobi, January 2018*, 05/10/2018, https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Somalia_Fact_Finding_Mission_to_Mogadishu_and_Nairobi_January_2018.pdf/2abe79e2-baf3-0a23-97d1-f6944b6d21a7/Somalia_Fact_Finding_Mission_to_Mogadishu_and_Nairobi_January_2018.pdf [geraadpleegd op 25/08/2019]

Forces Network, *What Are British Troops Doing In Somalia?*, 13/11/2017, <https://www.forces.net/news/what-are-british-troops-doing-somalia> [geraadpleegd op 16/01/2019]

Forces Network, *Exclusive: How The British Army Are Helping To Restore Peace In Somalia*, 14/11/2017, <https://www.forces.net/news/exclusive-how-british-army-are-helping-restore-peace-somalia> [geraadpleegd op 16/01/2018]

Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), *Saving Somalia (Again). How Reconstruction Stalled—And What to do About It*, 23/06/2015, <https://www.foreignaffairs.com/articles/somalia/2015-06-23/saving-somalia-again> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Foreign Policy (Traub J.), *From Black Hawk Down to Standing Up*, 31/05/2013, http://www.foreignpolicy.com/articles/2013/05/31/from_blackhawk_down_to_standing_up [geraadpleegd op 03/09/2019]

Foreign Policy (Sperber A.), *Somalia Is a Country Without an Army*, 07/08/2018, <https://foreignpolicy.com/2018/08/07/somalia-is-a-country-without-an-army-al-shabab-terrorism-horn-africa-amisom/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

France 24, *Siege ends after deadly Al Shabaab attack in central Mogadishu*, 01/03/2019, <https://www.france24.com/en/20190301-al-shabaab-terrorism-attack-mogadishu-stages-al-qaeda-bomb> [geraadpleegd op 06/09/2019]

Garda.com, *Somalia: UVIED wounds three at Bakara market in Mogadishu June 30*, 30/06/2019, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/244306/somalia-uvied-wounds-three-at-bakara-market-in-mogadishu-june-30> [geraadpleegd op 24/09/2019]

Garda.com, *Somalia: Twin explosions kill at least two people in Mogadishu August 25*, 25/08/2019, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/261261/somalia-twin-explosions-kill-at-least-two-people-in-mogadishu-august-25> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Garowe Online, *Mogadishu mayor at loggerheads with top leaders*, 20/01/2018, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-mogadishu-mayor-at-loggerheads-with-top-leaders> [geraadpleegd op 01/08/2019]

Garowe Online, *President Farmajo sacks Mogadishu Mayor*, 21/01/2018, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-president-farmajo-sacks-mogadishu-mayor> [geraadpleegd op 01/08/2019]

Garowe Online, *NISA in trouble as chief deputy's office is raided*, 21/07/2018, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-nisa-in-trouble-as-deputy-chiefs-office-raided> [geraadpleegd op 17/01/2019]

Garowe Online, *Mogadishu district police chiefs sacked amid attacks*, 25/09/2018, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-mogadishu-district-police-chiefs-sacked-amid-rising-attacks> [geraadpleegd op 29/08/2019]

Garowe Online, *Students march in Somalia to protest over exam cancellation*, 14/05/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/students-march-in-somalia-to-protest-over-exam-cancellation> [geraadpleegd op 26/09/2019]

Garowe Online, *Al-Shabab appoints shadow governor for Somalia's capital*, 09/07/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/al-shabab-appoints-shadow-governor-for-somalias-capital> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Garowe Online, *Somalia's president fires army chief appoints new Mogadishu mayor*, 22/08/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalias-president-fires-army-chiefs-appoints-new-mogadishu-mayor> [geraadpleegd op 25/08/2019]

Garowe Online, *Uganda Airlines makes inaugural flight to Somalia*, 29/08/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/uganda-airlines-makes-inaugural-flight-to-somalia> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Global Camp Coordination and Camp Management (CCCM), *CCCM Cluster Somalia Dashboard as of August 2019*, 15/08/2019, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/71268> [geraadpleegd op 22/09/2019]

Global Shelter Cluster, *Overview Banadir*, 2019, <https://www.sheltercluster.org/hub/banadir> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Goobjoog News, *Turkish company Favori turns around fortunes at Aden Adde Abdulle Airport*, 13/10/2015, <http://goobjoog.com/english/turkish-company-favori-turns-around-fortunes-at-aden-adde-abdulle-airport/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

- Goobjoog News, *Banadir administration plans to desist the IDPs living the outskirts of Mogadishu*, 23/01/2019, <http://goobjoog.com/english/banadir-administration-plans-to-desist-the-idps-living-the-outskirts-of-mogadishu/> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Goobjoog News, *Security Forces Block Main Roads in Moqadishu*, 18/02/2019, <http://goobjoog.com/english/security-forces-block-main-roads-in-mogadishu-2/> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- Goobjoog News, *AS attacks in Mogadishu 'to rise' amid allied offensives-report*, 04/03/2019, <http://goobjoog.com/english/as-attacks-in-mogadishu-to-rise-amid-allied-offensives-report/> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Goobjoog News, *Hundreds nabbed in security operation in Mogadishu*, 25/03/2019, <http://goobjoog.com/english/security-forces-arrest-several-in-a-security-operation-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 02/08/2019]
- Goobjoog News, *We can now account for 16,203 soldiers-PM*, 02/04/2019, <https://goobjoog.com/english/we-can-now-account-for-16203-soldiers-pm/> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Goobjoog News, *Entrench NISA into law for efficiency and accountability-security expert*, 09/04/2019, <https://goobjoog.com/english/entrench-nisa-into-law-for-efficiency-and-accountability-security-expert/> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Goobjoog News, *Mogadishu mayor vows to bolster security of the city*, 27/04/2019, <http://goobjoog.com/english/mogadishu-mayor-vowed-to-ensure-the-security-of-mogadishu/> [geraadpleegd op 02/08/2019]
- Goobjoog News, *Two injured after landmine hits gov't official in Mogadishu*, 25/08/2019, <https://goobjoog.com/english/two-injured-after-landmine-hits-govt-official-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 29/09/2019]
- Halbeeg.com, *124 Somalia Migrants Return to Mogadishu from Libya*, 08/11/2018, <https://en.halbeeg.com/2018/11/08/124-somali-migrants-return-to-mogadishu-from-libya/> [geraadpleegd op 14/01/2019]
- Halbeeg.com, *Over 300 specially-trained Danab soldiers conclude course in Mogadishu*, 19/04/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/04/19/over-300-specially-trained-danab-soldiers-conclude-course-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Halbeeg.com, *Somali PM directs security agencies to beef up Mogadishu security*, 28/05/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/05/28/somali-pm-directs-security-agencies-to-beef-up-mogadishu-security/> [geraadpleegd op 24/08/2019]
- Halbeeg.com, *Mogadishu security improved, deputy police chief*, 25/06/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/06/25/mogadishu-security-improved-deputy-police-chief/> [geraadpleegd op 03/08/2019]
- Halbeeg.com, *Mogadishu mayor warns bodyguards against wearing armed force uniform*, 09/07/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/07/09/mogadishu-mayor-warns-bodyguards-against-wearing-armed-force-uniform/> [geraadpleegd op 25/08/2019]
- Halbeeg.com, *Police ban on parking pavement of arterial roads in Mogadishu*, 18/07/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/07/18/police-ban-on-parking-pavement-of-arterial-roads-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 03/08/2019]
- Halbeeg.com, *SNA Deputy Chief tours General Gordon Base in Mogadishu*, 18/07/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/07/18/sna-deputy-chief-tours-general-gordon-base-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 27/08/2019]
- Halbeeg.com, *Somali government says seven officials killed in al-Shabaab suicide attack*, 24/07/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/07/24/somali-government-says-seven-officials-killed-in-al-shabaab-suicide-attack/> [geraadpleegd op 04/09/2019]
- Hamari Web, *Mogadishu Ramadan Timing Schedule 2019* [website], laatste update: s.d., https://hamariweb.com/islam/mogadishu_ramadan-timing160560.aspx [geraadpleegd op 03/08/2019]
- Hansen S. J., *Horn Sahel en Rift, Fault- lines of the African Jihad*, Londen, United Kingdom, Hurst & Company publishers, 2019
- Harper M., *Mary Harper* [website], laatste update op: 28/02/2012, <http://www.maryharper.co.uk/pages/home.html> [geraadpleegd op 06/09/2019]

- Harper M., *Everything you have told me is true – The many face of al-Shabaab*, Londen, United Kingdom: Hurst & Company Publishers, 2019
- Heritage, *2019 Index of Economic Freedom*, 26/01/2019, <https://www.heritage.org/index/country/somalia> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Hills A., *Monitoring Mogadishu*, in: *Surveillance and Society* 17 (3) [onuitgegeven artikel], 2019, [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Hiiraan Online, *Ergogan Hospital former Digfeer, restoring Somali's Healthcare System*, 17/06/2016, https://www.hiiraan.com/news4/2016/Jun/105961/ergogan_hospital_former_digfeer_restoring_somali_s_healthc_are_system.aspx [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Hiraal Institute, *Understanding security trends by comparing Ramadan security incidents 2017 and 2018*, 26/06/2018, <https://hiraalinstitute.org/understanding-security-trends-by-comparing-ramadan-security-incidents-2017-and-2018/> [geraadpleegd op 03/08/2019]
- Hiraal Institute, *The AS Finance System*, 07/2018, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2018/07/AS-Finance-System.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Hiraal Institute, The Global Strategy Network, *The Islamic state in East Africa*, 31/07/2018, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2018/10/The-Islamic-State-in-East-Africa.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Hiraal Institute, *The War in Somalia in 2018*, 27/02/2019, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2019/02/The-War-in-Somalia-in-2018.pdf> [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Hiraal Institute, *Doing Business in a War Zone: Somali Banks and Telecoms Providers*, 04/2019, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2019/04/English-PDF-final-2.pdf> [geraadpleegd op 25/09/2019]
- Horn Globe News, *Airstrike Kills Deputy Emir Of IS In Somalia, Minister Says*, 15/04/2019, <https://hornglobe.com/airstrike-kills-deputy-emir-of-is-in-somalia-minister-says/> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Horn Observer, *Somalia: Gun argument, lack of trust impede operation to clear al-Shabaab attacker*, 02/03/2019, <https://hornobserver.net/articles/376/Somalia-Gun-argument-lack-of-trust-impede-operation-to-clear-al-Shabaab-attackers> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Horseed Media, *Somalia: Al Shabaab warns Mogadishu residents*, 27/07/2015, <http://horseedmedia.net/2015/07/27/somalia-al-shabaab-warns-mogadishu-residents/> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- House Of Commons Library (Lunn J.), *Briefing Paper, Somalia: January 2019*, 17/01/2019, <http://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7298/CBP-7298.pdf> [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Involuntary Refugee Returns to Somalia. Camp Closure Threat Triggers Thousands Returning to Danger*, 14/09/2016, <https://www.hrw.org/news/2016/09/14/kenya-involuntary-refugee-returns-somalia> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Protection of civilians should be central to Somali government's state-building efforts*, 28/09/2016, <https://www.hrw.org/news/2016/09/28/protection-civilians-should-be-central-somali-governments-state-building-efforts> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW) (Bader L.), *Kenya Delays Dadaab Closure Deadline*, 16/11/2016, <https://www.hrw.org/news/2016/11/16/kenya-delays-dadaab-closure-deadline> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Protect Somalis Facing Conflict, Abuses, Drought*, 23/03/2017, <https://www.hrw.org/news/2017/03/23/kenya-protect-somalis-facing-conflict-abuses-drought> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Human Rights Priorities for Somalia's New Government*, 02/05/2017, <https://www.hrw.org/news/2017/05/02/human-rights-priorities-somalias-new-government> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *World Report, Somalia, Events of 2018*, 17/01/2019, <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/somalia> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *No Escape from Hell, EU Policies Contribute to Abuse of Migrants in Libya*, 21/01/2019, https://www.hrw.org/report/2019/01/21/no-escape-hell/eu-policies-contribute-abuse-migrants-libya#_ftn87 [geraadpleegd op 26/09/2019]

Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Reverse Move to Close Refugee Camp No Forced Returns of Refugees*, 27/03/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/03/27/kenya-reverse-move-close-refugee-camp> [geraadpleegd op 24/09/2019]

IHS Markit, *The Islamic State expands attacks in southern Somalia*, 02/07/2018, <https://ihsmarkit.com/research-analysis/the-islamic-state-expands-attacks-in-southern-somalia.html> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Immigration and Refugee board of Canada, Research Directorate, *Somalia: Situation of women without a support network in Mogadishu, including access to employment and housing; treatment by society and authorities; support services available to female-headed households (2017-March 2019)*, 25/03/2019, <https://irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=457758&pls=1> [geraadpleegd op 22/09/2019]

Independent (Osborne S.), *Suicide bomber kills six in attack on Mogadishu mayor's office*, 25/07/2019, <https://www.independent.co.uk/news/world/africa/mogadishu-suicide-bombing-somalia-al-shabaab-james-swan-un-envoy-a9019781.html> [geraadpleegd op 03/08/2019]

Institute for Security Studies (ISS) (Mahmood O.), *Somalia must look inward to defuse its tensions*, 20/06/2018, <https://issafrica.org/iss-today/somalia-must-look-inward-to-defuse-its-tensions> [geraadpleegd op 19/07/2019]

Intelligence Fusion (Haynes W.), *The Threat of Al-Shabaab to Somalia in 2019* [blog], 26/02/2019, <https://www.intelligencefusion.co.uk/blog/the-threat-of-al-shabaab-to-somalia-in-2019> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *City of Flight, New and Secondary displacements in Mogadishu, Somalia*, 11/2018, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/201811-urban-displacement-mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 24/09/2019]

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *UnSettlement: Urban displacement in the 21st century, City of Light, New and secondary displacements in Mogadishu, Somalia*, 11/11/2018, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/201811-urban-displacement-mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 20/12/2018]

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *As Somalis flee to cities, Mogadishu becomes most crowded city in Africa*, 11/12/2018, <http://www.internal-displacement.org/media-centres/as-somalis-flee-to-cities-mogadishu-becomes-most-crowded-city-in-africa> [geraadpleegd op 29/07/2019]

International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch*, 25/04/2017, https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/database?location%5B%5D=12&date_range=custom&from_month=01&from_year=2016&to_month=04&to_year=2017 [geraadpleegd op 25/04/2017]

International Crisis Group (ICG), *The London Conference and Prospects for Peace and Stability in Somalia*, 10/05/2017, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/london-conference-and-prospects-peace-and-stability-somalia> [geraadpleegd op 30/09/2019]

International Crisis Group (ICG), *Managing the Disruptive Aftermath of Somalia's Worst Terror Attack*, 20/10/2017, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/b131-managing-disruptive-aftermath-somalias-worst-terror-attack> [geraadpleegd op 30/09/2019]

International Crisis Group (ICG), *CrisisWatch Tracking Conflict Worldwide*, 22/12/2017, https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/database?location%5B%5D=12&date_range=last_6_months&from_month=01&from_year=2017&to_month=01&to_year=2017 [geraadpleegd op 02/08/2019]

International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Somalia, April 2018*, 30/04/2018, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/april-2018> [geraadpleegd op 23/01/2019]

International Crisis Group (ICG), *Somalia and the Gulf Crisis*, 05/06/2018, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/260-somalia-and-gulf-crisis> [geraadpleegd op 11/12/2018]

International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Global Overview, Somalia, July 2018*, 31/07/2018, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/july-2018#somalia> [geraadpleegd op 23/07/2019]

International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Global Overview, Somalia, February 2019*, 28/02/2019, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/february-2019> [geraadpleegd op 02/08/2019]

International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Global Overview, Somalia, May 2019*, 31/05/2019, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/may-2019> [geraadpleegd op 02/08/2019]

International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Global Overview, Somalia, July 2019*, 31/07/2019, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch> [geraadpleegd op 03/08/2019]

- International Institute for Environment and Development (IIED) (Kamau C., Bonnet C., Mahamoud A.M. et al.) *Accessing land and shelter in Mogadishu: a city governed by an uneven mix of formal and informal practices Shelter provision in East African Cities: Understanding Transformative Politics for Inclusive Cities: City Briefing*, 01/01/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10869IIED.pdf> [geraadpleegd op 17/07/2019]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Bonnet C., Bryld E.), *The challenge of finding money to build shelter in Mogadishu's informal settlements*, 28/01/2019, <https://www.iied.org/challenge-finding-money-build-shelter-mogadishus-informal-settlements> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Medical Corps, *Somalia*, 06/2018, <https://cdn1.internationalmedicalcorps.org/wp-content/uploads/2018/08/CS-Somalia-June2018.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Monetary Fund (IMF), *Datamapper* [website], laatste update: 2019, <https://www.imf.org/external/datamapper/LUR@WEO/IRN/SOM> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Monetary Fund (IMF), *Somalia: First review under the staff-monitored program. Staff report*. 26/02/2019, <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/CR/2019/1SOMEA2019002.ashx> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- International Organization for Migration (IOM), *UN Migration Agency Helps Somali Migrants Return Home from Libya*, 31/05/2018, <https://www.iom.int/news/un-migration-agency-helps-somali-migrants-return-home-libya> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Organization for Migration (IOM) via ReliefWeb, *IOM Regional Office for East and Horn of Africa - June 2018 Bulletin*, 30/06/2018, <https://reliefweb.int/report/somalia/iom-regional-office-east-and-horn-africa-june-2018-bulletin> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Peace Institute (IPI) (Williams P.D.), *Special Report: How Many Fatalities Has the African Union Mission in Somalia Suffered?*, 10/09/2015, <http://theglobalobservatory.org/2015/09/amisom-african-union-somalia-peacekeeping/> [geraadpleegd op 01/08/2019]
- International Peace Institute (IPI) (Henigson H.), *Inadequate Strategies to Protect Somalis Undermine Efforts to Defeat al-Shabaab*, 09/05/2018, <https://theglobalobservatory.org/2018/05/inadequate-strategies-protect-somalis-undermine-efforts-defeat-al-shabaab/> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Peace Institute (IPI) (Hills A.), *Somalia's Security Challenges Complicate Transfer of Responsibility to Government*, 11/03/2019, <https://theglobalobservatory.org/2019/03/somalia-security-challenges-complicate-transfer-government/> [geraadpleegd op 30/08/2019]
- International Peace Institute (IPI) (Blyth F.), *Transitioning to National Forces in Somalia: More Than an Exit for AMISOM*, 22/04/2019, https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2019/04/1904_Transitioning-in-Somalia.pdf [geraadpleegd op 28/08/2019]
- KWF Development Bank, *Somalia: Progress towards stability and development*, 23/05/2019, https://www.kfw-entwicklungsbank.de/International-financing/KfW-Development-Bank/News/News-Details_523904.html [geraadpleegd op 25/09/2019]
- Landinfo, *Somalia: Violence, fatalities, perpetrators and victims in Mogadishu*, 27/02/2017, http://landinfo.no/asset/3560/1/3560_1.pdf [geraadpleegd op 19/07/2019]
- Landinfo, *Report Somalia. Security Challenges in Mogadishu*, 15/05/2018, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Report-Somalia-Security-challenges-in-Mogadishu-May-2018-1.pdf> [geraadpleegd op 19/07/2019]
- Long War Journal (Roggio B., Weiss C.), *US kills deputy Islamic State leader in Somalia*, 15/04/2019, <https://www.longwarjournal.org/archives/2019/04/us-kills-deputy-islamic-state-leader-in-somalia.php> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Maruf H., Joseph D., *Inside Al-Shabaab – The Secret History of Al-Qaeda's Most Powerful Ally*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 2018
- Maruf H. (@HarunMaruf), *Regional NISA security forces known as 8th January will be "merged" with the police. NISA will still have several special units such as Waran and Gaashaan. Meanwhile, no resolution has been reached on the controversial suspension of two NISA Deputy Directors.* [Twitterpost], 28/07/2018, <https://twitter.com/HarunMaruf/status/1023304501766316032> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Maruf H. (@HarunMaruf), *Director of the Somali military hospital Khadija Iman Aynte and her driver escape with injuries following a landmine explosion targeting their vehicle in Hodan district, Mogadishu, Sunday – reports.* [Twitterpost], 25/08/2019, <https://twitter.com/harunmaruf/status/1165550246111449090> [geraadpleegd op 29/09/2019]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Al-Shabaab has appointed a new (Waalli) governor for Mogadishu this week, sources tell me. The new governor, Dahir Moallim Salaad, is a long-time operative of AS Amniyat's surveillance operations. The post was vacant for sometime [sic] as US drones killed predecessors, per sources.* [Twitterpost], 09/07/2019, <https://twitter.com/harunmaruf/status/1148380523041054727> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Breaking News. VOA Broadcaster, investigative reporter, Views strictly mine. Book: "Inside Al-Shabaab" - available via Amazon. WhatsApp +1 202 769 6161* [Twitterpost], s.d., <https://twitter.com/harunmaruf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Migrationsverket (Lifos), *Säkerhetssituationen i södra och centrala Somalia*, 20/01/2014, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=40524> [geraadpleegd op 06/09/2019]

Migrationsverket (Lifos), *Somalia. En sammanfattande analys av säkerhetssituationen, rättsväsendet och civilas situation*, 16/06/2016, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=43542> [geraadpleegd op 06/09/2019]

Migrationsverket (Lifos), *Somalia: the position of women in the clan system*, 27/04/2018, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=45863> [geraadpleegd op 25/09/2019]

Migrationsverket (Lifos), *Lifosrapport: Säkerhetssituationen i Somalia (version 1.0)*, 03/07/2019, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43471> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Military Times (Rempfer K.), *Lightning brigade: Training advanced infantry — not airstrikes — is AFRICOM's primary effort in Somalia*, 27/03/2019, <https://www.militarytimes.com/news/your-military/2019/03/27/lightning-brigade-training-advanced-infantry-not-airstrikes-is-africoms-primary-effort-in-somalia/> [geraadpleegd op 30/08/2019]

Military Times (Rempfer K.), *US troops, nonprofit trainers and a 'Lightning Brigade' battle for Somalia*, 21/05/2019, <https://www.militarytimes.com/news/your-army/2019/05/21/us-troops-nonprofit-trainers-and-a-lightning-brigade-battle-for-somalia/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen Ambtsbericht, Somalië*, 30/11/2012, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2012/11/30/somalie-2012-11-30.html> [geraadpleegd op 19/07/2019]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen Ambtsbericht Somalië*, 18/12/2014, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2014/12/18/ambtsbericht-somalie.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen ambtsbericht Zuid- en Centraal-Somalië*, 19/03/2019, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/19/algemeen-ambtsbericht-zuid--en-centraal-somalie-2019> [geraadpleegd op 19/07/2019]

Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport, *Mogadishu airport flight information display* [website], s.d., <http://mogadishuairport.com/> [geraadpleegd op 25/09/2019]

MS Risk, *Ability of Islamic state to Exploit conflict in Northern Somalia – Less certain than First Feared?* [blog], 07/08/2018, <http://msrisk.com/uncategorized/ability-of-islamic-state-to-exploit-conflict-in-northern-somalia-less-certain-than-first-feared/> [geraadpleegd op 27/08/2019]

National Legislative Bodies / National Authorities via Refworld, *Somalia: Banadir Regional Administration & Municipality of Mogadishu: Internally Displaced Person & Refugee Returnees Policy*, 01/2019, <https://www.refworld.org/docid/5cb4953e4.html> [geraadpleegd op 23/07/2019]

Norwegian Institute of International Affairs (NUPI) (Rupesinghe N.), *The Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell in the African Union Mission in Somalia An emerging best practice for AU peace support operations?*, 03/2019, https://nupi.brage.unit.no/nupi-xmlui/bitstream/handle/11250/2582457/NUPI_Policy_Brief_3_2019_Rupesinghe.pdf?sequence=2&isAllowed=y [geraadpleegd op 23/09/2019]

Norwegian Ministry of Foreign Affairs, *Supporting a hospital in Mogadishu switch to renewable*, 11/05/2018, <https://stage.norway.no/en/somalia/news-and-events/news2/supporting-a-hospital-in-mogadishu-switch-to-renewable/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Norwegian University of Life Sciences (NMBU), *Stig Jarle Hansen*, s. d., <https://www.nmbu.no/emp/stig.hansen> [geraadpleegd op 30/09/2019]

NRC Handelsblad, *'Uiteindelijk willen ze dat niemand slaagt in dit land. Alles wat goed gaat, moet kapot'*, update, 01/08/2019, <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/07/31/wie-probeerde-de-burgemeester-van-mogadishu-doden-a3968743> [geraadpleegd op 03/08/2019]

- Office of the Federal Register, *E.O. 13224 Designation of ISIS-Somalia, aka Islamic State in Somalia, aka ISS, aka ISIS in East Africa, aka Abnaa ul-Calipha as a Specially Designated Global Terrorist*, 28/02/2018, <https://www.federalregister.gov/documents/2018/02/28/2018-03996/eo-13224-designation-of-isis-somalia-aka-islamic-state-in-somalia-aka-iss-aka-isis-in-east-africa> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Somalia needs ongoing international help to tackle rights challenges, says UN expert*, 25/07/2019, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24846&LangID=E> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- Oxford Policy Management (Zaman R.), *Reporting back from the fifth Global Symposium on Health Systems Research*, 10/2018, <https://www.opml.co.uk/blog/coverage-capacity-and-constraints-of-private-sector-health-facilities-in-somalia> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- Public Radio International (PRI) (Gikandi H.), *Attacked on all sides: Somali civilians bombed by US airstrikes and targeted by al-Shabab*, 22/04/2019, <https://www.pri.org/stories/2019-04-22/attacked-all-sides-somali-civilians-bombed-us-airstrikes-and-targeted-al-shabab> [geraadpleegd op 02/08/2019]
- Pulse (Tubel G.), *Somali National University beats odds to produce its first batch of graduates after being closed for nearly three decades*, 25/06/2019, <https://www.pulselive.co.ke/bi/politics/history-made-as-somali-university-produces-first-batch-of-graduates-in-28-years/sfhstp4> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Qatar Fund for Development, *Qatar Fund for Development is laying the foundation stone for a two-road project in the Somali city of Mogadishu*, 19/02/2019, <https://qatarfund.org.qa/en/qatar-fund-for-development-is-laying-the-foundation-stone-for-a-two-road-project-in-the-somali-city-of-mogadishu/> [geraadpleegd op 25/09/2019]
- Radio Dalsan, *Cabinet approves replacement of Mogadishu Stabilization Force by Civil Defense Force*, 27/07/2018, <https://www.radiodalsan.com/en/2018/07/27/cabinet-approves-replacement-of-mogadishu-stabilization-force-by-civil-defence-forces/> [geraadpleegd op 17/01/2019]
- Radio Dalsan, *Veteran Somalia MP Boqore Assassinated In Mogadishu*, 23/02/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/02/23/veteran-somalia-mp-boqore-assassinated-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Radio Dalsan, *Mogadishu Mayor Lauds Development And Security Progress In The City*, 13/06/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/06/13/mogadishu-mayor-lauds-development-and-security-progress-in-the-city/> [geraadpleegd op 03/08/2019]
- Radio Dalsan, *Al-Shabab Appoints New Mogadishu "Mayor"*, 09/07/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/07/09/al-shabab-appoints-new-mogadishu-mayor/> [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Radio France internationale (RFI), *Le numéro 2 de l'Etat islamique en Somalie assassiné*, 25/10/2018, <http://www.rfi.fr/afrique/20181025-numero-2-etat-islamique-somalie-assassine-mahad-moalim-shebabs> [geraadpleegd op 25/09/2019]
- Radio Ergo, *Report urges a quota for children from poor families in Mogadishu public school*, 02/05/2019, <https://radioergo.org/en/2019/05/02/51695/> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Radio Ergo, *Somali women in Mogadishu IDP camps empowered by literacy programme*, 23/08/2019, <https://radioergo.org/en/2019/08/23/somali-women-in-mogadishu-idp-camps-empowered-by-literacy-programme/> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- REACH Initiative, *Kenya: Half of the assessed households report insufficient access to food at Dadaab refugee complex*, 31/10/2018, <http://www.reach-initiative.org/kenya-half-of-the-assessed-households-report-insufficient-access-to-food-at-dadaab-refugee-complex> [geraadpleegd op 28/01/2019]
- Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Solutions analysis update 2019: Case study on lessons learnt and practices to support (re)integration programming – Mogadishu, Baidoa and Kismayo*, 13/05/2019, https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/05/ReDss_Solutions_Analysis_EFA_080519.pdf [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Dadaab solutions paper*, 03/07/2019, <https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/07/ReDSS-Dadaab-solutions-paper-April-2019.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J-G.), *Historique de l'opération AMISOM*, 15/06/2012, <http://www.operationspaix.net/1-historique-amisom.html> [geraadpleegd op 27/09/2019]

- Reuters (Jorgic D.), *Failure to pay soldiers threatens Somalia's war on Islamists*, 08/10/2015, <https://uk.reuters.com/article/uk-somalia-security-insight/failure-to-pay-soldiers-threatens-somalias-war-on-islamists-idUKKCN0S21GE20151008> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Reuters (Sheikh A.), *Small group of Somali al Shabaab swear allegiance to Islamic State*, 23/10/2015, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-somalia/small-group-of-somali-al-shabaab-swear-allegiance-to-islamic-state-idUSKCN0SH1BF20151023> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Reuters via Voice of America (VOA), *War, Hunger and A Housing Boom: Welcome to Africa's Most Crowded City*, 11/12/2018, <https://www.voanews.com/africa/war-hunger-and-housing-boom-welcome-africas-most-crowded-city> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Reuters via Radio France international (RFI), *Car bomb in Mogadishu claims 11 lives*, 04/02/2019, <http://en.rfi.fr/africa/20190204-somalia%20car-bomb-mogadishu-11-killed-shabaab> [geraadpleegd op 29/09/2019]
- Reuters (Sheikh A.), *Islamist bomb targets Mogadishu hotel, killing at least 10*, 28/02/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/islamist-bomb-targets-mogadishu-hotel-killing-at-least-10-idUSKCN1QH2F4> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Reuters (Sheikh A.), *Al Shabaab attack on Somali ministry in Mogadishu kills at least 15*, 23/03/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/al-shabaab-attack-on-somali-ministry-in-mogadishu-kills-at-least-15-idUSKCN1R408N> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Reuters (Sheikh A.), *Al Shabaab car bomb outside Somali hotel kills at least 15: medics*, 28/03/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/car-bomb-outside-somali-hotel-kills-at-least-15-idUSKCN1R914B> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Reuters, *Mogadishu's mayor dies in Qatar while getting treatment for wounds*, 01/08/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-attack-mayor/mogadishus-mayor-dies-in-qatar-while-getting-treatment-for-wounds-idUSKCN1UR4Z7> [geraadpleegd op 03/08/2019]
- Reuters (Sheikh A.), *Somali president replaces security chiefs and Mogadishu mayor*, 22/08/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/somali-president-replaces-security-chiefs-and-mogadishu-mayor-idUSKCN1VC24H> [geraadpleegd op 25/08/2019]
- Reuters, *Somalia economic growth likely to inch up this year, World Bank says*, 09/09/2019, <https://af.reuters.com/article/africaTech/idAFKCN1VU1GX-OZABS> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) (Hills A.), *Whitehall Papers, Making Mogadishu Safe: Localisation, Policing and Sustainable Security*, 31/07/2018, <https://rusi.org/publication/whitehall-papers/making-mogadishu-safe-localisation-policing-and-sustainable-security> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) (Hills A.), *Making Mogadishu Safe: Localisation, Policing an Sustainable Security*, Abingdon: Routledge Journals, 2018
- Saferworld, *Democracy Delayed and Diminished Risks and possibilities for Somalia's 2016 political transition*, 25/08/2016, <https://www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/democracy-delayed-and-diminished-somalia-2016---final.pdf> [geraadpleegd op 22/07/2019]
- Saferworld, *Somalia's 2016 electoral process Preliminary report of the Domestic Election Observer Mission*, 03/2017, <https://www.saferworld.org.uk/downloads/somalias-2016-electoral-process---deom-report-final.pdf> [geraadpleegd op 22/07/2019]
- Sahan Journal (Hujale M.), *OpEd: Is AMISOM willing to unify and empower Somali National Army?*, 08/07/2015, <http://sahanjournal.com/amisom-sna/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Salama Fikira, *Advisory, Al-shabaab Ramadan 2019*, 03/05/2019, <http://www.salamafikira.com/wp-content/uploads/2019/05/190503-Advisory-Al-Shabaab-Ramadan-Offensive-2019-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 24/08/2019]
- Shabelle Media Network, *Mogadishu streets on lock-down for the second day*, 17/03/2019, <https://www.radioshabelle.com/mogadishu-streets-on-lock-down-for-the-second-day/> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- Shabelle Media Network, *Somalia calls for UN action against UAE base in Berbera*, 28/03/2018, <https://www.radioshabelle.com/somalia-calls-un-action-uae-base-berbera/> [geraadpleegd op 02/08/2019]
- Shabelle Media Network, *Mogadishu Mayor Sends Stern Warning To Hotel Owners In The Capital*, 31/03/2019, <https://www.radioshabelle.com/mogadishu-mayor-sends-stern-warning-to-hotel-owners-in-the-capital/> [geraadpleegd op 02/08/2019]

Shabelle Media Network, *Somali PM pays inspection to police headquarters in Mogadishu*, 13/05/2019, <https://www.radioshabelle.com/somali-pm-pays-inspection-to-police-headquarters-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Shabelle Media Network, *Somali PM tours security checkpoints in Mogadishu*, 29/05/2019, <https://www.radioshabelle.com/somali-pm-tours-security-checkpoints-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 24/08/2019]

Shabelle Media Network, *Somali Police Vowed To Beef Up Mogadishu Security*, 30/05/2019, <https://www.radioshabelle.com/somali-police-vowed-to-beef-up-mogadishu-security/> [geraadpleegd op 03/08/2019]

Shabelle Media Network, *Unemployment a big hurdle to peace and stability - Somalia Labour Unions' Leader at Centenary International Labour Conference*, 19/06/2019, <https://www.radioshabelle.com/unemployment-a-big-hurdle-to-peace-and-stability-somali-labour-unions-leader-at-centenary-international-labour-conference/> [geraadpleegd op 26/09/2019]

Shabelle Media Network, *Mogadishu Mayor Dies At Qatar Hospital After Attack In Office*, 01/08/2019, <https://www.radioshabelle.com/mogadishu-mayor-dies-at-qatar-hospital-after-attack-in-office/> [geraadpleegd op 03/08/2019]

Shabelle Media Network, *Mogadishu Gets New Mayor After Former Killed In Al-Shabab Attack*, 22/08/2019, <https://www.radioshabelle.com/mogadishu-gets-new-mayor-after-former-killed-in-al-shabab-attack/> [geraadpleegd op 25/08/2019]

Somaliland.com, *Somalia Govt Responses with Security Sweep, Reshuffle SNA, Mogadishu Curfew*, 31/03/2019, <https://www.somaliland.com/news/horn-of-africa-news/somalia-govt-responses-with-security-sweep-reshuffle-sna-mogadishu-curfew/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Somali Times, *Mogadishu Governor delivers speech development and security progress*, 13/06/2019, <https://www.somalitimes.co.uk/mogadishu-governor-delivers-speech-development-and-security-progress/> [geraadpleegd op 03/08/2019]

Somalia Federal Gouvernement, *Villa Somalia* [website], laatste update: 01/2019, <http://www.somalia.gov.so/villasomalia/> [geraadpleegd op 23/07/2019]

Somaliland Standard, *Somalia: Curfew announced in Mogadishu*, 30/03/2019, <https://somalilandstandard.com/somalia-curfew-announced-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 02/08/2019]

Somaliland Standard, *Somalia Govt Responses with Security Sweep, Reshuffle SNA, Mogadishu Curfew*, 31/03/2019, <https://www.somaliland.com/news/horn-of-africa-news/somalia-govt-responses-with-security-sweep-reshuffle-sna-mogadishu-curfew/> [geraadpleegd op 02/08/2019]

Somaliland Standard, *Speech of the Mayor of Mogadishu H.E. Abdirahman Omar Osman*, 13/06/2019, <https://somalilandstandard.com/speech-of-the-mayor-of-mogadishu-h-e-abdirahman-omar-osman/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Standard Digital (Ally J.), *Mogadishu's youngest Mayor strives to deliver agenda amid security and budget challenges*, 10/12/2017, <https://www.standardmedia.co.ke/article/2001262670/mogadishu-s-youngest-mayor-strives-to-deliver-agenda-amid-security-and-budget-challenges> [geraadpleegd op 01/08/2019]

Stanford University, *Mapping Militant Organisations, Islamic Courts Union*, 30/03/2016, <https://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/107> [geraadpleegd op 17/07/2019]

Stanford University, *Mapping Militant Organisations, Al Shabaab*, 2019, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-shabaab> [geraadpleegd op 17/07/2019]

Stars and Stripes (Vandiver J.), *US helps Somali commando force grow from battalion to brigade*, 22/03/2019, <https://www.stripes.com/news/us-helps-somali-commando-force-grow-from-battalion-to-brigade-1.573794> [geraadpleegd op 29/08/2019]

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) (Faleg G.), *Rethinking stabilization efforts in Somalia*, 09/05/2019, <https://www.sipri.org/commentary/blog/2019/rethinking-stabilization-efforts-somalia> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Strategic Intelligence (Agnon S.Y.), *Islamic State Somalia (ISS) Establishing Foothold in Somalia, Threatening Al-Shabaab Survivability in All Fronts*, 18/02/2019, <https://intelligencebriefs.com/islamic-state-somalia-iss-establishing-foothold-in-somalia-threatening-al-shabaab-survivability-in-all-fronts/> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Strategic Intelligence, *ISIS in Somalia Expanding its Presence Despite Al-Shabaab Waging Attacks against its Fighters*, 03/04/2019, <https://intelligencebriefs.com/isis-in-somalia-expanding-its-presence-despite-al-shabaab-waging-attacks-against-its-fighters/> [geraadpleegd op 25/08/2019]

Tana, *IDP Policy in Mogadishu*, 28/01/2019, <https://tanacopenhagen.com/idp-policy-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 23/07/2019]

The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), *Order from Chaos. What's next for Somalia*, 23/02/2017, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/02/23/whats-next-for-somalia/> [geraadpleegd op 27/09/2019]

The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), *More airstrikes, less aid not enough to secure Somalia*, 16/01/2018, <https://www.brookings.edu/opinions/more-airstrikes-less-aid-not-enough-to-secure-somalia/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), *Testimony, Developments in Somalia*, 14/11/2018, <https://www.brookings.edu/testimonies/developments-in-somalia/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

The Bureau of Investigative Journalism (TBIJ), *Somalia: a bullet-riddled history*, 22/02/2012, <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2012-02-22/somalia-a-bullet-riddled-history> [geraadpleegd op 17/07/2019]

The Defense Post, *Fighting ends in Somalia capital after Al Shabaab attack leaves 19 dead*, 01/03/2019, <https://thedefensepost.com/2019/03/01/somalia-mogadishu-al-shabaab-maka-al-mukarama-attack/>

The East African, *Kenya plans to close world's biggest refugee camp Dadaab : document*, 26/03/2019, <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Kenya-plans-to-close-world-biggest-refugee-camp-Dadaab/4552908-5043110-tuyrdhz/index.html> [geraadpleegd op 24/09/2019]

The East African, *UN: Fewer refugees willing to leave Kenya's Dadaab for Somalia*, 29/07/2019, <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Fewer-refugees-willing-to-leave-Dadaab-for-Somalia/4552908-5214274-apfdafz/index.html> [geraadpleegd op 24/09/2019]

The Guardian (Ahmed S., Abdulahi F.), *An insider's guide to Mogadishu: 'There's no life without peace'*, 24/08/2015, <https://www.theguardian.com/cities/2015/aug/24/insider-guide-mogadishu-somalia-life-peace> [geraadpleegd op 17/07/2019]

The Guardian (Burke J.), *Mogadishu truck bomb: 500 casualties in Somalia's worst terrorist attack*, 16/10/2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/15/truck-bomb-mogadishu-kills-people-somalia> [geraadpleegd op 02/10/2019]

The Guardian, *'We laugh, sing and play music': the rise of Mogadishu*, 11/07/2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/jul/11/somalia-the-rise-of-mogadishu-artists-music-activists> [geraadpleegd op 24/09/2019]

The Guardian, *Car bomb kills at least 11 and port manager shot dead in Somalia*, 04/02/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/feb/04/car-bomb-kills-at-least-11-and-port-manager-murdered-in-somalia> [geraadpleegd op 29/09/2019]

The Guardian, *Five killed in Islamist attack on government building in Somalia*, 23/03/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/23/five-killed-in-islamist-attack-on-government-building-in-somalia> [geraadpleegd op 27/09/2019]

The Guardian (Hayden S.), *'If you pay, you'll go': Dadaab residents claim bribery is price of getting home*, 28/06/2019, <https://www.theguardian.com/global-development/2019/jun/28/dadaab-residents-claim-they-must-pay-un-staff-bribes-to-go-home> [geraadpleegd op 24/09/2019]

The Guardian (Weaver M.), *Mayor of Mogadishu dies as result of al-Shabaab attack*, 01/08/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/aug/01/mayor-of-mogadishu-dies-as-result-of-al-shabaab-attack-somalia> [geraadpleegd op 03/08/2019]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) (Williams P.D., Hashi A.), *Exit Strategy Challenges for the AU Mission in Somalia*, 02/2017, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2016/02/Exit-Strategy-Challenges-for-the-AU-Mission-in-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), *Youth Migration in Somalia: Causes, Consequences and Possible Remedies*, 11/04/2018, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2018/04/Youth-Migration-in-Somalia-1.pdf> [geraadpleegd op 21/01/2019]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), The Rift Valley Institute (Bradbury M., Abdirashid H.), *Land Matters in Mogadishu: Settlement, ownership and displacement in a contested city*, 17/02/2017,

<http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2017/02/Land-Matters-in-Mogadishu-RVI-Rift-Valley-Forum-and-HIPS-2017.pdf> [geraadpleegd op 17/07/2019]

The Jamestown Foundation (Roble M.) via European Country of Origin Information Network, *Can Somalia's al-Shabaab Survive the Loss of Kismayo?*, 18/10/2012, <https://www.ecoi.net/en/document/1338934.html> [geraadpleegd op 22/01/2019]

The Jamestown Foundation (West S.), *Al-Shabaab Faces Leadership Battle as Speculation Over Emir's Health Mounts*, 18/05/2018, <https://jamestown.org/program/al-shabaab-faces-leadership-battle-as-speculation-over-emirs-health-mounts/> [geraadpleegd op 26/08/2019]

The Jamestown Foundation (West S.), *Somalia-Kenya Maritime Border Dispute Could Threaten Counterterrorism Gains*, 12/07/2019, <https://jamestown.org/program/somalia-kenya-maritime-border-dispute-could-threaten-counterterrorism-gains/> [geraadpleegd op 03/08/2019]

The New York Times, *Mogadishu Mayor Dies of Injuries From Suicide Bombing*, 01/08/2019, <https://www.nytimes.com/2019/08/01/world/africa/mogadishu-mayor-dead.html> [geraadpleegd op 03/08/2019]

The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Somalia: Violence, fatalities, perpetrators and victims in Mogadishu*, 27/02/2017, http://landinfo.no/asset/3560/1/3560_1.pdf [geraadpleegd op 01/06/2017]

The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Security Challenges in Mogadishu*, 15/05/2018, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Report-Somalia-Security-challenges-in-Mogadishu-May-2018-1.pdf> [geraadpleegd op 29/01/2019]

The Rift Valley Institute (RVI), the Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) (Bradbury M., Abdirashid H.), *Land Matters in Mogadishu: Settlement, ownership and displacement in a contested city*, 17/02/2017, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2017/02/Land-Matters-in-Mogadishu-RVI-Rift-Valley-Forum-and-HIPS-2017.pdf> [geraadpleegd op 15/09/2019]

The Star, *Somalia is making progress: Transition Plan is on track* [blog], 20/06/2019, <https://www.the-star.co.ke/opinion/star-blogs/2019-06-20-somalia-is-making-progress-transition-plan-is-on-track/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

The Washington Post, *What other choice do I have?' How debt-ridden refugees are being forced to return to a war zone*, 21/12/2017, https://www.washingtonpost.com/sf/world/2017/12/15/how-refugees-are-being-forced-back-to-a-war-zone-to-repay-their-debts/?utm_term=.27a169eb34d6 [geraadpleegd op 28/08/2019]

The World Bank, *Somali Authorities Make Urban Resilience a Priority*, 07/09/2017, <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2017/09/07/somali-authorities-make-urban-resilience-a-priority> [geraadpleegd op 30/09/2019]

United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Somalia (South and Central): Security and humanitarian situation*, 06/09/2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/743807/Somalia_-_Security_Sitn_-_CPIN_-_v4.0ex_September_2018_.pdf [geraadpleegd op 22/07/2019]

United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Somalia (South and Central): Security and humanitarian situation*, 26/09/2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/743807/Somalia_-_Security_Sitn_-_CPIN_-_v4.0ex_September_2018_.pdf [geraadpleegd op 30/09/2019]

United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Somalia: Majority clans and minority groups in south and central Somalia*, 01/2019, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/773526/Somalia_-_Clans_-_CPIN_V3.0e.pdf [geraadpleegd op 24/09/2019]

United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) via Refworld, *MOJ & Ors (Return to Mogadishu) Somalia CG [2014] UKUT 00442 (IAC)*, 10/09/2014, <https://www.refworld.org/pdfid/543438014.pdf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM) [website], *Mandate*, s.d., <https://unsom.unmissions.org/Default.aspx?tabid=6255&language=en-US> [geraadpleegd op 01/06/2017]

United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Human Rights and Protection Group, Monthly Briefs on Human Rights in Somalia- July 2018*, 20/08/2018, https://unsom.unmissions.org/sites/default/files/human_rights_and_protection_in_somalia_-_monthly_brief_july_2018.pdf [geraadpleegd op 17/01/2019]

United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Human Rights and Protection Group*, 09/2018, https://unsom.unmissions.org/sites/default/files/hrpg_september_brief.pdf [geraadpleegd op 27/09/2019]

- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Statement of the Deputy Special Representative of the UN Secretary-General for Somalia, Mr. Raisedon Zenenga, to the Security Council*, 22/05/2019, <https://unsom.unmissions.org/statement-deputy-special-representative-un-secretary-general-somalia-mr-raisedon-zenenga-security> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Women Rights Activists Adopt New Approach To Help Sexual Violence Survivors*, 19/06/2019, <https://unsom.unmissions.org/women-rights-activists-adopt-new-approach-help-sexual-violence-survivors> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM) (Swan J.), *Remarks to the Security Council on the Situation in Somalia*, 21/08/2019, https://unsom.unmissions.org/sites/default/files/190821_security_council_statement_as_delivered_0.pdf [geraadpleegd op 25/08/2019]
- United Nations Habitat, *Towards Mogadishu Spatial strategic Plan, Urban Analyses/ Urban Development Challenges/ Urban Strategic Planning*, 03/01/2019, <https://unhabitat.org/towards-mogadishu-spatial-strategic-plan/#> [geraadpleegd op 22/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Points of Interest in Mogadishu*, 02/2007, <https://www.refworld.org/pdfid/482305e12.pdf> [geraadpleegd op 18/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) via Reliefweb, *Areas of return*, 02/2007, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/55A7030CA78B00B3C125758D004C11A1-map.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR position on returns to southern and central Somalia (Update I)*, 30/05/2016, <https://www.refworld.org/pdfid/573de9fe4.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Update, 1-31 January 2019*, 31/01/2019, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/68142> [geraadpleegd op 29/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Hurting in Yemen, Somali refugees head home in time for Eid*, 31/05/2019, <https://www.unhcr.org/news/latest/2019/5/5cf0e3be4/hurting-yemen-somali-refugees-head-home-time-eid.html> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) via ReliefWeb, *Somalia, Voluntary Repatriation*, 16/07/2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/71036.pdf> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Kenya, With renewed hope, Somali refugees opt for voluntary repatriation*, 17/07/2019, <https://www.unhcr.org/ke/15797-with-renewed-hope-somali-refugees-opt-for-voluntary-repatriation.html> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) via European Country of Origin Information Network (Ecoi), *Somalia, Refugee returnees to Somalia at 31 July 2019*, 31/07/2019, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2015576/71140> [geraadpleegd op 20/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) via Reliefweb, *Somalia Situation, Population of concern to UNHCR as of 31 July 2019*, 31/07/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Somalia_Sitn_A3PC_190731.pdf [geraadpleegd op 22/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *SOMALIA Internal Displacements Monitored by Protection & Return Monitoring Network (PRMN) August 2019*, 08/2019, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/71394> [geraadpleegd op 20/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Update, Dadaab, Kenya*, 31/08/2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/AUGUST%202019%20-%20Dadaab%20Monthly%20Operational%20Updates.pdf> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Registered refugees and asylum-seekers*, 31/08/2019, <https://www.unhcr.org/ke/wp-content/uploads/sites/2/2019/09/Kenya-Infographics-31-August-2019.pdf> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia, Factsheet*, 31/08/2019, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/71393> [geraadpleegd op 20/09/2019]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) via Reliefweb, *Somalia, Refugee returnees to Somalia at 31 Aug 2019*, 31/08/2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/71395.pdf> [geraadpleegd op 24/09/2019]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia, Internal Displacement, Displacements Monitored by UNHCR Protection and Return Monitoring Network (PRMN)* [website], laatste update: 08/09/2019, <https://unhcr.github.io/dataviz-somalia-prmn/index.html#reason=Conflict%2FInsecurity&month=&need=&preion=&pdistrictmap=&cregion=&cdistrictmap=&year=2019> [geraadpleegd op 20/09/2019]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Horn of Africa: Somalia Situation, Estimated IDPs in Somalia* [website], laatste update: 20/09/2019, <https://data2.unhcr.org/en/situations/horn/location/192> [geraadpleegd op 20/09/2019]

United Nations Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia*, 19/07/2018, https://www.securitycouncilreport.org/wp-content/uploads/a_hrc_39_72.pdf [geraadpleegd op 19/12/2018]

United Nations Human Rights Council via Refworld, *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia, 6 September 2017, A/HRC/36/62*, 06/09/2017, <https://www.refworld.org/docid/59c12bed4.html> [geraadpleegd op 30/01/2019]

United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) via ReliefWeb, *Somalia, Humanitarian Report*, 30/06/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNICEF%20Somalia%20Humanitarian%20Situation%20Report%20No.%206%20-%20June%202019_0.pdf [geraadpleegd op 26/06/2019]

United Nations News Centre, *Somalia: UN Security Council urges sustained momentum towards democratic governance*, 10/02/2017, <https://news.un.org/en/story/2017/02/551262-somalia-un-security-council-urges-sustained-momentum-towards-democratic> [geraadpleegd op 30/01/2019]

United Nations Office of the Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict, *Remarks of Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict (SRSG-SVC) Pramila Patten, Security Council Session on Somalia*, 21/08/2019, <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/statement/remarks-of-special-representative-of-the-secretary-general-on-sexual-violence-in-conflict-srsg-svc-pramila-patten-security-council-session-on-somalia-21-august-2019/> [geraadpleegd op 05/09/2019]

United Nations Population Fund (UNFPA), *Population Estimation Survey 2014, for the 18 pre-war regions of Somalia*, 10/2014, <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Population-Estimation-Survey-of-Somalia-PESS-2013-2014.pdf> [geraadpleegd op 01/08/2019]

United Nations Security Council, *Letter dated 9 October 2015 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council. S/2015/801*, 19/10/2015, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2015/801 [geraadpleegd op 26/10/2015]

United Nations Security Council via ReliefWeb, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2016/27*, 08/01/2016, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1600065.pdf> [geraadpleegd op 11/02/2016]

United Nations Security Council via ReliefWeb, *Letter dated 7 October 2016 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council*, 31/10/2016, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1630079.pdf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2017/21*, 09/01/2017, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1647163.pdf> [geraadpleegd op 01/06/2017]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2017/408*, 09/05/2017, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1712363.pdf> [geraadpleegd op 01/06/2017]

United Nations Security Council, *Resolution 2358 (2017)- Adopted by the Security Council at its 7968th meeting on 14 June 2017*, 14/06/2017, [https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2358\(2017\)](https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2358(2017)) [geraadpleegd op 01/08/2019]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia*, 05/09/2017, https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2017/751 [geraadpleegd op 01/08/2019]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia, S/2018/411*, 02/05/2018, <http://undocs.org/S/2018/411> [geraadpleegd op 01/08/2019]

United Nations Security Council, *Letter dated 2 October 2018 from the Monitoring Group on Somalia and Eritrea addressed to the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea*, 09/11/2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2018_1002.pdf [geraadpleegd op 26/08/2019]

- United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia*, 21/12/2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2018_1149.pdf [geraadpleegd op 23/07/2019]
- United Nations Security Council, *Political Turbulence Still Threatens Somalia's 'Positive Trajectory', Special Representative Warns in Briefing to Security Council*, 03/01/2019, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13654.doc.htm> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia*, 15/05/2019, <https://undocs.org/S/2019/393> [geraadpleegd op 25/08/2019]
- United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia*, 15/08/2019, <https://undocs.org/en/S/2019/661> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- United Nations Support Office in Somalia (UNSOS), *UN honors British soldiers serving in Somalia*, 09/01/2018, <https://unsos.unmissions.org/un-honors-british-soldiers-serving-somalia> [geraadpleegd op 16/01/2019]
- United States Agency for International Development (USAID), *Opening of USAID Mission Mogadishu*, 17/06/2019, <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/jun-17-2019-opening-usaid-mission-mogadishu> [geraadpleegd op 03/08/2019]
- United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Terrorism 2014 - Foreign Terrorist Organizations: al-Shabaab*, 19/06/2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c7305f.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2017. Somalia*, 25/04/2018, <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2017/af/277045.htm> [geraadpleegd op 28/01/2019]
- United States Department of State (USDOS) via European Country of Origin Information Network, *Country Report on Human Rights Practices 2018*, 13/03/2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2004190.html> [geraadpleegd op 29/08/2019]
- United States Department of State (USDOS) via Refworld, *2016 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 03/03/2017, <https://www.refworld.org/docid/58ec89ca13.html> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- United States Department of Treasury, *Resource Center, Counter Terrorism Designations*, 27/02/2018, <https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/OFAC-Enforcement/Pages/20180227.aspx> [geraadpleegd op 27/08/20219]
- VICE (Goldbaum C.), *Exclusive: Massive military base buildup suggests the U.S. shadow war in Somalia is only getting bigger*, 03/05/2018, https://www.vice.com/en_ca/article/xw7nw3/somalia-is-looking-like-another-full-blown-us-war [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Voice of America (VOA), *Harun Maruf*, s.d., <https://www.voanews.com/author/harun-maruf> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Voice of America (VOA) (Joseph D., Maruf H.), *US-Trained Somali Commandos Fight Al-Shabab*, 31/07/2014, <http://www.voanews.com/content/us-trained-somali-commandos-fight-against-al-shabab/1968832.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Attacks Expose AMISOM Weaknesses*, 01/07/2015, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-attacks-expose-amisom-weaknesses> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Voice of America (VOA), *Somali Migrants Returning From Libya Tell of Abuse, Horror*, 17/02/2018, <https://www.voanews.com/africa/somali-migrants-returning-libya-tell-abuse-horror> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Voice of America (VOA) (Ahmed I.), *Are Somali Troops Prepared to Lead the War Against al-Shabab?*, 10/10/2018, <https://www.voanews.com/extremism-watch/are-somali-troops-prepared-lead-war-against-al-shabab> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *In Somalia, Businesses Face 'Taxation' by Militants*, 03/12/2018, <https://www.voanews.com/africa/somalia-businesses-face-taxation-militants> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Voice of America (VOA), *War, Hunger and A Housing Boom: Welcome to Africa's Most Crowded City*, 11/12/2018, <https://www.voanews.com/africa/war-hunger-and-housing-boom-welcome-africas-most-crowded-city> [geraadpleegd op 29/07/2019]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Battles IS in Northeastern Somalia*, 01/02/2019, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-battles-northeastern-somalia> [geraadpleegd op 30/09/2019]

- Voice of America (VOA), *Somalia's Oldest Federal Lawmaker Fatally Shot in Mogadishu*, 23/02/2019, <https://www.voanews.com/africa/somalias-oldest-federal-lawmaker-fatally-shot-mogadishu> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Two Suicide Bombs Claim at Least 15 in Mogadishu*, 28/02/2019, <https://www.voanews.com/africa/two-suicide-bombs-claim-least-15-mogadishu> [geraadpleegd op 06/09/2019]
- Voice of America (VOA), *Somalia's Capital Sees Uptick in violence* [video], 18/04/2019, <https://www.voanews.com/episode/somalias-capital-sees-uptick-violence-3846186> [geraadpleegd op 01/08/2019]
- Voice of America (VOA) (Ombuor R.), *Fate of Dadaab Refugee Camp in Limbo as Kenya Presses for Closure*, 16/05/2019, <https://www.voanews.com/africa/fate-dadaab-refugee-camp-limbo-kenya-presses-closure> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- Voice of America (VOA) (Besheer M.), *UN Chiefs names US Diplomat his Somalia Envoy*, 30/05/2019, <https://www.voanews.com/africa/un-chief-names-us-diplomat-his-somalia-envoy> [geraadpleegd op 03/08/2019]
- Voice of America (VOA) (Schlein L.), *More Somali Refugees Return Home as Conditions in Yemen Worsen*, 31/05/2019, <https://www.voanews.com/middle-east/more-somali-refugees-return-home-conditions-yemen-worsen> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Somalia Car Bombing Kills at Least 17*, 22/07/2019, <https://www.voanews.com/africa/somalia-car-bombing-kills-least-17> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Voice of America (VOA), *Suicide Attack Kills 6 People, Injures Mogadishu Mayor*, 24/07/2019, <https://www.voanews.com/africa/suicide-attack-kills-6-people-injures-mogadishu-mayor> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Standout General Picked to Lead Somalia's Al-Shabab Fight*, 30/08/2019, <https://www.voanews.com/africa/standout-general-picked-lead-somalias-al-shabab-fight> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- WARFARE, *Operation TANGHAM: The British Army in Somalia*, 31/08/2018, <http://www.warfare.today/2018/08/31/operation-tangham-the-british-army-in-somalia/> [geraadpleegd op 16/01/2019]
- World Bank Group, *Federal Republic of Somalia, Somalia Economic Update, Building Education to Boost Human Capital*, 08/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/811231567610111001/pdf/Somalia-Economic-Update-Fourth-Edition-Building-Education-to-Boost-Human-Capital.pdf> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- World Food Programme (WFP), *Somalia, Road Access Constraints as of 7 June 2018*, 07/06/2018, <https://logcluster.org/map/somalia-road-access-constraints-map-7-june-2018> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Xinhua, *Somalia mourns death of deputy minister in terror attack*, 23/03/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-03/23/c_137918505.htm [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Xinhua, *Somali leader makes military changes to curb rising insecurity*, 31/03/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-03/31/c_137936866.htm [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Xinhua, *IMF forecasts Somalia's GDP unchanged at 2,9 pct in 2019*, 02/08/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/02/c_138279204.htm [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Xinhua, *Uganda Airlines launches direct flights to Somalia amid improved security*, 30/08/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/30/c_138349036.htm [geraadpleegd op 27/09/2019]

Lijst van geconsulteerde bronnen

Contact(pogingen) met deze personen leverde(n) geen resultaat op:

Christopher Anzalone, <https://www.belfercenter.org/person/christopher-anzalone>, 12/07/2019

Hills A., Visiting professor, School of Politics and International Studies University of Leeds, e-mail, 22/08/2019, A.E.Hills@leeds.ac.uk